

บทที่ 3

กฎระเบียบด้านการค้าที่สำคัญของศรีลังกา

การศึกษากฎระเบียบด้านการค้าที่สำคัญที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันของศรีลังกา มีความสำคัญต่อการศึกษาผลกระทบของความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ระหว่างไทย-ศรีลังกา เนื่องจากการศึกษาผลกระทบของความตกลงทางการค้าจำเป็นต้องเข้าใจกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ในภาพรวมกฎระเบียบด้านการค้าที่สำคัญของศรีลังกา ในบทที่ 2 ได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนนโยบายด้านเศรษฐกิจของศรีลังกาที่เปิดเสรีทางธุรกิจมากขึ้น รัฐบาลศรีลังกาปัจจุบันได้ตกลงและประกาศนโยบายปรับปรุงเศรษฐกิจของประเทศทั้งหมด 6 แนวทาง ได้แก่

- (1) ลดหนี้ภาครัฐ (Fiscal Consolidation)
- (2) ปรับปรุงระบบภาษีให้ง่ายและสะดวกต่อการชำระ (Revenue Mobilization)
- (3) ปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณสาธารณะ (Public Financial Management Reform)
- (4) ปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ (State Own Enterprises Reform)
- (5) เพิ่มความเข้มแข็งด้านนโยบายการเงิน (Enhancing Monetary Policy Effectiveness)
- (6) การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน (Trade And Investment Facilitation)

โดยเฉพาะในด้านที่ 6 นั้น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF¹) ได้อธิบายในรายละเอียดเพิ่มเติมว่า ศรีลังกามีนโยบายที่จะ “ลดมาตรการปกป้อง (protectionism) เน้นเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้าเพื่อให้ศรีลังกาเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่มูลค่าโลก”

กล่องที่ 3.1: มาตรการการปฏิรูปทางเศรษฐกิจตามเงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

จากรายงานโดยธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) พบว่า ประเทศศรีลังกา กำลังเผชิญกับภาวะขาดดุลการชำระเงิน ภาวะหนี้สาธารณะ ภาวะขาดดุลการค้า และค่าเงินตกต่ำอย่างสูง โดยศรีลังกามีสัดส่วนหนี้สาธารณะเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 110 ต่อ GDP ถือได้ว่าสูงเป็นอันดับสูงสุดในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ของเอเชีย โดยต้องชำระหนี้สูงถึง 8,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2017 ซึ่งมีแนวโน้มสูงที่ศรีลังกาจะไม่สามารถชำระหนี้จำนวนดังกล่าวได้ รัฐบาลปัจจุบันจึงได้ขอความช่วยเหลือด้านการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งทาง IMF ได้อนุมัติเงินกู้เพื่อช่วยเหลือเป็นจำนวน 1,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้กับศรีลังกา

IMF ได้อนุมัติเงินกู้ในรูปแบบ “การให้กู้แบบมีเงื่อนไข” ผ่านโครงการ Extended Fund Facility (EFF) กล่าวคือ การอนุมัติเงินกู้จาก IMF เป็นการอนุมัติโดยมีเงื่อนไขผูกมัดให้ประเทศศรีลังกาต้องปฏิบัติตามโดยเฉพาะการปรับปรุงโครงสร้างทั้งในด้านการใช้จ่ายภาครัฐ นโยบายการคลัง หนี้สาธารณะ และโครงสร้างรัฐวิสาหกิจเพื่อมุ่งเน้นการกระตุ้นการเติบโตแบบมีเสถียรภาพของประเทศภายใต้ 6 เสาหลักดังนี้

- (1) **ลดหนี้ภาครัฐ (Fiscal consolidation)** ในกรอบของการลดหนี้ภาครัฐ IMF มุ่งหมายที่จะให้ศรีลังกาลดหนี้ภาครัฐให้เหลือร้อยละ 4 ต่อ GDP ในปี ค.ศ. 2018 โดยการกำหนดให้มีการลดรายจ่ายภาครัฐอย่างเป็นระบบ และการทบทวนการบริหารจัดการรายจ่ายทั้งหมดให้มีความรัดกุมมากขึ้นเพื่อกำจัดรายจ่ายที่ไม่มีความจำเป็นจากการใช้จ่ายภาครัฐ

¹ IMF website, www.imf.org

กล่องที่ 3.1: มาตรการการปฏิรูปทางเศรษฐกิจตามเงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

- (2) **ปรับปรุงระบบภาษีให้ง่ายและสะดวกต่อการชำระ (Revenue Mobilization)** เพื่อให้รัฐสามารถลดการใช้จ่ายแบบขาดดุลงบประมาณ และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบจัดเก็บภาษีทั้งระบบ การปฏิรูปในกรอบนี้จึงมุ่งเน้นไปที่ 1) **เพิ่มเครื่องมือทางภาษี** เช่น ภาษีจากกำไรการขายหลักทรัพย์ การขยายฐานภาษีต่างๆ ในปัจจุบัน เช่น ภาษีรายได้ และภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อให้ครอบคลุมตามสัดส่วนรายได้ของประชาชนให้มากขึ้น รวมไปถึงการแก้ไขปรับปรุงข้อยกเว้นทางภาษีต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการในปัจจุบันของรัฐ 2) **ปรับปรุงระบบงานการจัดเก็บภาษีของรัฐ** ให้มีความคล่องตัวและมีความโปร่งใสมากขึ้นทั้งในเชิงของบุคลากร และระบบอำนวยความสะดวก เช่น การตั้งหน่วยตรวจสอบ และการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการทำงานของบุคลากรและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน
- (3) **ปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณสาธารณะ (Public financial management Reform)** เพื่อป้องกันการฉ้อฉลคอร์รัปชัน และลดการผูกมัดทางงบประมาณกับรัฐวิสาหกิจหรือรายจ่ายที่ไม่มีประสิทธิภาพอื่นๆ การปฏิรูปในกรอบนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการรายจ่ายภาครัฐ และการบริหารจัดการความเสี่ยงทางการคลัง โดยมุ่งไปที่ 1) การกำหนดเพดานและกรอบการใช้จ่ายภาครัฐให้เป็นไปในทางเดียวกันกับสถานะทางการคลังของรัฐ 2) **เพิ่มความโปร่งใสในการเบิกจ่ายงบประมาณ** เพื่อติดตาม และประเมินความคุ้มค่าของรายจ่ายนั้นๆ อย่างเป็นระบบ 3) **เพิ่มระบบการประเมินและติดตามความเสี่ยงด้านการคลัง**
- (4) **ปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ (State own enterprises reform)** ด้วยจำนวนรัฐวิสาหกิจของศรีลังกาที่มีมากกว่า 235 แห่ง แม้ว่าจะมีบางที่ที่มีการดำเนินงานที่ดีและมีผลกำไร แต่ในภาพรวม รัฐวิสาหกิจเหล่านี้ประสบภาวะขาดทุนเป็นส่วนใหญ่ และมีการดำเนินงานรวมถึงการใช้จ่ายที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้ยากต่อการแข่งขันทางธุรกิจหากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ รัฐบาลจึงต้องเข้าไปสนับสนุนด้านการเงินเพื่อให้รัฐวิสาหกิจเหล่านี้สามารถดำเนินงานต่อไปได้ ด้วยเหตุนี้ รัฐวิสาหกิจจึงเป็นตัวจุดเศรษฐกิจ และเป็นภาระทางการเงินของรัฐบาล เพื่อการปฏิรูปในกรอบนี้ รัฐบาลศรีลังกามีแผน 1) **แปรรูปสายการบินแห่งชาติศรีลังกาให้เป็นบริษัทเอกชน** 2) **เพิ่มระบบตรวจสอบและมาตรการควบคุมการใช้จ่ายของรัฐวิสาหกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน** และ 3) **ปฏิรูปโครงสร้างราคาและลดการแทรกแซงของรัฐในส่วนของรัฐวิสาหกิจด้านพลังงานและด้านสาธารณูปโภคต่างๆ**
- (5) **เพิ่มความเข้มแข็งด้านนโยบายการเงิน (Enhancing monetary policy Effectiveness)** การปฏิรูปในกรอบนี้เป็นไปเพื่อให้การดำเนินนโยบายทางการเงินของธนาคารกลางศรีลังกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นไปที่การควบคุมอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในอัตราที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ (อัตราเลขตัวเดียว) **เพิ่มการกำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อระยะกลางเป็นอัตราเป้าหมายในการดำเนินนโยบายการเงิน** เพื่อเพิ่มความมีเสถียรภาพของราคา (Target Inflation) และการเปลี่ยนแปลงระบบการลอยตัวค่าเงินให้เป็นไปตามกลไกตลาดมากขึ้นผ่านการปรับปรุงการบริหารจัดการเงินสำรองระหว่างประเทศ
- (6) **การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน (Trade and investment facilitation)** เพื่อเป้าหมายการเติบโตในระยะกลาง และเป้าหมายด้านเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ รัฐบาลศรีลังกาพยายามที่จะปรับปรุงบรรยากาศการลงทุนในประเทศผ่านการอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในประเทศศรีลังกาด้วยการลดการกีดกันทางการค้า และการทำความตกลงทางการค้า เพื่อส่งเสริมการส่งออก และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

โดยสรุปแล้ว การปฏิรูปต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีความจำเป็นต่อศรีลังกาทั้งในเชิงของการปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขของ IMF และเพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจของศรีลังกา แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ อาจจะเป็นงานที่ยาก และต้องใช้ความพยายามอย่างมากแต่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อเป็นการปลดล็อกศักยภาพในการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาวของศรีลังกา

แนวนโยบายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางของนโยบายทางการค้าของศรีลังกาที่จะให้มีความเสรี ความสะดวก และลดอุปสรรคทางการค้า ในการศึกษาจะศึกษาลงรายละเอียดของกฎระเบียบทางการค้าของ ศรีลังกาต่อไป โดยจะพิจารณากฎระเบียบ 8 เรื่อง คือ

- (1) ภาษีศุลกากรและภาษีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้า
- (2) พิธีการและกระบวนการทางศุลกากร
- (3) กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of origins)
- (4) ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP)
- (5) มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs)
- (6) มาตรการเยียวยาทางการค้า
- (7) การอำนวยความสะดวกทางการค้า
- (8) การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ภาษีศุลกากรและภาษีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้า

ในปัจจุบันหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในด้านการค้าของศรีลังกา ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรมและ พาณิชยกรรม (Ministry of Industry and Commerce) ทั้งในเรื่องการนำเข้า ส่งออก มาตรการเกี่ยวกับการค้า และการลงทุนจากชาวต่างชาติ

ที่ผ่านมาศรีลังกามีการเปลี่ยนแปลงระบบภาษีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้าบ่อยครั้ง และมีการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกรูปแบบภาษี โดยเฉพาะในปี ค.ศ. 2011 รัฐบาลศรีลังกาได้ยกเลิกภาษี ที่เกี่ยวข้องสำคัญ 2 ประเภท คือ ภาษีรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Levy: SRL)² และภาษี เพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ (Regional Infrastructures Development Levy: RIDL) ส่วนบางประเภทภาษีได้มีการยกเลิกและปรับเปลี่ยนหลายรายการ เช่น ค่า Surcharge จากเดิมที่เก็บจาก อัตราค่า surcharge คูณมูลค่าภาษีศุลกากรได้ปรับเปลี่ยนเป็นคำนวณจาก “ปริมาณสินค้า” เป็นหลักและ จัดเก็บเฉพาะบางรายการ

ภาษีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้าในปัจจุบัน ได้แก่ ภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีมูลค่าเพิ่ม (หรือภาษีกาชาขาย) ภาษีท่าเรือหรือท่าอากาศยาน และภาษีสร้างชาติ

² ภาษีรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Levy: SRL) เป็นภาษีที่บัญญัติภายใต้ the Finance Act, No. 5 ปี ค.ศ. 2005 ภาษีนี้นี้เป็น ภาษีนิตพิเศษที่ “เรียกเก็บจากภาษีอื่น” โดยจะคิดเพิ่มที่ “ร้อยละ 0.25” ของมูลค่าภาษีที่ต้องจ่าย ได้แก่ ภาษีศุลกากร และค่า Surcharge (Customs Duty และ Customs Ordinance) ภาษีสรรพสามิตประเภทต่างๆ (Excise Ordinance) และภาษีนิตบุคคล โดยจะจัดเก็บกับสินค้า ทุกประเภท อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 2011 รัฐบาลศรีลังกาได้ยกเลิกภาษีนี้นี้

3.1.1 ประเภทของภาษี

1) ภาษีศุลกากร (Custom)

ภาษีศุลกากร คือ ภาษีที่เรียกเก็บจากการนำสินค้าเข้าจากต่างประเทศหรือส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร ในกรณีนำเข้าเรียกว่า อากรขาเข้า และในกรณีส่งออกเรียกว่า อากรขาออก การจัดเก็บภาษีศุลกากรของศรีลังกานั้นอยู่ภายใต้รัฐบัญญัติศุลกากร (Customs (Amendment) Act) หมายเลข 83 ปี ค.ศ. 1988 โดยอำนาจคณะรัฐมนตรีในการออกประกาศราชกิจจานุเบกษา กำหนดอัตราภาษี เพื่อให้เป็นไปตามผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของชาติ³

ระบบการจัดเก็บภาษีศุลกากรของประเทศศรีลังกาใช้ระบบฮาร์โมนิซ (Harmonized System) ซึ่งจะจำแนกสินค้าออกเป็นตัวเลขโดยมีระบบที่ชัดเจนในการจำแนกพิกัดอัตราศุลกากร โดยระบบนี้จะกำหนดตัวเลขขึ้นมาเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการพูดถึงสินค้าใดๆ โดยตัวเลขดังกล่าวจะมีคำอธิบายว่าของหรือสินค้าใดจะจัดเข้าหมวดใดได้ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างไร เช่น

- HS Chapter/Subheading 5003-5006 หมายถึง เส้นด้ายหรือใยสังเคราะห์ (Yarn)
- HS Chapter/Subheading 61-62 หมายถึง เครื่องนุ่งห่ม (Apparel)

ในส่วนของอัตราการจัดเก็บภาษีศุลกากรของประเทศศรีลังกา มี 2 รูปแบบ คือ อัตราอากรตามราคา (Ad Valorem rate of duty) และอัตราอากรตามสภาพ (Specific rate of duty)

อัตราอากรตามราคา (Ad Valorem rate of duty) จัดเก็บจากราคาสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออก โดยส่วนใหญ่สินค้าจะใช้อัตราอากรตามราคา (Ad Valorem rate of duty) ได้แก่ สิ่งทอ (Textiles) เครื่องนุ่งห่ม (Apparel) และกระเป๋าเดินทาง (Travel bag) เป็นต้น ซึ่งของหรือสินค้านี้ดังกล่าวจะถูกจัดเก็บในอัตราอากรตามราคา (Ad Valorem rate of duty) ดังนี้

- เครื่องนุ่งห่ม (Apparel) จะถูกจัดเก็บตามอัตราตามราคาในช่วงตั้งแต่ร้อยละ 0 - 15
- เส้นด้ายหรือใยสังเคราะห์ (Yarn) จะถูกจัดเก็บในอัตราร้อยละ 0
- พรม (Carpet) จะถูกจัดเก็บในอัตราร้อยละ 15
- กระเป๋า จะถูกจัดเก็บในอัตราร้อยละ 25

อัตราตามสภาพ (Specific rate of duty) จัดเก็บจากราคาตามหน่วยสินค้าหรือตามจำนวนสินค้า ซึ่งจะมีสินค้าเพียงบางชนิดเท่านั้นที่จัดเก็บตามอัตราตามสภาพนี้ เช่น รองเท้า (Footwear) จะถูกจัดเก็บตามอัตราตามสภาพ (Specific) โดยคิดตามจำนวน อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นในกรณีที่ อัตราตามราคาสูงกว่า สินค้าชิ้นนี้ก็จะถูกจัดเก็บในอัตราตามราคาแทน⁴

³ โปรดดู Customs Ordinance Part II - Levying of Customs Duties section 10

⁴ International trade administration, Market Reports/Tariff Textiles, Apparel, Footwear and Travel Goods Sri Lanka, [online], <http://web.ita.doc.gov/tacgi/overseasnew.nsf/alldata/Sri%20Lanka>

ปัจจุบันศรีลังกามีโครงสร้างทางภาษีศุลกากรที่ไม่ซับซ้อนมากนัก อีกทั้งยังมีการปรับโครงสร้างทางภาษีให้มีความซับซ้อนน้อยลง แต่ยังคงดำเนินมาตรการภาษีเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมและภาคการผลิตภายในประเทศ มาตรการภาษีนำเข้า การเก็บภาษีนำเข้าถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาล ตลอดจนปกป้องอุตสาหกรรมภาคการผลิตสินค้าภายในประเทศ โดยในปี ค.ศ. 2005 อัตราภาษีโดยเฉลี่ยของสินค้าอุตสาหกรรม (non-agricultural goods) ของศรีลังกามีอัตราภาษีนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 8.3 อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ศรีลังกาได้ลดการเก็บภาษีลงจาก 6 อัตราเป็น 5 อัตรา ประกอบด้วย

- อัตราที่ยกเลิกภาษีในสินค้าจำพวก สิ่งทอ ยา อุปกรณ์การแพทย์
- อัตราภาษีร้อยละ 2.5 ในสินค้าจำพวกวัตถุดิบ
- อัตราภาษีร้อยละ 6 ในสินค้ากึ่งวัตถุดิบ
- อัตราภาษีร้อยละ 15 ในสินค้าชั้นกลาง
- อัตราภาษีร้อยละ 28 โดยสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าสำเร็จรูป

นอกจากนั้น ยังมีการระบุนิยามสินค้าเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินนโยบายปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยเฉพาะสินค้าจำพวก รองเท้า เซรามิก และสินค้าเกษตร อย่างไรก็ตาม ศรีลังกายังมีการกำหนดสินค้าที่ห้ามส่งออก ประกอบด้วย ของเก่า หนังสือหายาก วัตถุทางมานุษยวิทยา ตลอดจนสัตว์ป่า ส่วนสินค้าส่งออกที่ต้องมีใบอนุญาต (License Control) เช่น ไม้และท่อนซุง ไม้สัก⁵

ภาษีนำเข้าโดยวิธีประเมิน (Import Access)

ภาษีนำเข้าโดยวิธีประเมินใช้บังคับกับสินค้าบางประเภทโดยพิจารณาจากน้ำหนักหรือคุณภาพของสินค้า โดยอัตราภาษีจะอยู่ในช่วงร้อยละ 1 ถึงร้อยละ 45 หรืออาจคำนวณจากภาษีสำหรับการนำเข้าสินค้า (CIF value) กล่าวคือ การเสียภาษีนำเข้าโดยวิธีประเมิน จะประเมินตามน้ำหนักหรือมูลค่าของสินค้า แม้จะเป็นสินค้าชนิดเดียวกันก็เสียภาษีในอัตราที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้า เช่น เนื้อสัตว์แช่แข็งจะถูกแบ่งประเภทเป็น เนื้อส่วนโครง แบบตัดแบ่งและมีกระดูก และแบบไม่มีกระดูก และถูกจัดพิกัดอัตราศุลกากรที่แตกต่างกันเพื่อประเมินการเสียภาษีในอัตราที่แตกต่างกัน

2) ภาษีสรรพสามิต (Excise tax)

สินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตมี 3 กลุ่ม ดังนี้

1) สินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต (Excise Tax) ตามรัฐบัญญัติภาษีสรรพสามิต (พิเศษ) (the Excise (Special Provisions) Act) หมายเลข 13 ปี ค.ศ. 1989 และรัฐบัญญัติแก้ไขปรับปรุง หมายเลข 40 ปี ค.ศ. 1990 และรัฐบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 8 ปี ค.ศ. 1994 ได้แก่ สินค้าประเภทบุหรี่ ยาสูบสำหรับกล่อง ดีเซล เบนซิน เคโรซีน ยานยนต์ (รถยนต์เบนซิน ร้อยละ 15 รถยนต์ดีเซล ร้อยละ 65 รถตู้ ร้อยละ 35) น้ำแร่ และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการแข่งม้า

2) สินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตตามกฎหมาย (Excise Ordinance) (เรียกเก็บสำหรับสินค้าประเภทสุราที่ผลิตในประเทศ ซึ่งจะต้องเสียภาษีทุกเดือน) ได้แก่ สุราต่างชาติที่ผลิตในประเทศ น้ำอ้อยและน้ำปาล์มเมมา สุราข้าวมอลต์ ร้อยละ 5 และไวน์ ร้อยละ 4

⁵ สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา, [online], <http://www.neda.or.th/home/en/uploads/news/29201585139-07Hvy3Cq.pdf>

3) สินค้าประเภทรถยนต์หรูหราก็ต้องเสียภาษีรถยนต์หรูหราก็ (Luxury Motor Vehicle Tax) ตามกฎหมายว่าด้วยการเงิน (the Finance Act) หมายเลข 16 ปี ค.ศ. 1995 โดยกรมการขนส่งจะเรียกเก็บจากรถยนต์หรูหราก็⁶

ภาษีสรรพสามิตจากการนำเข้าสินค้ามีวิธีการคำนวณ ดังนี้⁷

$$\text{มูลค่าภาษีสรรพสามิต} = (\text{มูลค่าสินค้า} + \text{ร้อยละ 15 ของมูลค่าสินค้า} + \text{มูลค่าภาษีศุลกากร} + \text{ภาษีท่าเรือ และสนามบิน}) \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต}$$

ค่าธรรมเนียม (Surcharge)

การจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมตามการบังคับใช้รัฐบัญญัติศุลกากร (Customs (Amendment) Act) หมายเลข 83 ปี ค.ศ. 1988 มาตรา 9⁸ กำหนดให้รัฐมนตรี (Minister) โดยความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและเมื่อได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา (Gazette) แล้ว สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมจากภาษีศุลกากรสำหรับการนำเข้าสินค้า ถ้าหากเห็นว่ามีความจำเป็นหรือสมควรและเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น ในกรณีที่มีความจำเป็นและเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีสามารถที่จะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม (Surcharge) จากภาษีศุลกากรสำหรับการนำเข้าสินค้าดังกล่าวได้ ซึ่งรัฐบาลจะมีการเปลี่ยนแปลงอัตราค่าธรรมเนียมอยู่เสมอ ผู้ค้าจึงต้องติดตามการประกาศเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ตัวอย่างเช่น ประกาศเรื่องภาษีสินค้าพิเศษเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2017 (Special Commodity Levy Changes Effective from 17 February 2017) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมพิเศษแก่มันฝรั่ง และหัวหอมที่ 40 รูปีต่อกิโลกรัม เป็นต้น

3) ภาษีการขาย (Sales Tax) หรือภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax: VAT)

ภาษีการขาย หรือภาษีมูลค่าเพิ่ม คือ ภาษีที่ผู้ประกอบการเรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้า หรือผู้รับบริการเมื่อขายสินค้า หรือรับชำระค่าบริการ ภาษีมูลค่าเพิ่มจัดเก็บจากการนำเข้าในอัตรามาตรฐาน ปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 12 คำนวณจากผลรวมของภาษีสำหรับการนำเข้าสินค้า (CIF value)⁹

4) ภาษีเรียกเก็บท่าเรือหรือท่าอากาศยาน (Ports and Airport Levy: PAL)

ภาษีเรียกเก็บท่าเรือหรือท่าอากาศยาน ออกโดยอาศัยอำนาจรัฐบัญญัติภาษีพัฒนาท่าเรือและสนามบิน (Ports and Airports Development Levy Act) หมายเลข 10 ปี ค.ศ. 2012 ได้แก่ การเรียกเก็บเงินค่าประกันภัยและค่าขนส่งที่มาจากนอกประเทศศรีลังกาและนำเข้ามาในประเทศศรีลังกาในทุกกรณี โดยมีอัตรามาตรฐาน คือ ร้อยละ 5 ของภาษีสำหรับการนำเข้าสินค้าทุกชนิด หากมีการยกเว้น การลดภาษีหรือการระบุดัตราภาษีเฉพาะเจาะจงกับสินค้าใดต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹⁰

⁶ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ประเทศศรีลังกา, [online], www.thaifita.com/thaifita/Portals/0/file/bim_indexa_lk.pdf

⁷ ดูตัวอย่างการคำนวณในกล่องข้อความที่ 3.2

⁸ Customs (Amendment) Act (No. 83 of 1988) - Sect 9

⁹ PB Global Trade Solutions, Sales Tax, [online], <https://www.dutycalculator.com/country-guides/Import-duty-taxes-when-importing-into-Sri-Lanka/>

¹⁰ โปรดดู PORTS AND AIRPORTS DEVELOPMENT LEVY ACT, ARTICLE 3 (a) - (b)

5) ภาษีสร้างชาติ (National Building Tax: NBT)

ภาษีสร้างชาติ เป็นภาษีพิเศษของศรีลังกา เริ่มต้นเก็บใน ปี ค.ศ. 2009 หลังจากที่รัฐบาลเอาชนะกลุ่มพ็คซ์ทมิพื่อแลมลงได้ นับว่าเป็นภาษีที่เก็บเพื่อใช้ในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ ภาษีสร้างชาตินี้เป็นภาษีที่ยังคงอยู่แม้รัฐบาลจะยกเลิกภาษีอื่น เช่น SRL และ RIDL ไปแล้ว ภาษีสร้างชาติในปัจจุบันคิดที่อัตราร้อยละ 3 ของมูลค่าสินค้าหลังคำนวณภาษีอื่น ทั้งศุลกากร ท่าเรือ และสรรพสามิต แต่ไม่นำมูลค่าจาก VAT มาคำนวณ

สรุปด้านภาษีนำเข้าและส่งออก

ปัจจุบันภาษีสำหรับการส่งออกสินค้าไปยังศรีลังกาประกอบด้วยภาษี 5 ประเภท คือ (1) ภาษีศุลกากร (2) ภาษีเรียกเก็บท่าเรือหรือท่าอากาศยาน (3) ภาษีสรรพสามิต (4) ภาษีมูลค่าเพิ่ม และ (5) ภาษีสร้างชาติ จากตัวอย่างการคำนวณในกล่องที่ 3.2 จะเห็นได้ว่า หากผู้ส่งออกสินค้าในประเทศใดประเทศหนึ่งต้องการส่งสินค้านำเข้า 100 รูปี ไปยังศรีลังกา ผู้ส่งออกจะมีภาระภาษีรวม (All-inclusive tax) 63 รูปี กล่าวคือ ผู้ส่งออกจะต้องเสียภาษีศุลกากรและภาษีสรรพสามิตในอัตราร้อยละ 15 ภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 12 ภาษีเรียกเก็บท่าเรือหรือท่าอากาศยานในอัตราร้อยละ 5 และภาษีสร้างชาติในอัตราร้อยละ 3 กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ “ศรีลังกามีอัตรารวมร้อยละ 63” ซึ่งอัตรารัตงกล่าวจะเปลี่ยนแปลงและแปรผันตาม อัตราร้อยละของศุลกากรและภาษีสรรพสามิต ของสินค้าแต่ละประเภท

แต่หากมีความตกลงการค้าระหว่างกัน เช่น FTA และรัฐบาลได้ยกเลิกอัตราร้อยละของศุลกากร จะส่งผลให้อัตรารวมที่ผู้ส่งออกต้องเสียเหลือเพียงร้อยละ 43 คือ ลดลงได้ถึงประมาณร้อยละ 20 จากภาษีศุลกากรร้อยละ 15 (อย่างไรก็ตาม ภาษีประเภทอื่นนอกเหนือจากภาษีศุลกากรเป็นภาษีที่ศรีลังกาจัดเก็บกับสินค้าทุกประเภทรวมถึงสินค้าที่ผลิตในประเทศด้วย จึงอาจเป็นการยากที่รัฐบาลจะเจรจาให้ยกเลิกหรือลดอัตราร้อยละอื่นสำหรับไทยเป็นการเฉพาะ)

กล่องที่ 3.2: ตัวอย่างการคำนวณภาษีศุลกากรและภาษีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้า

<p>สินค้า A ราคา 100 รูปี อัตราร้อยละของศุลกากร ร้อยละ 15 อัตราร้อยละของสรรพสามิต ร้อยละ 15 อัตรา VAT ร้อยละ 12 PAL ร้อยละ 5 NBT ร้อยละ 3 จะเสียภาษี ดังนี้</p> <p>ค่าภาษีศุลกากร = $0.15 \times 100 = 15$ รูปี</p> <p>PAL = $0.05 \times 100 = 5$ รูปี</p> <p>ค่าภาษีสรรพสามิต = $(100 + 0.15(100) + (15 + 5)) \times 0.15 = 20$ รูปี</p> <p>ค่า VAT = $(100 + 0.1(100) + (15 + 5+20)) \times 0.12 = 18$ รูปี</p> <p>ค่า NBT = $(100 + 0.1(100) + (15 + 5+20)) \times 0.03 = 5$ รูปี</p> <p>รวมภาษีทั้งหมด 63 รูปี</p> <p>หากมี FTA และศรีลังกายกเลิกภาษีศุลกากรจากร้อยละ 15 หรือ ร้อยละ 0 จะคำนวณใหม่ได้ว่า</p> <p>ค่าภาษีศุลกากร = $0 \times 100 = 0$ รูปี</p> <p>PAL = $0.05 \times 100 = 5$ รูปี</p> <p>ค่าภาษีสรรพสามิต = $(100 + 0.15(100) + (0 + 5)) \times 0.15 = 18$ รูปี</p> <p>ค่า VAT = $(100 + 0.1(100) + (0 + 5+20)) \times 0.12 = 16$ รูปี</p> <p>ค่า NBT = $(100 + 0.1(100) + (0 + 5+20)) \times 0.03 = 4$ รูปี</p> <p>รวมภาษีทั้งหมด 43 รูปี</p>
--

ที่มา: www.customs.gov.lk

3.1.2 ตัวบ่งชี้ในการเก็บภาษีในอัตราพิเศษ

ตัวบ่งชี้ในการเก็บภาษีในอัตราพิเศษ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การเก็บภาษีในอัตราพิเศษ และอัตราขายปลีกสูงสุด (Maximum Retail)

1) การเก็บภาษีในอัตราพิเศษ (Preferential Rate)

การเก็บภาษีในอัตราพิเศษใช้กับประเทศที่มีการทำความตกลงทางการค้าร่วมกัน โดยจะมีกำแพงภาษีที่ต่ำกว่าอัตราปกติ ได้แก่ เขตการค้าเสรีอินเดีย - ศรีลังกา (ISFTA) เขตการค้าเสรีปากีสถาน - ศรีลังกา (PSFTA) เขตการค้าเสรีเอเชียใต้ (SAFTA) ข้อตกลงทางการค้าเอเชียแปซิฟิก (APTA) เขตการค้าเสรีตามความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) และ สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคเอเชียใต้ (SAARC)¹¹

ก) เขตการค้าเสรีอินเดีย - ศรีลังกา (ISFTA)

เขตการค้าเสรีอินเดีย - ศรีลังกา ครอบคลุมเฉพาะด้านการค้า โดยข้อตกลงได้กำหนดให้รายการสินค้ายกเลิภาษี (duty free) ได้แก่ สินค้าทุกประเภทใน HS Chapter ยกเว้น HS Chapter 46 ได้แก่ สินค้าที่ผลิตจากฟางหรือวัสดุอื่นๆ เช่น ตะกร้าและเครื่องจักสาน และ HS Chapters 50-63 ได้แก่ สินค้าประเภทสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม¹² สินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษทางพิกัดอัตราศุลกากร (Duty Preferences/Preferential Treatment) คือสินค้าที่ได้รับการลดภาษีในการนำเข้า และรายการสินค้าที่ไม่เปิดเสรี (Exclusion List)¹³ เช่น ซอสปรุงรส แต่งวามะพร้าว น้ำผักและผลไม้ เป็นต้น¹⁴

ข) เขตการค้าเสรีปากีสถาน - ศรีลังกา (PSFTA)

สินค้านำเข้าระหว่างปากีสถานและศรีลังกาจะได้รับการนำเข้าโดยได้รับการยกเลิภาษี โดยรายการสินค้าที่ไม่เปิดเสรี (Exclusion list)¹⁵ ได้แก่ สินค้าทางการเกษตรบางชนิด เช่น เนื้อไก่สดหรือแช่แข็ง ปลาหูน้ำสดหรือแช่แข็ง ผักสดหรือแช่แข็ง ยาสูบ เป็นต้น และสินค้าทางอุตสาหกรรม เช่น เซรามิกสำหรับก่อสร้าง เหล็ก เหล็กกล้า และอลูมิเนียม เป็นต้น¹⁶ จะไม่ได้รับสิทธิพิเศษทางพิกัดอัตราศุลกากร ทั้งนี้ใช้การกำหนดโควตาภาษี (Tariff Rate Quota) โดยสินค้านำเข้านั้นจะถูกเรียกเก็บในอัตราน้อยกว่าปกติ

¹¹ Department of Trade and Investment Policy, Progress under Trade Agreements, [online],

<http://www.treasury.gov.lk/documents/58941/59617/Performance+Report+2015+TIP.pdf/b218f39d-b7f3-4f24-90e5-4382a4c593ff>

¹² High Commission of India, Colombo, Sri Lanka, Handbook on the India-Sri Lanka Handbook on the India-Sri Lanka Free Trade Agreement, [online], <http://www.hcicolombo.org/pdf/hb-india-sl.pdf>

¹³ โปรดดู The list of India's and Sri Lanka's zero duty items,

http://www.doc.gov.lk/web/index.php?option=com_content&view=article&id=111&Itemid=113&lang=en.

¹⁴ Sri Lanka Export Development Board, Indo-Sri Lanka FREE TRADE AGREEMENT, [online],

www.srilankabusiness.com/pdf/indosrilankaedbfinal.pdf

¹⁵ โปรดดู Annex - 'A' Pak-SriLanka Free Trade Agreement, [online], http://www.commerce.gov.pk/?page_id=215

¹⁶ Annex - 'B' Pakistan-SriLanka Free Trade Agreement

ค) เขตการค้าเสรีเอเชียใต้ (SAFTA)

เขตการค้าเสรีเอเชียใต้ ประกอบด้วยอัฟกานิสถาน บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย มัลดีฟส์ เนปาล ปากีสถาน และศรีลังกา โดยประเทศสมาชิกได้ตกลงลดอัตราภาษีศุลกากรในอัตราก้าวหน้า กล่าวคือ ลดอัตราลงเหลือระหว่างร้อยละ 0 - 5 ในสินค้าทุกชนิด ยกเว้นสินค้าซึ่งอยู่ในกลุ่มสินค้าอ่อนไหว (Sensitive List)¹⁷ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยแต่ละประเทศจะไม่ลดภาษีให้กับสินค้าดังกล่าว¹⁸ ดังตัวอย่างในตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 : สินค้ากลุ่มอ่อนไหว (Sensitive List)

ลำดับ	ประเภท	สินค้า
1	01.03	สุกร
2	01.04	แกะและแพะ
3	02.03	เนื้อหมูสดหรือแช่แข็ง
4	02.04	แกะหรือแพะสดหรือแช่แข็ง
5	04.09	น้ำผึ้งธรรมชาติ
6	07.01	มะเขือเทศสดหรือแช่แข็ง
7	07.02	มันฝรั่งสดหรือแช่แข็ง

ง) ข้อตกลงทางการค้าเอเชียแปซิฟิก (APTA)

ข้อตกลงทางการค้าเอเชียแปซิฟิก ประกอบด้วยประเทศสมาชิก ได้แก่ บังกลาเทศ จีน อินเดีย ลาว มองโกเลีย เกาหลีใต้ และศรีลังกา โดยให้สิทธิพิเศษทางภาษี ปราศจากค่าธรรมเนียมเมื่อข้ามเขตแดน และลดมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี¹⁹ สินค้าที่ได้รับการสิทธิพิเศษทางพิกัดศุลกากรจะกำหนดไว้ใน National Lists of Concessions of the Participating States²⁰

จ) เขตการค้าเสรีตามความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC)

ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1997 โดยการริเริ่มและผลักดันของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาค มีสมาชิก 7 ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย พม่า เนปาล ศรีลังกา และไทย

¹⁷ Sensitive List of Sri Lanka under SAFTA, [online], [http://saarc-sec.org/uploads/document/Sri%20Lanka%20-%20Revised%20NL%20for%20NLDCs%20\(HS2012\)-%201058%20items%20@%206%20Digit_20150705025928.pdf](http://saarc-sec.org/uploads/document/Sri%20Lanka%20-%20Revised%20NL%20for%20NLDCs%20(HS2012)-%201058%20items%20@%206%20Digit_20150705025928.pdf)

¹⁸ Department of Trade and Investment Policy, South Asia Free Trade Agreement (SAFTA), [online], <http://www.treasury.gov.lk/documents/58941/59617/Performance+Report+2015+-TIP.pdf/b218f39d-b7f3-4f24-90e5-4382a4c593ff>

¹⁹ Article 12 Trade Expansion and Diversification (C) , ASIA-PACIFIC TRADE AGREEMENT

²⁰ โปรดดู Article 33 Amendments to National Lists of Concessions, ASIA-PACIFIC TRADE AGREEMENT

เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2004 รัฐมนตรีเศรษฐกิจ/การค้าของประเทศสมาชิก BIMSTEC ได้ร่วมลงนามกรอบความตกลงเขตการค้าเสรี BIMSTEC (Framework Agreement on the BIMSTEC Free Trade Area) ณ จังหวัดภูเก็ต ประเทศไทย โดยระบุนกรอบแนวทางการเจรจาการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการเจรจาการค้า BIMSTEC (BIMSTEC Trade Negotiating Committee: BIMSTEC TNC) เพื่อเจรจาจัดทำความตกลงการค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุน ภายใต้ BIMSTEC FTA ปัจจุบัน ศรีลังกาทำหน้าที่เป็นประธาน BIMSTEC TNC โดยมีการประชุมไปแล้ว 20 ครั้ง และประเทศสมาชิกยังไม่สามารถสรุปผลการเจรจา FTA ระหว่างกันได้

กรอบแนวทางการเจรจาการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ มีรายละเอียดดังนี้

- **การค้าสินค้า** มีการเจรจาลด/ยกเลิกภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าระหว่างสมาชิก โดยกำหนดกรอบเวลาการเจรจาการค้าสินค้าจะต้องสรุปผลภายในปี ค.ศ. 2005 ซึ่งการลด/ยกเลิกภาษีจะใช้แนวทาง Positive List Approach โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มสินค้า ได้แก่ Fast Track และ Normal Track
 - ❖ จะเจรจาเรื่องรูปแบบการลด/ยกเลิกภาษีศุลกากรซึ่งจะเป็นการลดภาษีจากอัตรา MFN Applied โดยประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries: LDCs) จะได้รับความยืดหยุ่นมากกว่าในแง่ระยะเวลาการลดภาษี และการได้รับลดหย่อนภาษีที่เร็วกว่าจากประเทศกำลังพัฒนา
 - ❖ กำหนดให้สมาชิกใช้แนวทาง Negative list approach คือมีสินค้าจำนวนหนึ่งที่ไม่นำมาลดภาษีภายใต้เขตการค้าเสรีได้ แต่จะต้องกำหนดเพดานจำนวนรายการสินค้าที่จะไม่นำมาลดภาษี นอกจากนี้ ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (LDCs) สามารถขอให้ประเทศกำลังพัฒนาพิจารณาลดภาษีเป็นการเฉพาะ (Derogation) สำหรับสินค้าส่งออกสำคัญของประเทศ LDCs
- **การค้าบริการ** การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการครอบคลุมสาขาที่สำคัญ โดยให้ใช้ Positive List Approach โดยให้เริ่มเจรจาในปี ค.ศ. 2005 และให้เสร็จสิ้นภายในปี ค.ศ. 2007 และมีให้การปฏิบัติเป็นพิเศษและแตกต่าง และความยืดหยุ่นแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด
- **การลงทุน** ส่งเสริมการลงทุนด้านต่างๆ และให้มีการเจรจาเพื่อเปิดเสรีนโยบายการลงทุน โดยให้ใช้ Positive List Approach และให้เริ่มเจรจาในปี ค.ศ. 2005 และกำหนดให้เสร็จสิ้นภายในปี ค.ศ. 2007
- **ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่นๆ** ให้มีการเจรจาความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจในสาขาต่างๆ ของ BIMSTEC ให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น เช่น เทคโนโลยี การขนส่งและการสื่อสาร การพลังงาน การท่องเที่ยว และการประมง นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการอำนวยความสะดวกทางการค้าในเรื่องต่างๆ เช่น การทำ MRA และความร่วมมือทางศุลกากร เป็นต้น

สถานะล่าสุด

ไทยเป็นเจ้าภาพการประชุม BIMSTEC TNC ครั้งที่ 20 ระหว่างวันที่ 7 - 9 กันยายน ปี ค.ศ. 2015 ณ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นการประชุม BIMSTEC TNC ครั้งแรกหลังจากเว้นว่างไปกว่า 4 ปี โดยการประชุมครั้งสุดท้ายคือ ครั้งที่ 19 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2011 ดังนั้น การเจรจาครั้งที่ 20 จึงเป็นการประเมินสถานะความคืบหน้าของการเจรจาที่ผ่านมา และการแก้ไขความตกลงบางส่วนเพื่อให้ตอบรับกับสถานการณ์ปัจจุบัน ได้แก่

- ❖ การค้าสินค้า ที่ประชุมได้ปรับกำหนดวันที่ความตกลงการค้าสินค้า (Date of Entry into Force of the Agreement on Trade in Goods) เป็นวันที่ 1 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2016 เนื่องจากกำหนดวันที่บังคับใช้เดิมได้ล่วงเลยไปแล้วและได้ให้ขยายเวลาออกไปอีก 6 เดือน เป็นวันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 2017 ในกรณีที่ประเทศสมาชิกไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในเวลาที่กำหนด ยกเว้น เนปาล ที่ประชุมพิจารณาขยายระยะเวลาออกไป 1 ปี เป็นวันที่ 1 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2017 เนื่องจากสถานการณ์ภายในประเทศ

สำหรับรายการสินค้าที่จะไม่นำมาลดภาษี (Negative List: NL) ให้คงสัดส่วนไว้ที่ร้อยละ 23 นอกจากนี้ ที่ประชุมได้มีการหารือเพื่อหาข้อสรุปในเอกสาร 4 ฉบับ เพื่อให้สามารถลงนามในเอกสารในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจและการค้าที่บังกลาเทศ ได้แก่ (1) ความตกลงการค้าสินค้า (2) ความตกลงว่าด้วยกระบวนการและกลไกระงับข้อพิพาท (3) พิธีสารแก้ไขกรอบความตกลงการค้าเสรี BIMSTEC และ (4) ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านศุลกากร

ทั้งนี้ อินเดียขอแก้ไขบางประเด็นในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านศุลกากร โดยให้เหตุผลว่าความตกลงดังกล่าวได้ตกลงกันเมื่อ 4 ปีที่แล้ว ทำให้ไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันและได้ขอแก้ไขตารางลดภาษีที่ได้ยื่นให้ประเทศสมาชิกพิจารณาด้วย โดยอินเดียจะจัดทำร่างพิธีสารแก้ไขความตกลงฯ ส่งให้สำนักเลขาธิการ BIMSTEC และประเทศสมาชิกเพื่อพิจารณา

- ❖ กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ที่ประชุมมีมติให้แปลงพิกัดสำหรับสินค้า PSRs 147 รายการจาก HS2007 เป็น HS2012 โดยอินเดียแจ้งว่าต้องการแก้ไขสำหรับ PSRs สินค้า 147 รายการ เนื่องจาก PSRs สำหรับสินค้านี้ได้สรุปไปแล้วนั้นไม่สอดคล้องกับนโยบายการค้าของรัฐบาลอินเดียในปัจจุบัน โดยประเทศสมาชิกอื่นๆ เห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีการทบทวนรายการสินค้า เพราะจะทำให้การเจรจาต้องขยายเวลาออกไป ทั้งนี้ อินเดียจะจัดทำข้อคิดเห็นในรายการสินค้า PSRs และส่งให้สำนักเลขาธิการ BIMSTEC และประเทศสมาชิกเพื่อพิจารณาต่อไป
- ❖ การค้าบริการ การลงทุน และกฎหมาย ยังไม่มีความคืบหน้ามากนัก ทั้งนี้ ในด้านการลงทุน อินเดียพยายามผลักดันร่างมาตรฐานความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (BIT Model) ฉบับใหม่ของตนให้เป็นพื้นฐานสำหรับการเจรจา แต่ยังไม่มีการเห็นด้วย

2) อัตราขายปลีกสูงสุด (Maximum Retail Price: MRP)

อัตราขายปลีกสูงสุดเป็นราคากลางที่กำหนดโดยรัฐบาลให้ผู้ขายสินค้าสามารถเรียกเก็บเงินจากผู้ซื้อ หากสินค้าใดถูกระบุว่าใช้อัตรา MRP ผู้ขายจะกำหนดราคาเกินกว่าอัตรานั้นไม่ได้ ซึ่งศรีลังกาได้ใช้อัตรา MRP กำหนดราคาสินค้าภายในประเทศโดยประกาศเป็นราชกิจจานุเบกษา ตัวอย่างเช่น เนื้อไก่มีหนัง 410 รูปีต่อกิโลกรัม เนื้อไก่ไม่มีหนัง 495 รูปีต่อกิโลกรัม น้ำตาลทรายขาว 87 รูปีต่อกิโลกรัม เป็นต้น และอัตรานี้จะกำหนดราคาสินค้าภายในประเทศและราคานำเข้าอีกด้วย ตัวอย่าง ผลิตภัณฑ์นมผง สินค้าผลิตในประเทศ 735 รูปี ต่อกิโลกรัม หากเป็นนำเข้าราคา 810 รูปีต่อกิโลกรัม มันฝรั่งผลิตภายในประเทศไม่กำหนดราคา หากนำเข้าราคา 120 รูปีต่อกิโลกรัม เป็นต้น²¹

²¹ The Official Government News Portal of Sri Lanka, Maximum Retail Prices for 16 essential items announced today, [online], <http://www.news.lk/news/sri-lanka/item/13919-maximum-retail-prices-for-16-essential-items-announced-today>

เมื่อพิจารณาในเรื่องการทำข้อตกลงทางการค้าที่ศรีลังกาเป็นภาคีอยู่ ศรีลังกาเป็นประเทศสมาชิกของเขตการค้าเสรีตามความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) ซึ่งมีประเทศไทยเข้าร่วมตามความตกลงนี้ด้วย หากแต่การเจรจายังไม่แล้วเสร็จและยังไม่มีผลบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม การให้สิทธิพิเศษด้านภาษีตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีศรีลังกา - อินเดีย เขตการค้าเสรีปากีสถาน-ศรีลังกา ข้อตกลงทางการค้าเอเชียแปซิฟิก เป็นผลให้สินค้าที่นำเข้าจากประเทศคู่สัญญาได้รับโควตาภาษี สินค้าบางชนิดสามารถนำเข้าโดยยกเลิภาษี หรือได้รับการลดอัตราภาษี รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าธรรมเนียมเมื่อข้ามเขตแดนและมาตรการอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษีอีกด้วย ทำให้การค้าระหว่างประเทศที่ทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีมีการขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้จะเห็นว่าการที่ศรีลังกาเข้าร่วมเขตการค้าเสรีต่างๆ มีข้อดีด้านการส่งเสริมการลงทุนแก่ศรีลังกา แม้ว่าปัจจุบันศรีลังกาเป็นประเทศกำลังพัฒนาโดยวัดจากเกณฑ์รายได้ประชากรต่อบุคคลของประเทศศรีลังกา (Gross National Income per Capital) ที่มีรายได้ประชากรต่อบุคคลอยู่ที่ 3,850 เหรียญสหรัฐฯ (ปี ค.ศ. 2016)²² ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ของประเทศกำลังพัฒนารายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ (Lower Middle Income)²³ ทั้งยังมีความสมบูรณ์เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นการลงทุนในศรีลังกาจึงมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต

3.2 พิธีการและกระบวนการทางศุลกากร

ในปัจจุบันหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในกระบวนการและพิธีการทางศุลกากร ได้แก่ ศุลกากรของศรีลังกา (Sri Lanka Customs Department) ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง (Ministry of Finance) มีกฎหมายที่ควบคุม คือ รัฐบัญญัติศุลกากร (Customs (Amendment) Act) หมายเลข 83 ปี ค.ศ. 1988

3.2.1 พิธีการทางศุลกากร

สินค้าทั้งหมดและยานพาหนะข้ามพรมแดนประเทศศรีลังกาจะอยู่ภายใต้การดำเนินพิธีการทางศุลกากร เพื่อตรวจสอบว่ามีสินค้าต้องเสียภาษีอากร สินค้าต้องห้ามหรือสินค้าต้องกำกับหรือไม่ โดยมีพิธีการทางศุลกากรของศรีลังกา 3 ช่องทาง ได้แก่

- 1) ช่องทางสีเขียว (Green Channel) ซึ่งถูกใช้สำหรับการแจ้งความเสี่ยงต่ำ และอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า สินค้านี้จะถูกปล่อยออกโดยไม่มีเอกสารและการตรวจสอบสินค้า อย่างไรก็ตาม อาจมีการตรวจสอบโดยใช้การสุ่มตรวจ
 - 2) ช่องทางสีเหลือง (Yellow Channel) การส่งของที่มีความเสี่ยงในระดับกลางหลังจากมีการตรวจสอบเอกสารที่กำหนดแล้ว แต่ไม่มีการดำเนินการตรวจสอบสินค้า อย่างไรก็ตาม อาจมีการตรวจสอบโดยใช้การสุ่มตรวจ
- ช่องทางสีแดง (Red Channel) ซึ่งจะกำหนดไว้สำหรับการส่งของที่มีความเสี่ยงสูง โดยทั้งสินค้าและเอกสารจะได้รับการตรวจสอบ²⁴

²² The World Bank website <http://data.worldbank.org/>

²³ ประเทศพัฒนาแล้วกำลังพัฒนา-ด้อยพัฒนา เขาวัดกันยังไง?, [Online], <http://oknation.nationtv.tv/blog/chaida/2007/07/03/entry-1>

²⁴ Royal Thai Embassy, Trade Procedure, [online],

http://www.thaiembassy.org/colombo/bic/index.php?view=view_subCategory&subid=18&c=2

3.2.2 การนำเข้าและส่งออกสินค้า

กระบวนการนำเข้าและส่งออกในศรีลังกามี 2 กระบวนการ ได้แก่ (1) กระบวนการมาตรฐานที่ผู้ประกอบการจะต้องผ่านศุลกากรของศรีลังกา (Sri Lanka Customs Department) โดยตรงในการประมวลผลเอกสารที่จำเป็น (2) กระบวนการพิเศษโดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)²⁵ ซึ่งเป็นกระบวนการพิเศษที่ถูกออกแบบมาสำหรับผู้ประกอบการที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเห็นว่าเป็นการลงทุนที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ โดยกระบวนการนี้จะเพิ่มความรวดเร็วในการออกใบอนุญาตและข้อกำหนดศุลกากรให้แก่บริษัทที่นำเงินมาลงทุนใหม่ให้กับประเทศ ซึ่งได้แก่ การจัดตั้งบริษัทใหม่ โดยมีชาวต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นมีการลงทุนขั้นต่ำ 250,000 เหรียญสหรัฐฯ และต้องร่วมทุนกับธุรกิจท้องถิ่น²⁶

1) ขั้นตอนการนำเข้าและส่งออกสินค้า

ขั้นตอนการส่งออกสินค้าที่สำคัญของศรีลังกา ต้องเริ่มต้นจากการจดทะเบียนสินค้าก่อนและในการส่งออกนำเข้าเอกสารแต่ละครั้งจึงค่อยดำเนินการด้านเอกสารก่อนผ่านพิธีการทางศุลกากรต่อไป

ผู้ที่ส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าทางการค้าจะต้องจดทะเบียนกับหน่วยงาน ต่อไปนี้

- 1) คณะกรรมการพัฒนาการส่งออกศรีลังกา (Sri Lanka Export Development Board) เพื่อให้ได้เลขทะเบียน (EDB Reg. Number)
- 2) กรมสรรพากรศรีลังกา เพื่อรับหมายเลขผู้เสียภาษี คือหมายเลข TIN และ VAT
- 3) ศุลกากรศรีลังกา (การจดทะเบียนหมายเลข TIN และ VAT) โดยผู้ส่งออกต้องแสดงใบรับรองการจดทะเบียนต้นฉบับ หรือใบรับรองการก่อตั้งบริษัทเพื่อจดทะเบียนกับหน่วยงานเหล่านี้

นอกจากนั้น การส่งออกสินค้าบางชนิดต้องมีการจดทะเบียนกับหน่วยงานอื่นเพิ่มเติม ได้แก่

- 1) ผู้ที่ส่งออกสินค้าประเภทชา ต้องจดทะเบียนกับคณะกรรมการชาแห่งศรีลังกา (The Sri Lanka Tea Board)
- 2) ผู้ที่ส่งออกสินค้าประเภทมะพร้าวและสินค้าซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว ต้องจดทะเบียนกับองค์การพัฒนามะพร้าว (Coconut Development Authority of Sri Lanka)
- 3) ผู้ที่ส่งออกสินค้าประเภทอัญมณีและเครื่องเพชรพลอย ต้องจดทะเบียนกับองค์การอัญมณีและเครื่องเพชรพลอยแห่งชาติ (National Gems and Jewelry Authority: NGJA) อีกทั้งผู้ส่งออกควรได้รับใบอนุญาตสำหรับผู้ค้าอัญมณีด้วย
- 4) ผู้ที่ส่งออกสินค้าประเภทสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูป ต้องจดทะเบียนกับกระทรวงการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (Ministry of Textile Industry Development)

²⁵ Royal Thai Embassy, Trade Procedure, [online],

http://www.thaiembassy.org/colombo/bic/index.php?view=view_subCategory&subid=18&c=2

²⁶ Board of Investment of Sri Lanka, Projects approved under Section 16 of BOI Law, [online],

http://www.investsrilanka.com/setting_up_in/section_16_17_sda

2) สินค้าส่งออกที่ต้องขึ้นทะเบียนหรือขอใบอนุญาต (License)²⁷

การส่งออกสินค้าของศรีลังกา ได้กำหนดให้สินค้า 13 รายการ ต้องขอใบอนุญาต (licenses) และ/หรือใบรับรอง (Certificates) สำหรับการส่งออกสินค้าออกนอกประเทศ โดยใบอนุญาตและใบรับรองดังกล่าว มีหน่วยงานและกระทรวงที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3-2

นอกจากนี้ ข้อกำหนดในประกาศของราชกิจจานุเบกษา (the Extraordinary Gazette Notification) หมายเลข 1627/02 ปี ค.ศ. 2009 ยังได้ระบุถึง 4 กลุ่มสินค้าที่ต้องขอใบอนุญาตส่งออก (export licenses) ได้แก่ (1) ของเสียประเภทโลหะ (Metal wastes) และชิ้นส่วนประเภทโลหะอื่นๆ (2) ไม้และส่วนประกอบของไม้ (3) รถยนต์ที่จดทะเบียนก่อนวันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 1948 และ (4) งาและชิ้นส่วนงา

ตารางที่ 3-2 : สินค้าส่งออกที่ต้องขึ้นทะเบียนหรือขอใบอนุญาต (License) ของศรีลังกา

No.	Product	Registration	License/ permits/Certificates	Responsible Authority for License/Certificate
1	Apparel	<ul style="list-style-type: none"> Non BOI companies-Apparel Export Service Division of the Ministry of Industry & Commerce BOI companies- With BOI 		
2	Tea	Sri Lanka Tea Board	<ul style="list-style-type: none"> Certification of Average Auction price (AAP) on Bulk Tea. Quality certificate for each shipment 	Sri Lanka Tea Board.
3	Gems, Diamonds & Jewellery	National Gems & Jewellery Authority (NGJA)	<i>Gem Dealers license</i>	<i>National Gems & Jewellery Authority (NGJA)</i>
4	Food & Beverages			
4.1	Any meat product		<ul style="list-style-type: none"> Health Certificate for each shipment Processing Centre certification with ISO,HACCP or GMP (either one of the certificates) 	<ul style="list-style-type: none"> Animal Quarantine Station Department of Animal Production and Health Sri Lanka Standards Institution
4.2	Beer		Permit for export of excisable articles	Department of Excise
4.3	Alcoholic Beverages		Permit for export of excisable articles	Department of Excise
4.4	Non Alcoholic Beverages (Bottled Drinking Water/ Mineral Water)		Permit for Export	Department of Health
4.5	Cashew Kernals		Compulsory pre-shipment inspection Certificate <ul style="list-style-type: none"> Fumigation Certificate (on request by buyers) 	<ul style="list-style-type: none"> Sri Lanka Standard Institution (SLSI) Industrial Technology Institute (ITI) National Plant quarantine service/any authorized private fumigation company
5	Spices & Allied Products			
5.1	All spices		Country of Origin Certificate	Department of Commerce/Chamber of Commerce
	Cinnamon		<ul style="list-style-type: none"> License to use Pure Ceylon Cinnamon Logo Compulsory pre inspection certificate 	Sri Lanka Export Development Board

²⁷ WTO (2017), TRADE POLICY REVIEW

No.	Product	Registration	License/ permits/Certificates	Responsible Authority for License/Certificate
				• Sri Lanka Standard Institution (SLSI)/ SGS Lanka Pvt Ltd
6	ICT/BPO/KPO	Board of Investment		
7	Ayurveda & Herbal Products			
7.1	Herbal finished products	Department of Ayurveda	Approval to market as health care products in the local market and for exports.	Drug Formulator Committee appointed under the Department of Ayurveda
7.2	Herbal Cosmetics		<ul style="list-style-type: none"> • Manufacturing license. • Quality/Introduction certification 	<ul style="list-style-type: none"> • Cosmetics Devices and Drugs Regulatory Authority. • Industrial Technology Institute (ITI), Pharmaceutical & Cosmetic product section of the Health Department.
7.3	Herbal Plants	Department of Forest	Permits for export of raw or dried ayurvedic substances in commercial quantities	Department of Forest and the Department of Ayurveda
8	Coconut & Coconut Based Products	Coconut Development Authority (CDA)	Permits for export of DC/fresh coconut/Coconut leaf based products	Coconut Development Authority (CDA)
9	Fruits & Vegetables		Phytosanitary Certificate	National Plant Quarantine service
10	Minerals	Geological Survey & Mines Bureau	Export License on minerals in raw & semi finished forms	Geological Survey & Mines Bureau
11	Wooden Products			
11.1	Wood including logs & Sawn timber		License for export	Department of Forest
11.2	Article of Wood (ebony)		License for export	National Crafts Council and Department of Forest
11.3	Wooden based toys & furniture		Export Permits	Department of Forest
12	Fish & Fisheries Products		<ul style="list-style-type: none"> • Export License on sea Cucumber, Lobsters, Chunks • Health Certificate for EU Countries • Catch certificate • Statistical document for Big eye Tuna • ICCAT certificate for Sword fish • Certificate of Origin • GSP Form A 	<ul style="list-style-type: none"> • Dept. of Fisheries and Aquatic Resources • - do- • - do- • - do- • - do- • Chamber of Commerce • Department of Commerce
13	Ornamental Fish		Phytosanitary certificate	Animal quarantine service

ที่มา: SRI LANKA EXPORT DEVELOPMENT BOARD, 2014

3.2.3 เอกสารที่ใช้ในกระบวนการทางการนำเข้าและส่งออก

ขั้นตอนและเอกสารในกระบวนการนำเข้าและส่งออกที่มีบัญญัติในกฎหมายศุลกากรในข้อที่ 47 และ 57 ของกฎหมายศุลกากร (Customs Ordinance) ต้องให้ผู้นำเข้าและผู้ส่งออกหรือตัวแทนที่ได้รับอนุญาตส่งแบบฟอร์มประกาศศุลกากรซึ่งมักจะเรียกว่าเป็นรูปแบบ CUSDEC เพื่อตรวจสอบก่อนปล่อยหรือการจัดส่งสินค้า CUSDECs ทั้งหมดจะต้องยื่นผ่านหน่วยงานที่มีใบอนุญาตของสำนักงานศุลกากร (Customs House Agent: CHA)²⁸

1) การนำเข้าสินค้า

เมื่อมีการนำเข้าสินค้า จะต้องยื่นสำเนาของแบบฟอร์ม CUSDEC จำนวน 7 ฉบับ และเอกสารอื่นซึ่งศุลกากรกำหนดไว้ ได้แก่ สำเนาใบกำกับประกัน (Warrant copy) สำเนาใบนำส่ง (Delivery copy) สำเนาใบแสดงสถิติ (Statistical copy) สำเนาการแลกเปลี่ยน (Exchange copy) สำเนาของผู้รับ (Consignee's copy) สำเนา R.M.V. สำหรับยานยนต์ (R.M.V. copy for motor vehicles) และสำเนาใบภาษีสำหรับสินค้าในประเทศ

นอกจากนี้ ยังมีเอกสารอื่นนอกจาก CUSDEC ได้แก่

- 1) ใบกำกับสินค้า (The Commercial Invoice)
- 2) ใบส่งสินค้า (Delivery Order: DO)
- 3) ใบตราส่ง (Bill of Lading: BL)
- 4) รายการบรรจุสินค้า (Packing List)
- 5) ใบรับรองแหล่งกำเนิด (Certificate of Origin: CO)
- 6) ใบอนุญาตควบคุมการนำเข้า (Import Control License) (หากมี)
- 7) ใบรับรองการจดทะเบียนและการแปล สำหรับยานยนต์ที่ใช้แล้ว
- 8) ใบสำหรับการสำรวจทำเทียบสินค้าสำหรับอาหาร
- 9) ใบรับรองการกักกันโรค (S.L.S./Quarantine Certificate) (หากมี) และ
- 10) สมุดรายการสินค้า/สิ่งตีพิมพ์ (Catalogues/Literature)

2) การส่งออกสินค้า

ในการส่งออก ต้องใช้แบบฟอร์ม CUSDEC จำนวน 4 ฉบับต่อไปนี้เป็นสำเนาใบรับประกัน (Warrant copy) สำเนาใบแสดงสถิติ (Statistical copy) สำเนาใบรับรองความปลอดภัย (Security copy) และสำเนาของคู่ค้า (Parties copy) หากเป็นกรณีที่เป็นการส่งออกของเหลวและผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวต้องใช้สำเนาเอกสารใบภาษีสำหรับสินค้าในประเทศ และสำเนาเอกสารขององค์การพัฒนามะพร้าว

นอกจากนี้ ยังมีเอกสารอื่นนอกจาก CUSDEC ได้แก่

- 1) สำเนา CBD และสำเนาสินค้าขนส่งทางอากาศ สำหรับสินค้าที่มีการประกันและสินค้าขนส่งทางอากาศ
- 2) ใบอนุญาตส่งออกหรือหนังสืออนุญาตต้องใช้เมื่อมีการส่งออก ปะการัง ชุง ยานยนต์ ซา วัตถุโบราณ พืชและสัตว์ อารูปีนขนาดเล็ก ยา เป็นต้น

²⁸ Royal Thai Embassy, Trade Procedure, [online], http://www.thaiembassy.org/colombo/bic/index.php?view=view_subCategory&subid=18&c=2

- 3) ใบกำกับสินค้า (Commercial Invoice)
- 4) ตั๋วขนส่ง หรือใบขนส่งสินค้าทางอากาศ (Airway Bill) ซึ่งขึ้นอยู่กับส่งออกโดยทางเรือหรืออากาศ
- 5) บัญชีคุมสินค้า (Boat Note)
- 6) ใบรับสินค้า (Mate Note)
- 7) ใบส่งสินค้า (Cargo Dispatch Note) และ
- 8) ใบรับรองแหล่งกำเนิด (Certificate of Origin)²⁹

3.2.4 ค่าใช้จ่าย

1) ใบศุลกากร (Customs Goods Declaration: CUSDECs)

ใบศุลกากรสามารถทำได้ 2 วิธี คือ ยื่นด้วยตนเอง (Manually) และทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronically)

วิธีแรก การยื่นด้วยตนเอง (Manually) กรมศุลกากรหรือคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) จะกรอกข้อมูลในระบบอัตโนมัติสำหรับข้อมูลศุลกากร (ASYCUDA) ซึ่งจะกำหนดรหัสเป็นตัวเลขเฉพาะขึ้นมา โดยกรมศุลกากรจะคิดค่าธรรมเนียมเอกสารประมาณ 2.5 เหรียญสหรัฐฯ³⁰ และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) จะเรียกเก็บเพิ่มเติมอีกประมาณ 3.59 เหรียญสหรัฐฯ³¹

วิธีที่สอง การยื่นทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronically) ซึ่งจะผ่านระบบ Electronic Data Interchange (EDI) โดยผู้ส่งสินค้าสามารถเข้าสู่ระบบและกรอกข้อมูลในระบบอัตโนมัติสำหรับข้อมูลศุลกากร (ASYCUDA) ได้ด้วยตนเอง หลังจากนั้น ใบศุลกากร (CUSDEC) จะถูกตรวจสอบและประเมินภาษีและอากรที่จะต้องถูกเรียกเก็บ เมื่อตรวจสอบและประเมินภาษีและอากรที่จะต้องเสียเรียบร้อยแล้ว ระบบจะส่งหมายเลขรหัสของใบศุลกากร (CUSDEC) ไปให้กับผู้ส่งสินค้าทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronically) ซึ่ง ณ จุดนี้จะมีค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม 2.5 เหรียญสหรัฐฯ ที่จะต้องจ่ายเป็นค่าบริการใช้ระบบการยื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDI) ต่อการขอใบศุลกากร (CUSDEC) ในแต่ละครั้ง นอกจากนี้ ผู้ส่งสินค้ายังต้องแสดงสำเนาใบศุลกากร (CUSDEC) ฉบับจริง พร้อมทั้งเอกสารสำคัญอื่นต่อกรมศุลกากรหรือคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เพื่อดำเนินการตามกระบวนการนำเข้าหรือส่งออกในขั้นตอนต่อไป³²

²⁹ Royal Thai Embassy, Trade Procedure, [online],

http://www.thaiembassy.org/colombo/bic/index.php?view=view_subCategory&subid=18&c=2

³⁰ The United Nations Network of Experts for Paperless Trade and Transport in Asia and the Pacific, Improving Import-Export Procedures and Processes in Sri Lanka, [online], <http://unnex.unescap.org/pub/wp9111.pdf>

³¹ Deshal de Mel, Improving Import-Export Procedures and Processes in Sri Lanka, Documentation for imports, [online], <http://unnex.unescap.org/pub/wp9111.pdf>

³² Ibid

2) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ³³

ตารางที่ 3-3 : ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ขั้นตอน/กระบวนการ	สินค้า	ค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม (เหรียญสหรัฐฯ)
	ชา (Tea)	435
	ยางรถยนต์ (Rubber Tyres)	237
	รถยนต์ (Car)	79
	สิ่งทอ (Textiles)	677

ที่มา: UNESCAP

ตารางที่ 3-3 แสดงค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพิ่มเติม ในการนำเข้าและส่งออกสินค้าบางประเภท ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพิ่มเติม มีรายการดังนี้

- 1) ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมหรือจัดเตรียมเอกสาร
- 2) ค่าใช้จ่ายในการทำ L/C
- 3) ค่าใช้จ่ายในการทำพิธีการศุลกากร (Custom Clearance)
- 4) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งทางทะเลจากประเทศต้นทางไปยังประเทศปลายทาง
- 5) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งทางบกภายในประเทศ

3.3 กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of origins)

กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) เป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้กำหนดสัญชาติของสินค้า เนื่องจากปัจจุบันการผลิตสินค้าอาจไม่ได้ผลิตภายในประเทศหนึ่งประเทศใดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีการนำเข้าวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนจากหลายประเทศ เพื่อให้การผลิตสินค้านี้มีต้นทุนต่ำที่สุด กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าจึงเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับใช้จำแนกว่าสินค้านี้มีแหล่งกำเนิด ณ ประเทศใด³⁴

กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้านี้มีประโยชน์คือ เพื่ออ้างอิงที่มาของสินค้า ป้องกันการเบี่ยงเบนทางการค้า ป้องกันมิให้ประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกตามความตกลงต่างๆ นำเข้ามาสู่ตลาดและได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี เช่นเดียวกับประเทศสมาชิก กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าอีกนัยหนึ่งจึงเป็นมาตรการกีดกันทางการค้าอย่างหนึ่งที่ไม่ให้ประเทศอื่นหาประโยชน์กับประเทศของตน ซึ่งมีเกณฑ์ในการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม

³³ The United Nations Network of Experts for Paperless Trade and Transport in Asia and the Pacific , Clearance at the ports and customs, [online], <http://unnex.unescap.org/pub/wp9111.pdf>

³⁴ ฐานข้อมูลกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าและอัตราภาษีศุลกากรภายใต้ ความตกลงของอาเซียนและ FTAs อื่นๆ. [Online], <http://fta.dft.go.th/LinkClick.aspx?fileticket=F5oN8Gpwp4o%3D&tabid=83&mid=421>

ศรีลังกาได้บัญญัติกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าในกฎหมายภายในแต่อย่างใด แต่ได้มีการบังคับใช้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าประเภทหลักเกณฑ์การให้สิทธิพิเศษ โดยบัญญัติไว้ในความตกลงทวิภาคีและความตกลงระดับภูมิภาค³⁵

3.3.1 ประเภทของกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า

กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ หลักเกณฑ์กฎระเบียบที่ไม่ให้สิทธิพิเศษ (Non - Preferential) และหลักเกณฑ์การให้สิทธิพิเศษ (Preferential)

1) หลักเกณฑ์กฎระเบียบที่ไม่ให้สิทธิพิเศษ (Non-preferential)

หลักเกณฑ์กฎระเบียบที่ไม่ให้สิทธิพิเศษ กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าซึ่งออกโดยองค์การการค้าโลกมีหลักเกณฑ์มาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ ได้แก่ สินค้าใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมดและหลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ

สินค้าใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained: WO) ได้แก่ สินค้าที่ผลิตภายในประเทศทั้งหมดและการดำเนินการเล็กน้อย (Minimal Operations) เช่น ตัดฉลาก และคัดแยกขนาด เป็นต้น³⁶

หลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ (The Sufficient Transformation) ได้แก่ สินค้าที่ไม่ได้ผลิตในประเทศผู้ส่งออก โดยข้อตกลงกำหนดให้ใช้การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรหรือกฎเสริม (Supplementary Criteria) ซึ่งกำหนดร้อยละขั้นต่ำของการผลิตในประเทศผู้ส่งออก อย่างไรก็ตาม องค์การการค้าโลกไม่ได้กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำไว้³⁷

2) หลักเกณฑ์การให้สิทธิพิเศษ (Preferential)

การให้สิทธิพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของ FTA (เขตการค้าเสรี) หรือ PTA (ความตกลงสิทธิพิเศษทางการค้า) ซึ่งในกรณีของศรีลังกานั้นจะได้อธิบายในส่วนต่อไป

3.3.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดถิ่นกำเนิดสินค้าของสินค้า

หลักเกณฑ์นี้กำหนดขึ้นเพื่อพิสูจน์ถิ่นกำเนิดของสินค้าว่า สินค้านั้นผลิตขึ้นทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในประเทศใด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจำแนกประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า ทั้งตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีและการรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP)

ก) สินค้าใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained: WO)

สินค้าใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด ได้แก่ สินค้าที่ผ่านการผลิตในประเทศโดยใช้วัตถุดิบภายในประเทศผู้ส่งออกทั้งหมด

³⁵ World Trade Organization, trade policy review SRI LANKA, September 27, 2016, [Online]

³⁶ โปรดดู 2c (ii) AGREEMENT ON RULES OF ORIGIN WORLD TRADE ORGANIZATION

³⁷ โปรดดู 2c (iii) AGREEMENT ON RULES OF ORIGIN WORLD TRADE ORGANIZATION

ข) หลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ (The Sufficient Transformation)

หลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ ได้แก่ สินค้าที่ไม่ได้ใช้วัตถุดิบในประเทศผู้ส่งออกทั้งหมด แต่ต้องผ่านกระบวนการผลิตในประเทศนั้นจนทำให้สินค้านั้นมีการเปลี่ยนสภาพอย่างเพียงพอ หากมีกระบวนการผลิตมากกว่า 1 ประเทศ จะพิจารณาจากประเทศที่กระบวนการผลิตทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพอย่างเพียงพอครั้งสุดท้าย³⁸

หลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอตามอนุสัญญาเกียวโต (Kyoto Convention) ได้ปรับปรุงเกณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์ที่เจริญเติบโตภายในประเทศหรือที่เก็บเกี่ยว หรือสกัดมาจากพื้นดินในดินแดนของประเทศสมาชิก หรือได้รับการผลิตมาจากผลิตภัณฑ์เหล่านั้น ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตภายในประเทศจึงไม่รวมถึงการนำเข้าส่วนประกอบที่ไม่มีถิ่นกำเนิดภายในประเทศ แต่ผลิตภัณฑ์ที่หมุนเวียนภายในประเทศอย่างเพียงพอหรือผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในกระบวนการผลิตจะพิจารณาซับซ้อนกว่า ซึ่งสินค้าตามหลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอต้องกระทำการการเปลี่ยนพิกัดศุลกากร (Change of Tariff Classification: CTC) หมายถึง การพิจารณาสินค้าที่มีการแปรรูปจนทำให้พิกัดสินค้าเปลี่ยนแปลงไปจากพิกัดของวัตถุดิบสินค้านำเข้าโดยพิกัดของสินค้าจะพิจารณาจากรหัสสินค้า การเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากร แบ่งได้เป็น 3 ระดับคือ

- 1) การเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากร ในระดับ 2 หลัก (Change of Chapter: CC)
- 2) การเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากร ในระดับ 4 หลัก (Change of Tariff Heading: CTH)
- 3) การเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากร ในระดับ 6 หลัก (Change of Tariff Subheading: CTSH)³⁹

นอกจากการเปลี่ยนพิกัดศุลกากรแล้วยังมีเกณฑ์อื่นๆ ซึ่งใช้ในการพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าอีกด้วย ได้แก่

ค) การใช้สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (Regional Value Content: RVC)

การใช้สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภายในภูมิภาค หรือวัตถุดิบภายในประเทศ เป็นเกณฑ์ที่ให้นำเข้าสินค้า (วัตถุดิบ) จากประเทศสมาชิก หรือประเทศอื่นมาใช้ร่วมกับวัตถุดิบในประเทศเพื่อผลิตสินค้าได้ในสัดส่วนที่ตกลงกันได้ เช่น ร้อยละ 40 หมายถึง ให้มีสัดส่วนของประเทศภาคีอย่างต่ำร้อยละ 40 สัดส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 60) สามารถนำเข้าได้จนครบ เกณฑ์ถิ่นกำเนิดสะสมจึงใช้กับสินค้าที่จำเป็นต้องมีการผลิตมากกว่า 1 ขั้นตอน และในแต่ละขั้นตอนการผลิตก็อาจจะไปอยู่ในแต่ละประเทศอีกด้วย

ถ้าเป็นกรณีการได้ถิ่นกำเนิดจากการเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากร มักจะกำหนดให้เป็นการผลิตเป็น 2 ขั้นตอน โดยในขั้นตอนแรกให้ผลิตในประเทศภาคีเป็นสินค้าสำเร็จรูป และให้นำเข้ามาผลิตในขั้นตอนที่สองเป็นสินค้าสำเร็จรูปในประเทศที่สองเพื่อการส่งออกต่อไป การคิดถิ่นกำเนิดจึงเป็นการสะสม (Cumulation) มูลค่าเพิ่มในแต่ละขั้นตอนการผลิต สินค้าที่เข้าข่ายนี้ส่วนมากจะเป็นสินค้าอุตสาหกรรมที่มีการผลิตหลายขั้นตอน และต้องนำเข้าวัตถุดิบหรือสินค้าจากมากกว่า 1 ประเทศ ซึ่งเป็นประเทศในภาคีด้วยกัน เช่น อาหารแปรรูป โทรทัศน์ พัดลม คอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรและเครื่องจักรกลต่างๆ รถยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ เพอร์นิเจอร์ เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับ และของเล่น เป็นต้น ซึ่งเป็นการกำหนดอัตรา

³⁸ ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง, กฎการแปรสภาพอย่างเพียงพอ, [Online], <http://tcijthai.com/office-tcij/file/CwhbgcHWed44330.pdf>

³⁹ กรมการค้าต่างประเทศ, การเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากร, [Online], www.dft.go.th/LinkClick.aspx?fileticket=_V0c39Wqg2k%3D&tabid=401

ต่ำสุดของวัตถุดิบภายในประเทศที่ใช้ในการผลิตที่ถือว่าประเทศนั้นเป็นแหล่งกำเนิด⁴⁰ ซึ่งในส่วนของศรีลังกา กำหนดสัดส่วนวัตถุดิบภายในประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 ของสินค้าที่ส่งออก

ง) เกณฑ์การใช้กระบวนการผลิต (Processing Operation)

เกณฑ์การใช้กระบวนการผลิตเป็นการได้แหล่งกำเนิดโดยกระบวนการผลิตจากวัตถุดิบนำเข้าจนได้ สินค้าส่งออกที่มีสาระแตกต่างออกไป โดยอาจมีการเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากรหรือไม่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น การใช้ปฏิกริยาทางเคมี การทำให้บริสุทธิ์ เป็นต้น⁴¹

จ) หลักเกณฑ์การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า (Accumulation)

หลักเกณฑ์การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า คือ การอนุญาตให้ผู้ผลิตสามารถนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศอื่นที่ ระบุไว้ในความตกลง มาพิจารณาว่าเป็นวัตถุดิบภายในประเทศและระบุว่าสินค้าเป็นสินค้าจากประเทศผู้ผลิตได้

ฉ) ผลิตรัณฑ์ที่ผ่านการดำเนินการและแปรสภาพเพียงเล็กน้อย (Minimal Operation)

ผลิตรัณฑ์ที่ผ่านการดำเนินการและแปรสภาพเพียงเล็กน้อย ได้แก่ สินค้าที่ไม่ได้ผ่านการแปรสภาพอย่าง เพียงพอตามกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ถือว่าสินค้านั้นไม่ได้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า เช่น การเลือกขนาด ทำ ความสะอาด หรือบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น⁴²

ในส่วนต่อไปจะได้ทำการศึกษาถึงการเลือกใช้หลักเกณฑ์ทั้ง 5 ข้อนั้นใน FTA ต่างๆ ของศรีลังกาว่า ในแต่ละประเภทรัณฑ์ ศรีลังกาเลือกใช้กับสินค้าประเภทใดบ้าง หรือหลักเกณฑ์ใดที่ศรีลังกานิยมใช้เป็นพิเศษ หรือไม่ โดยผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

3.3.3 กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าที่ศรีลังกาให้สิทธิพิเศษใช้บังคับในปัจจุบัน

ปัจจุบันศรีลังกามีความตกลงการค้าเสรีและใช้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภท ของผลิตรัณฑ์ ได้แก่ ความตกลงการค้าเสรีอินเดีย - ศรีลังกา ความตกลงการค้าเสรีปากีสถาน - ศรีลังกา สมาคม เอเชียใต้เพื่อความร่วมมือในภูมิภาค ความตกลงทางการค้าเอเชียแปซิฟิก และความตกลงการค้าเสรีเอเชียใต้

FTA ที่ผ่านมาของศรีลังกามีเพียงบางฉบับ อาทิ SAFTA และ ISFTA ที่ใช้ Product Specific Rule (PSR) เช่นเดียวกับความตกลงอื่นๆ อาทิ TPP และ JTEPA ที่มีการกำหนดใน PSR บางประเภทรัณฑ์ โดยเฉพาะในกลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม แต่ FTA ฉบับอื่นๆ จะกำหนดกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าที่ไม่ละเอียดนัก โดยอนุญาตให้ “ทุกผลิตรัณฑ์ที่ไม่ได้ผลิตมาจากการใช้วัตถุดิบและมีกระบวนการผลิตภายในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained) สามารถเลือกใช้ได้ 2 วิธีคือ การสะสมถิ่นกำเนิด หรือการเปลี่ยนพิกัดศุลกากรก็ได้” ในขณะที่สมาคมเอเชียใต้เพื่อความร่วมมือในภูมิภาคกำหนดให้ใช้แต่การสะสมถิ่นกำเนิด มีรายละเอียดดังนี้

⁴⁰ กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) และสิทธิประโยชน์ทางการค้าภายใต้เขตการค้าเสรี, [online], www.isit.or.th/uploads/Trademeasures/212-file.doc

⁴¹ ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง, เกณฑ์การใช้กระบวนการผลิต, [Online], <http://tcijthai.com/office-tcij/file/CwhbgcHWed44330.pdf>

⁴² กรมการค้าต่างประเทศ, ผลิตรัณฑ์ที่ผ่านการและการแปรสภาพเพียงเล็กน้อย, [online] www.dft.go.th/LinkClick.aspx?fileticket=_V0c39Wqg2k%3D&tabid=401

1) เขตการค้าเสรีอินเดีย - ศรีลังกา (ISFTA)⁴³มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มีนาคม ปี ค.ศ. 2000⁴⁴

สินค้าที่ส่งออกไปยังศรีลังกาต้องเป็นไปตามกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียและศรีลังกา ดังนี้

สินค้าที่ผลิตและใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด⁴⁵ คือ สินค้าที่ผลิตหรือได้มาด้วยวิธีการใดๆ ภายในประเทศของคู่ภาคีทั้งหมด ได้แก่

- 1) แร่หรือวัตถุดิบซึ่งเกิดจากการสกัด ถลุงหรือผลิตด้วยวิธีอื่นใดจากพื้น พินดินหรือพื้นดินใต้ทะเล
- 2) ผลิตภัณฑ์จากผัก (vegetable products) ที่ผลิตในประเทศคู่ภาคี (“ผลิตภัณฑ์จากผัก” หมายความว่า รวมถึง ผลผลิตทางการเกษตรและป่าไม้)
- 3) สัตว์ที่เกิดและเติบโตในประเทศคู่ภาคี
- 4) ผลิตภัณฑ์ซึ่งได้จากสัตว์ตามความใน (3)
- 5) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการล่าหรือทำการประมงภายในประเทศคู่ภาคี
- 6) ผลิตภัณฑ์ซึ่งได้จากการประมงภายในประเทศและในอาณาเขตทะเลหลวง โดยใช้เรือของประเทศคู่ภาคี
- 7) ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตหรือแปรรูปจากโรงงานและส่งออกโดยเรือตามความใน (6)
- 8) ความในบทนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะถึงการใช้ประโยชน์เอาจากสินแร่หรือวัตถุดิบจากแร่

สินค้าที่ไม่ใช่วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด⁴⁶ (Not wholly produced or obtained) ได้แก่ สินค้าที่มีกระบวนการผลิต มูลค่าของวัตถุดิบมาจากประเทศอื่นมากกว่าประเทศ คู่สัญญาหรือที่ไม่ระบุแหล่งที่มา ไม่เกินร้อยละ 65 ของราคาส่งออก (Free on board value: F.O.B.) หรือมูลค่าของสินค้าที่ผลิตและการผลิตในขั้นตอนสุดท้ายได้เกิดขึ้นภายในอาณาเขตของประเทศที่ส่งออก⁴⁷

สินค้าที่ไม่ได้ผลิตภายในประเทศคู่ภาคีจะอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างพอเพียง (sufficiently worked) สินค้าจะถูกจัดอยู่ในการเปลี่ยนแปลงพิภคศุลกากรในระดับ 4 หลัก ซึ่งจะใช้อัตราในในทุกสินค้าที่ไม่ใช่วัตถุดิบภายในประเทศคู่ภาคีทั้งหมด⁴⁸ การตรวจสอบสินค้าที่ผลิตภายในอาณาเขตของคู่สัญญา โดยไม่จำเป็นว่าสินค้านั้นจะผลิตจากพลังงานหรือเชื้อเพลิง ที่ดินและอุปกรณ์ก่อสร้าง และเครื่องจักรหรือเครื่องมือซึ่งเป็นสินค้านำมาจากประเทศที่สามหรือไม่

⁴³ ISFTA Rules of Origin, [online],

http://www.doc.gov.lk/web/index.php?option=com_content&view=article&id=112&Itemid=114&lang=en

⁴⁴ Department of Commerce Sri Lanka, India-Sri Lanka Free Trade Agreement (ISFTA)

⁴⁵ โปรดดู Rule 6 ISFTA Rules of Origin, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/isfta_roo.pdf

⁴⁶ โปรดดู Rule 7 ISFTA Rules of Origin, [Online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/isfta_roo.pdf

⁴⁷ โปรดดู Rule 7(A) ISFTA Rules of Origin, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/isfta_roo.pdf

⁴⁸ โปรดดู Rule 7(B) ISFTA Rules of Origin, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/isfta_roo.pdf

2) เขตการค้าเสรีปากีสถาน - ศรีลังกา (PSFTA)⁴⁹มีผลบังคับใช้วันที่ 12 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005⁵⁰

สินค้าที่ส่งออกไปยังศรีลังกาต้องเป็นไปตามกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างปากีสถานและศรีลังกา

สินค้าที่ผลิตและใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด คือสินค้าที่ผลิตในประเทศของคู่ภาคีทั้งหมด⁵¹ ได้แก่

- 1) แร่หรือวัตถุดิบซึ่งเกิดจากการสกัด ถลุงหรือผลิตด้วยวิธีอื่นใดจากพื้นดิน พื้นดินหรือพื้นดินใต้ทะเล (แร่หรือวัตถุดิบนี้หมายความรวมถึง เชื้อเพลิง หรือวัตถุดิบเช่นเดียวกับแร่หรือแร่โลหะ)
- 2) ผลิตภัณฑ์จากผัก (Vegetable Products) ที่ผลิตในประเทศคู่ภาคี (“ผลิตภัณฑ์จากผัก” หมายความรวมถึง ผลผลิตทางการเกษตรและป่าไม้)
- 3) สัตว์ซึ่งเกิดและเติบโตในประเทศคู่ภาคี
- 4) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากสัตว์ ตามที่ระบุไว้ในข้อ (3)
- 5) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการล่าหรือทำการประมงภายในประเทศ
- 6) ผลิตภัณฑ์ซึ่งได้จากการประมงภายในประเทศและในอาณาเขตทะเลหลวง โดยใช้เรือของประเทศคู่ภาคี (ในส่วนของเรือเดินสมุทรต้องดำเนินการโดยหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่รวมถึงเรือเดินสมุทรอื่นที่กระทำการแทนเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ)
- 7) ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตหรือแปรรูปจากโรงงานและส่งออกโดยเรือตามความใน (6) (ในส่วนของเรือเดินสมุทรต้องดำเนินการโดยหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่รวมถึงเรือเดินสมุทรอื่นที่กระทำการแทนเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ)
- 8) ความในบทนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะถึง การใช้ประโยชน์เอาจากสินแร่หรือวัตถุดิบจากแร่
- 9) ขยะและสิ่งปฏิกูลที่มาจากกระบวนการผลิตภายในประเทศคู่ภาคี
- 10) ผลิตภัณฑ์ซึ่งสกัด ถลุง หรือวิธีการอื่นใดจากพื้นดินใต้ทะเล หรือใต้พื้นทะเล ซึ่งอยู่นอกน่านน้ำอาณาเขตโดยมีเงื่อนไขว่ามีสิทธิในการหาประโยชน์จากสินทรัพย์นั้นและ
- 11) ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตจากผลิตภัณฑ์ตามความใน (1) ถึง (10)⁵²

สินค้าที่ไม่ใช่วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด (Not wholly produced or obtained) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าของวัตถุดิบมาจากประเทศอื่นมากกว่าประเทศคู่สัญญาหรือที่ไม่ระบุแหล่งที่มา ไม่เกินร้อยละ 65 ของราคาส่งออก (Free on board value: F.O.B.) หรือมูลค่าของสินค้าที่ผลิตและการผลิตในขั้นตอนสุดท้ายได้เกิดขึ้นภายในอาณาเขตของประเทศที่ส่งออก⁵³

⁴⁹ Department of Commerce Sri Lanka, PSFTA Rules of Origin, [Online]:

http://www.doc.gov.lk/web/index.php?option=com_content&view=article&id=117&Itemid=119&lang=en

⁵⁰ Department of Commerce Sri Lanka, Pakistan – Sri Lanka Free Trade Agreement (PSFTA)

⁵¹ โปรดดู Section 7 PSFTA Rules of Origin, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/PSFTA/roo.pdf>

⁵² โปรดดู Rule 7 PSFTA Rules of Origin, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/PSFTA/roo.pdf>

⁵³ โปรดดู Rule 8(A) PSFTA Rules of Origin, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/PSFTA/roo.pdf>

สินค้าที่ไม่ได้ผลิตภายในประเทศคู่ภาคีจะอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างพอเพียง (sufficiently worked) โดยสินค้าจะถูกจัดอยู่ในการเปลี่ยนแปลงพิกัดฯ ในระดับ 6 หลัก ซึ่งจะใช้อัตรานี้ในทุกสินค้าที่ไม่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศคู่ภาคีทั้งหมด⁵⁴ การตรวจสอบสินค้าที่ผลิตภายในอาณาเขตของคู่สัญญาโดยไม่จำเป็นว่าสินค้านั้นจะผลิตจากพลังงานหรือเชื้อเพลิง ที่ดินและอุปกรณ์ก่อสร้าง และเครื่องจักรหรือเครื่องมือซึ่งเป็นสินค้านำมาจากประเทศที่สามหรือไม่⁵⁵

การดำเนินการเพียงเล็กน้อย เช่น การรักษาสภาพสินค้าระหว่างการขนส่ง การเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ การจัดแยกประเภทสินค้านั้นๆ ถือว่าสินค้านั้นไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า

3) สมาคมเอเชียใต้เพื่อความร่วมมือในภูมิภาค (SAPTA)

สินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษภายใต้กรอบของ SAPTA ซึ่งนำเข้าจากอาณาเขตของคู่สัญญาหนึ่งไปอีกคู่สัญญาหนึ่งตามหลักเกณฑ์การขนส่งโดยตรง (Direct consignment) ซึ่งการขนส่งโดยตรง หมายถึง สินค้าต้องถูกขนส่งโดยไม่ผ่านอาณาเขตใดของประเทศคู่สัญญาอื่น หรือสินค้าซึ่งขนส่งผ่านประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งซึ่งไม่ใช่คู่สัญญาใน SAPTA โดยไม่ถ่ายเทหรือจัดเก็บชั่วคราวในประเทศนั้นๆ⁵⁶

สินค้าที่ผลิตและใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด คือสินค้าที่ผลิตในประเทศของคู่ภาคีทั้งหมด ได้แก่

- 1) แร่หรือวัตถุดิบซึ่งเกิดจากการสกัด ถลุงหรือผลิตด้วยวิธีอื่นใดจากพื้นดิน จากพื้นดินหรือพื้นดินใต้ทะเล (แร่หรือวัตถุดิบนี้หมายความรวมถึง เชื้อเพลิง หรือวัตถุดิบเช่นเดียวกับแร่หรือแร่โลหะ)
- 2) ผลิตภัณฑ์จากผัก (Vegetable products) ที่ผลิตในประเทศคู่ภาคี (“ผลิตภัณฑ์จากผัก” หมายความรวมถึง ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและป่าไม้)
- 3) สัตว์ซึ่งเกิดและเติบโตในประเทศคู่ภาคี
- 4) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากสัตว์ ตามที่ระบุไว้ในข้อ (3)
- 5) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการล่าหรือทำการประมงภายในประเทศ
- 6) ผลิตภัณฑ์ซึ่งได้จากการประมงภายในประเทศและในอาณาเขตทะเลหลวง โดยใช้เรือของประเทศคู่ภาคี (ในส่วนของเรือเดินสมุทรต้องดำเนินการโดยหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่รวมถึงเรือเดินสมุทรอื่นที่กระทำการแทนเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ)
- 7) ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตหรือแปรรูปจากโรงงานและส่งออกโดยเรือตามความใน (6) (ในส่วนของเรือเดินสมุทรต้องดำเนินการโดยหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่รวมถึงเรือเดินสมุทรอื่นที่กระทำการแทนเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ)
- 8) ความในบทนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะถึง การใช้ประโยชน์เอาจากสินแร่หรือวัตถุดิบจากแร่
- 9) ขยะและสิ่งปฏิกูลที่มาจากกระบวนการผลิตภายในประเทศคู่ภาคี

⁵⁴ โปรดดู Rule 8(B) PSFTA Rules of Origin, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/PSFTA/roo.pdf>

⁵⁵ โปรดดู Rule 8(C) PSFTA Rules of Origin, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/PSFTA/roo.pdf>

⁵⁶ Department of Commerce Sri Lanka ,SAPTA Rules of Origin, [online],

http://www.doc.gov.lk/web/index.php?option=com_content&view=article&id=121&Itemid=126&lang=en

- 10) ผลิตภัณฑ์ซึ่งสกัด ถลุง หรือวิธีการอื่นใดจากพื้นดินใต้ทะเล หรือใต้พื้นทะเล ซึ่งอยู่นอกน่านน้ำอาณาเขตโดยมีเงื่อนไขว่ามีสิทธิในการหาประโยชน์จากสินทรัพย์นั้นและ
- 11) ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตจากผลิตภัณฑ์ตามความใน (1) ถึง (10)⁵⁷

สินค้าที่ไม่ใช่วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด (Not wholly produced or obtained) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ซึ่งมีกระบวนการผลิต มูลค่าของวัตถุดิบมาจากประเทศอื่นมากกว่าประเทศคู่สัญญาหรือที่ไม่ระบุแหล่งที่มา ไม่เกินร้อยละ 60 ของราคาส่งออก (Free on board value: F.O.B.) หรือมูลค่าของสินค้าที่ผลิตและการผลิตในขั้นตอนสุดท้ายได้เกิดขึ้นภายในอาณาเขตของประเทศที่ส่งออก⁵⁸ ใช้การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรในระดับ 4 หลัก

SAPTA ไม่ได้ตกลงให้ใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากร ดังนั้น จึงมีเพียงหลักเกณฑ์การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าภายในภูมิภาค เท่านั้น อย่างไรก็ตาม SAPTA ได้ให้สิทธิพิเศษกับกลุ่มประเทศ LDCs (ตามประกาศแนบท้ายความตกลง) ในการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าในบางผลิตภัณฑ์ เช่น แร่ น้ำมัน และประมง เป็นต้น

4) ข้อตกลงทางการค้าเอเชียแปซิฟิก (APTA)⁵⁹

มีผลบังคับใช้วันที่ 1 กันยายน ปี ค.ศ. 2006⁶⁰

ข้อตกลงทางการค้าเอเชียแปซิฟิก ประกอบด้วยบังกลาเทศ จีน อินเดีย ลาว มองโกเลีย เกาหลีใต้ และศรีลังกา กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า จะใช้หลักเกณฑ์การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า กล่าวคือ สินค้าที่นำเข้าครอบคลุมถึงสินค้าซึ่งอยู่ภายใต้กรอบของข้อตกลงทางการค้า โดยต้องนำเข้าจากอาณาเขตของคู่สัญญาหนึ่งไปอีกคู่สัญญาหนึ่งตามหลักเกณฑ์การขนส่งโดยตรง (Direct consignment) ซึ่งการขนส่งโดยตรง หมายถึงสินค้าซึ่งถูกขนส่งโดยไม่ผ่านอาณาเขตใดของประเทศคู่สัญญาอื่น หรือ สินค้าซึ่งขนส่งผ่านประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งซึ่งไม่ใช่คู่สัญญาใน APTA โดยไม่ถ่ายเทหรือจัดเก็บชั่วคราวในประเทศนั้นๆ

สินค้าที่ผลิตและใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด⁶¹ คือสินค้าที่ผลิตในประเทศของคู่ภาคีทั้งหมด ได้แก่

- 1) แร่หรือวัตถุดิบซึ่งเกิดจากการสกัด ถลุงหรือผลิตด้วยวิธีอื่นใดจากพื้นดิน พื้นดินหรือพื้นดินใต้ทะเล (แร่หรือวัตถุดิบนี้หมายความรวมถึง เชื้อเพลิง หรือวัตถุดิบอื่นเช่นเดียวกับแร่หรือแร่โลหะ)
- 2) ผลิตภัณฑ์จากผัก (Vegetable products) ที่ผลิตในประเทศคู่ภาคี (“ผลิตภัณฑ์จากผัก” หมายความรวมถึง ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและป่าไม้)
- 3) สัตว์ซึ่งเกิดและเติบโตในประเทศคู่ภาคี
- 4) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากสัตว์ ตามที่ระบุไว้ในข้อ (3)

⁵⁷ โปรดดู Rule 2 SAPTA RULES OF ORIGIN, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/SPATA/ror.pdf>

⁵⁸ โปรดดู Rule 3(a) SAPTA RULES OF ORIGIN, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/SPATA/ror.pdf>

⁵⁹ APTA Rules of Origin, [online],

http://www.doc.gov.lk/web/index.php?option=com_content&view=article&id=125&Itemid=131&lang=en

⁶⁰ Department of Commerce Sri Lanka, The Asia-Pacific Trade Agreement (APTA).

⁶¹ Article 2 Wholly produced APTA Rules of Origin, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/APTA/apta.pdf>

- 5) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการล่าหรือทำการประมงภายในประเทศ
- 6) ผลิตภัณฑ์ซึ่งได้จากการประมงภายในประเทศและในอาณาเขตทะเลหลวง โดยใช้เรือของประเทศคู่ภาคี (ในส่วนของเรือเดินสมุทรต้องดำเนินการโดยหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่รวมถึงเรือเดินสมุทรอื่นที่กระทำการแทนเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ)
- 7) ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตหรือแปรรูปจากโรงงานและส่งออกโดยเรือตามความใน (6) (ในส่วนของเรือเดินสมุทรต้องดำเนินการโดยหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่รวมถึงเรือเดินสมุทรอื่นที่กระทำการแทนเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ)
- 8) ความในบทนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะถึง การใช้ประโยชน์เอาจากสินแร่หรือวัตถุดิบจากแร่
- 9) ขยะและสิ่งปฏิกูลที่มาจากกระบวนการผลิตภายในประเทศคู่ภาคี
- 10) ผลิตภัณฑ์ซึ่งสกัด ถลุง หรือวิธีการอื่นใดจากพื้นดินใต้ทะเล หรือใต้พื้นทะเล ซึ่งอยู่นอกน่านน้ำอาณาเขตโดยมีเงื่อนไขว่ามีสิทธิในการหาประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น
- 11) ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตจากผลิตภัณฑ์ตามความใน (1) ถึง (10)⁶²

สินค้าที่ไม่ใช่วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด (Not Wholly Produced or Obtained) ได้แก่ผลิตภัณฑ์ซึ่งมีกระบวนการผลิตมูลค่าของวัตถุดิบมาจากประเทศอื่นมากกว่าประเทศคู่สัญญาหรือที่ไม่ระบุแหล่งที่มา ไม่เกินร้อยละ 55 ของราคาส่งออก (Free on board value: F.O.B.) หรือมูลค่าของสินค้าที่ผลิตและการผลิตในขั้นตอนสุดท้ายได้เกิดขึ้นภายในอาณาเขตของประเทศที่ส่งออก⁶³ ใช้การเปลี่ยนพิกัดศุลกากร ระดับ 4 หลัก

นอกจากนี้การดำเนินการเพียงเล็กน้อย (Minimal Process) เช่น การรักษาสภาพคุณภาพของสินค้าระหว่างการขนส่ง การจัดประเภท การคัดกรองสินค้า การเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ไม่ถูกจัดให้อยู่ในหลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ⁶⁴

การคำนวณมูลค่าของสินค้าที่ไม่ได้ผลิตภายในประเทศ

$$\begin{aligned} \text{มูลค่าของสินค้าที่ไม่ได้ผลิตภายในประเทศ} &= \text{มูลค่าของสินค้านำเข้าซึ่งไม่ได้ผลิตภายในประเทศของคู่ภาคี} + \\ &\quad \text{มูลค่าของวัสดุที่ผลิตภายในประเทศ} \times 100 \leq \text{ร้อยละ 55} \\ &\quad \text{ราคาขนส่ง ณ จุดผลิต} \end{aligned}$$

⁶² โปรดดู Rule 2 Rules of Origin for the Asia-Pacific Trade Agreement, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/APTA/aptaro.pdf>

⁶³ โปรดดู Rule 3(a) Rules of Origin for the Asia-Pacific Trade Agreement, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/APTA/aptaro.pdf>

⁶⁴ โปรดดู Rule 3(e) Rules of Origin for the Asia-Pacific Trade Agreement, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/APTA/aptaro.pdf>

5) เขตการค้าเสรีเอเชียใต้ (SAFTA)⁶⁵มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 2006⁶⁶

สินค้าที่ผลิตและใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด คือสินค้าที่ผลิตในประเทศของคู่ภาคีทั้งหมด ได้แก่

- 1) แร่หรือวัตถุดิบซึ่งเกิดจากการสกัด ถลุงหรือผลิตด้วยวิธีอื่นใดจากพื้นดิน หรือพื้นดินใต้ทะเล (แร่หรือวัตถุดิบนี้หมายความรวมถึง เชื้อเพลิง หรือวัตถุดิบเช่นเดียวกับแร่หรือแร่โลหะ)
- 2) ผลิตภัณฑ์จากผัก (Vegetable products) ที่ผลิตในประเทศคู่ภาคี (“ผลิตภัณฑ์จากผัก” หมายความรวมถึง ผลิตผลทางการเกษตรและป่าไม้)
- 3) สัตว์ซึ่งเกิดและเติบโตในประเทศคู่ภาคี
- 4) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากสัตว์ ตามที่ระบุไว้ในข้อ (3)
- 5) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการล่าหรือทำการประมงภายในประเทศ
- 6) ผลิตภัณฑ์ซึ่งได้จากการประมงภายในประเทศและในอาณาเขตทะเลหลวง โดยใช้เรือของประเทศคู่ภาคี (ในส่วนของเรือเดินสมุทรต้องดำเนินการโดยหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่รวมถึงเรือเดินสมุทรอื่นที่กระทำการแทนเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ)
- 7) ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตหรือแปรรูปจากโรงงานและส่งออกโดยเรือตามความใน (6) (ในส่วนของเรือเดินสมุทรต้องดำเนินการโดยหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่รวมถึงเรือเดินสมุทรอื่นที่กระทำการแทนเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ)
- 8) ความในบทนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะถึง การใช้ประโยชน์เอาจากสินแร่หรือวัตถุดิบจากแร่
- 9) ขยะและสิ่งปฏิกูลที่มาจากกระบวนการผลิตภายในประเทศคู่ภาคี
- 10) ผลิตภัณฑ์ซึ่งสกัด ถลุง หรือวิธีการอื่นใดจากพื้นดินใต้ทะเล หรือใต้พื้นทะเล ซึ่งอยู่นอกน่านน้ำอาณาเขตโดยมีเงื่อนไขว่ามีสิทธิในการหาประโยชน์จากสินทรัพย์นั้นและ
- 11) ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตจากผลิตภัณฑ์ตามความใน (1) ถึง (10)⁶⁷

สินค้าที่ไม่ใช่วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด (Not wholly produced or obtained) ได้แบ่งเกณฑ์ไว้ดังนี้

การกระทำใดๆ ซึ่งพิจารณาว่าเป็นการแปรสภาพที่ไม่เพียงพอ (Insufficient working) โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนพิกัดศุลกากร ได้แก่

- การดำเนินงานเพื่อให้แน่ใจว่าการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์อยู่ในสภาพดีในระหว่างการขนส่งและการเก็บรักษา
- การดำเนินงานขั้นพื้นฐาน เช่น การตรวจคัดกรอง การเรียงลำดับ การแบ่งประเภท และการจับคู่
- การเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์
- การผสมสินค้าขั้นพื้นฐาน (simple mixing) โดยไม่ต้องค้ำนึ่งว่าเป็นสินค้าต่างประเภท
- การประกอบชิ้นส่วนของสินค้าขั้นพื้นฐานให้มีความสมบูรณ์

⁶⁵ SAFTA Rules of Origin, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/SAFTA/safta_rules_of_origin.pdf

⁶⁶ SAARC, South Asian Free Trade Area (SAFTA), [online]: <http://saarc-sec.org/>

⁶⁷ โปรดดู Rule 5 SAFTA Rules of Origin, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/SAFTA/safta_rules_of_origin.pdf

เนื้อหาในสัญญาระหว่างรัฐหนึ่งในภาคี (Single Contracting State Content)⁶⁸ ซึ่งได้กำหนดไว้ในข้อที่ 8 ของความตกลง ได้แก่

สินค้าซึ่งมีที่มาจาก การส่งออกของประเทศคู่ภาคี โดยพิจารณาถึงเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ หรือเพื่อวัตถุประสงค์การอนุญาตให้ประเทศต้นกำเนิดสินค้าหากเป็นไปตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้ สินค้าที่ไม่ได้ผลิตภายในประเทศคู่ภาคีจะอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างพอเพียง (The Sufficient Transformation) สินค้าจะถูกจัดอยู่ในการเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากรในระดับ 4 หลัก และผลิตภัณฑ์ซึ่งมีกระบวนการผลิต มูลค่าของวัตถุดิบมาจากประเทศอื่นมากกว่าประเทศคู่สัญญาหรือที่ไม่ระบุแหล่งที่มา ไม่เกินร้อยละ 60 ของราคาส่งออก (Free on board value: F.O.B.) หรือมูลค่าของสินค้าที่ผลิตและการผลิต ในขั้นตอนสุดท้ายได้เกิดขึ้นภายในอาณาเขตของประเทศที่ส่งออก

นอกเหนือจากสินค้าซึ่งมีที่มาจาก การส่งออกของประเทศคู่ภาคี ที่ปรากฏในภาคผนวก ก ว่าด้วย Product Specific Rules ภายใต้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าของเขตการค้าเสรีเอเชียใต้ (SAFTA) ซึ่งมีรายการสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษทั้งสิ้น 191 รายการ อาทิ นิกเกิล-แคดเมียม ลิเทียม เครื่องโหนดไฟฟ้า โคมไฟ เต่า ไมโครเวฟ เฟอร์นิเจอร์ที่ทำด้วยไม้สำหรับใช้ในที่ทำงาน ห้องครัว และห้องนอน เป็นต้น ซึ่งในภาคผนวก ก ได้กำหนดเงื่อนไขของ PSR ไว้ดังนี้

- CTH หมายถึง สินค้าที่ไม่ได้ผลิตภายในประเทศคู่ภาคี และสินค้านั้นถูกจัดอยู่ในการเปลี่ยนแปลงพิกัดฯ ในระดับ 4 หลัก
- CTSH หมายถึง สินค้าที่ไม่ได้ผลิตภายในประเทศคู่ภาคี และสินค้านั้นถูกจัดอยู่ในการเปลี่ยนแปลงพิกัดฯ ในระดับ 6 หลัก
- DVA หมายถึง มูลค่าที่น้อยที่สุดในประเทศคู่ภาคีส่งออก ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$DVA = \frac{\text{ราคาส่งออกของสินค้าส่งออก} - \text{มูลค่าของสินค้าที่ไม่ได้ผลิตภายในประเทศ}}{\text{ราคาส่งออกของสินค้าส่งออก}} \times 100$$

5.1) การสะสมถิ่นกำเนิดภายในภูมิภาค (Regional Cumulation)

รัฐคู่สัญญามีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ โดยมีเงื่อนไขตามข้อที่ 4 ของข้อตกลง คือ ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าของปัจจัยการผลิตรวมกับมูลค่าภายในประเทศที่ใช้ในการผลิตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของราคาส่งออก (F.O.B. value) โดยมูลค่าในประเทศ (มูลค่าของปัจจัยการผลิตที่มาจาก การส่งออกของประเทศคู่สัญญาบวกด้วยมูลค่าภายในประเทศ) จะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของราคาส่งออก (F.O.B. value) และผลิตภัณฑ์ที่นำเข้านั้นถูกเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากรในระดับ 6 หลัก

5.2) การให้สิทธิพิเศษสำหรับคู่สัญญาซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Special Treatment to Least Developed Contracting States)

การให้สิทธิพิเศษสำหรับคู่สัญญาซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด เป็นการให้สิทธิสินค้าซึ่งมาจากคู่สัญญาซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด อนุญาตให้เป็นร้อยละ 10 ของราคาส่งออก (F.O.B. value) แต่สินค้าที่มาจากศรีลังกาได้รับอนุญาตให้เป็นร้อยละ 5 ของราคาส่งออก (F.O.B. value)

⁶⁸ Rule 8 SAFTA Rules of Origin, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/SAFTA/safta_rules_of_origin.pdf

สรุปกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า

กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าเป็นประโยชน์ในการอ้างอิงที่มาของสินค้า เป็นมาตรการทางการค้าที่มีขึ้นเพื่อช่วยป้องกัน การเข้ามาของสินค้าจากต่างประเทศไม่ให้กระทบกับสินค้าภายในประเทศและสินค้าที่อยู่ภายใต้ความตกลงการค้าเสรี นอกจากนี้ เกณฑ์นี้ยังใช้กับประเทศผู้ให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ในการส่งเสริมการนำเข้าสินค้าจากประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วอีกด้วย ซึ่งกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าของศรีลังกาใช้สินค้าที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมดเช่นเดียวกันในทุกประเทศ แต่หลักเกณฑ์การแปรสภาพเพียงพอ มีเกณฑ์ที่แตกต่างกันไปแต่ละประเทศ และการเปลี่ยนพิกัดศุลกากรก็แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ซึ่งศรีลังกาใช้หลักเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรเป็นหลักในการนำเข้าสินค้าที่ไม่ได้ผลิตภายในประเทศทั้งหมด

สำหรับกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าของศรีลังกา ที่ผ่านมามีอยู่ในรูปแบบที่ไม่ละเอียดมากนัก กล่าวคือ มี PSR เฉพาะ FTA ในเขตการค้าเสรีเอเชียใต้เท่านั้น โดยกำหนดให้เลือกใช้เกณฑ์การสะสมถิ่นกำเนิด หรือเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรก็ได้ ซึ่งในเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรนั้นก็ไม่ได้แยกว่า สินค้าประเภทใดควรใช้พิกัดศุลกากร 4 หลัก สินค้าใดควรใช้พิกัดศุลกากร 6 หลัก กล่าวคือ หาก FTA ไตรระบุนำพิกัดระดับใดแล้วก็จะกำหนดให้ใช้ระดับนั้นกับทุกสินค้า เช่น ความตกลงการค้าเสรีอินเดีย - ศรีลังกา นั้น ระบุนำพิกัดศุลกากร 4 หลักก็จะใช้กับทุกสินค้า เป็นต้น

การที่เกณฑ์ ROO ที่ผ่านมาของศรีลังกามีความซับซ้อนซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ ข้อดีคือเข้าใจง่ายและตรงไปตรงมา อย่างไรก็ตาม ในความง่ายแต่ไม่ละเอียด จะส่งผลกระทบต่อความสมเหตุสมผลของการใช้สิทธิประโยชน์ด้วย โดยอาจส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิประโยชน์ด้วย การกำหนดให้เปลี่ยนพิกัดที่ระดับ 4 หลัก ไม่สมเหตุสมผลกับบางสินค้า เช่น ข้าว กล่าวคือ ในระดับพิกัด 4 หลัก คือ 1006 หมายถึง ข้าวทั้งข้าวเปลือกและข้าวสารรวมกัน หากจะมีการแปรสภาพจากข้าวเปลือกเป็นข้าวสารจะต้องเป็นการเปลี่ยนในระดับพิกัด 6 หลัก คือ จาก 100601 (ข้าวเปลือก) เป็น 100602 (ข้าวสาร) จึงไม่สามารถใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัด 4 หลักสำหรับข้าวสารที่นำเข้าข้าวเปลือกจากต่างประเทศเข้ามาได้ ซึ่งหากจะเลี่ยงไปใช้เกณฑ์สะสมถิ่นกำเนิด อาจติดขัดเรื่องของมูลค่าเพิ่มของโรงสีที่ต่ำกว่ากำหนด ซึ่งส่งผลให้ไม่ได้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าไปโดยปริยาย

ตารางที่ 3-4 ได้สรุปกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่สำคัญของศรีลังกาไว้ โดยแบ่งออกตามประเภทของเกณฑ์ที่ศรีลังกาใช้ ได้แก่ สินค้าใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด การเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากร หลักเกณฑ์การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการแปรสภาพเพียงเล็กน้อย (Minimal Process) และการใช้สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (ร้อยละ) ดังนี้

ตารางที่ 3-4 : สรุปกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่สำคัญของศรีลังกา

เขตการค้าเสรี	สินค้าใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากร	หลักเกณฑ์การประเมินถิ่นกำเนิดสินค้า	ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการแปรสภาพเพียงเล็กน้อย (Minimal Process)	การใช้สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (ร้อยละ)
เขตการค้าเสรีอินเดีย-ศรีลังกา	(1) แร่หรือวัตถุดิบซึ่งเกิดจากการสกัด ถลุงหรือผลิตด้วยวิธีอื่นใดจากพื้นดินหรือพื้นดินใต้ทะเล	ระดับ 4 หลัก	-	-	65
เขตการค้าเสรีปากีสถาน-ศรีลังกา	(2) ผลิตภัณฑ์จากผัก (vegetable products) ที่ผลิตในประเทศคู่ภาคี	ระดับ 6 หลัก	-	-	65
สมาคมเอเชียใต้เพื่อความร่วมมือในภูมิภาค (SAPTA)	(3) สัตว์ที่เกิดและเติบโตในประเทศคู่ภาคี (4) ผลิตภัณฑ์ซึ่งได้จากสัตว์ตามความใน (3) (5) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการล่าหรือทำการประมงภายในประเทศคู่ภาคี (6) ผลิตภัณฑ์ซึ่งได้จากการประมงภายในประเทศและในอาณาเขตทะเลหลวง โดยใช้เรือของประเทศคู่ภาคี (7) ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตหรือแปรรูปจากโรงงานและส่งออกโดยโดยเรือตามความใน (6)	ไม่ได้กำหนด	สินค้าซึ่งถูกขนส่งโดยไม่ผ่านอาณาเขตใดของประเทศคู่สัญญาอื่น หรือ สินค้าซึ่งขนส่งผ่านประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งซึ่งไม่ใช่คู่สัญญาใน SAPTA โดยไม่ถ่ายเทหรือจัดเก็บชั่วคราวในประเทศนั้นๆ	-	60
ข้อตกลงทางการค้าเอเชียแปซิฟิก	(8) ความในบทนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะถึงการนำเข้าประโยชน์เอาจากสินแร่หรือวัตถุดิบจากแร่	ระดับ 4 หลัก	หลักเกณฑ์การขนส่งโดยตรง (Direct consignment) ซึ่งการขนส่งโดยตรงนี้ หมายถึง สินค้าซึ่งถูกขนส่งโดยไม่ผ่านอาณาเขตใดของประเทศคู่สัญญาอื่น หรือ สินค้าซึ่งขนส่งผ่านประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งซึ่งไม่ใช่คู่สัญญาใน APTA โดยไม่ถ่ายเทหรือจัดเก็บชั่วคราวในประเทศนั้นๆ	✓	55
เขตการค้าเสรีเอเชียใต้		ระดับ 6 หลัก	ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าของปัจจัยการผลิตรวมกับมูลค่าภายในประเทศที่ใช้ในการผลิตไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 50 ของราคาส่งออก (FOB value) โดยมูลค่าในประเทศ (มูลค่าของปัจจัยการผลิตที่มาจาก การส่งออกของประเทศคู่สัญญาบวกด้วยมูลค่าภายในประเทศ นอกจากนั้นการผลิตต้องอยู่ในประเทศซึ่งทำการ) จะต้องไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของราคาส่งออก (FOB value)	✓	60

ที่มา: มุลินิธิ สวค.

3.4 ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP)

ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP) หมายถึง ระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปที่ประเทศที่พัฒนาแล้วให้แก่สินค้าที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้าแก่สินค้าที่มีอยู่ในข่ายได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า ทั้งนี้ โดยทั่วไปประเทศผู้ให้สิทธิพิเศษ จะเป็นผู้ให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรดังกล่าวแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งจะไม่ได้มีการกำหนดข้อแลกเปลี่ยนใดๆ จากประเทศผู้รับ โดยวัตถุประสงค์ของระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป เพื่อเพิ่มรายได้จากการส่งออกให้กับประเทศที่กำลังพัฒนา ส่งเสริมอุตสาหกรรมของประเทศที่กำลังพัฒนา และเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา⁶⁹

ประเทศที่ดำเนินการให้ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ได้แก่ ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (EU) สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ นอร์เวย์ นิวซีแลนด์ โปแลนด์ เบลารุส บัลแกเรีย สโลวาเกีย ฮังการี และรัสเซีย ซึ่งศรีลังกาได้รับสิทธิ GSP จากประเทศต่างๆ ได้แก่ สหภาพยุโรป แคนาดา ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี และสหรัฐอเมริกา⁷⁰ โดยจะมีเกณฑ์การให้สิทธิแตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

3.4.1 สหภาพยุโรป (EU)

(มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 1971)

1) เกณฑ์ในการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป

สหภาพยุโรปได้แบ่งประเภทสิทธิพิเศษออกเป็น 3 ประเภท คือ สิทธิพิเศษทั่วไป (Standard GSP) สิทธิพิเศษเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการธรรมาภิบาลที่ดี (Special Intensive Arrangements: GSP+) และสิทธิพิเศษสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Special Arrangements for Least Developed Countries: LDCs) สำหรับศรีลังกาในปัจจุบันได้ก้าวพ้นการเป็นประเทศพัฒนาน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม ด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนและส่งเสริมหลักการธรรมาภิบาลที่ดีในประเทศ วันที่ 19 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2017 สหภาพยุโรปจึงได้ให้สิทธิ GSP+ แก่ศรีลังกา โดยสิทธิดังกล่าวศรีลังกาจะได้รับยกเว้นภาษีทั้งหมด ร้อยละ 66 ของรายการสินค้าทุกประเภท (Tariff Line)

2) ขอบตกลงภายใต้ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปของสหภาพยุโรป

สินค้าภายใต้ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปของสหภาพยุโรป (Product Coverage under EU GSP) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Products) ได้แก่ สินค้าที่แต่ละประเทศไม่ลดภาษีนำเข้า เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สหภาพยุโรปได้กำหนดสินค้าอ่อนไหวจำนวน 3,700 รายการ ซึ่งสินค้าในกลุ่มนี้จะได้รับการลดอัตราภาษีลงร้อยละ 3.5

⁶⁹ Department of Commerce, Sri Lanka, "Main objectives of granting trade preferences to developing countries". [online]: <http://www.doc.gov.lk/>

⁷⁰ GSP HandBooks. [online]: <http://www.doc.gov.lk>

กลุ่มสินค้าไม่อ่อนไหว (Non-Sensitive Products) ได้แก่ สินค้าอื่นนอกเหนือจากกลุ่มสินค้าอ่อนไหว ซึ่งสหภาพยุโรปได้กำหนดสินค้าอ่อนไหวจำนวน 3,300 รายการ และได้รับการยกเว้นภาษี⁷¹ ซึ่งรายการสินค้าดังกล่าวถูกกำหนดไว้ใน ANNEX V HANDBOOK ON THE SCHEME OF THE EUROPEAN UNION

3.4.2 แคนาดา

(มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 1974)

แคนาดาแบ่งเกณฑ์การให้สิทธิ GSP ตามกลุ่มประเทศ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (LDCs) ซึ่งแคนาดาได้จัดให้ศรีลังกาอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ทั้งนี้ การกำหนดการให้ GSP ของแคนาดา เป็นไปตามกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า โดยสินค้านั้นจะต้องผลิตขึ้นโดยใช้วัตถุดิบในประเทศผู้รับสิทธิทั้งหมด หรือกรณีมีวัตถุดิบหรือส่วนประกอบที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ จะต้องมีส่วนของวัตถุดิบดังกล่าว ไม่เกินร้อยละ 40 ของราคาสินค้าจากโรงงาน (Ex-factory Price)⁷²

แคนาดาจะพิจารณาประเทศผู้ได้รับสิทธิ GSP ทุกประเทศเป็นเขตพื้นที่เดียวกัน (One single area) โดยมูลค่าเพิ่มและมูลค่าของกระบวนการผลิตที่เกิดขึ้นในประเทศผู้รับสิทธิประเทศหนึ่ง สามารถนำมาคำนวณสะสมแล้วรวมกับต้นทุนวัตถุดิบและค่าแรงในประเทศผู้ส่งออกได้ เพื่อให้สินค้าที่ส่งออกไปยังแคนาดา มีอัตราส่วนตามที่กำหนดในหลักเกณฑ์ว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า และใช้กฎการใช้วัสดุของประเทศผู้ให้สิทธิ GSP (Donor Country Content Rule) กล่าวคือ สินค้าของประเทศผู้ให้สิทธิ GSP ที่ส่งออกไปยังประเทศผู้รับสิทธิ GSP สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิต โดยถือเสมือนว่ามีถิ่นกำเนิดในประเทศผู้รับสิทธิพิเศษนั้น

สำหรับการลดหย่อนภาษี เป็นไปตามเกณฑ์การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้อ่อนนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Tariff: MFN) โดยสินค้าแต่ละชนิดจะมีการจัดเก็บในอัตรารายที่แตกต่างกันออกไป ตามภาคผนวก 5 สินค้าภายใต้ข้อตกลง GSP⁷³ โดยใช้การพิจารณาพิกัตศุลกากร 8 หลัก

3.4.3 ญี่ปุ่น

(มีผลบังคับใช้วันที่ 1 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1971)

ญี่ปุ่นแบ่งเกณฑ์การให้สิทธิ GSP ตามกลุ่มประเทศ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ซึ่งญี่ปุ่นได้จัดประเทศศรีลังกาให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด⁷⁴ ญี่ปุ่นได้แบ่งสินค้าภายใต้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปออกเป็น 2 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและการประมง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรจำนวน 339 รายการ (HS chapters 1 - 24) และใช้พิกัตศุลกากร 9 หลัก และผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอุตสาหกรรม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอุตสาหกรรมทั้งหมด และผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอุตสาหกรรมให้สิทธิเฉพาะประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดได้รับการยกเว้นจำนวน 118 รายการ (HS chapters 25-97)⁷⁵

⁷¹ Department of Commerce Sri Lanka, The Generalized System of preferences (GSP). [online]: <http://www.doc.gov.lk/>

⁷² Rule 9 Generalized System of Preferences, "HANDBOOK ON THE SCHEME OF CANADA". [online]: <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/canada%20gsp.pdf>

⁷³ List of product coverage and applicable MFN, GPT and LDCT treatment, [online], <http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/canada%20gsp.pdf>

⁷⁴ Annex 1 BENEFICIARIES OF THE JAPANESE GSP SCHEME, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/japan_gsp.pdf

⁷⁵ Product coverage (under the GPT treatment), [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/japan_gsp.pdf

เนื่องจากศรีลังกาถูกจัดให้เป็นประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด จึงได้รับสิทธิในการยกเว้นพิกัดภาษีศุลกากรสิทธิพิเศษซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อสินค้าซึ่งอยู่ภายใต้ GSP⁷⁶ ซึ่งใช้เกณฑ์กว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ตามกฎข้อที่ 9

กว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ในการส่งออกสินค้าจากประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีนั้นต้องอยู่ภายใต้กฎเกี่ยวกับการผลิตของโครงการระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปของญี่ปุ่น (Japan GSP) กฎเกี่ยวกับการผลิต (Origin Criteria) และขนส่งมายังญี่ปุ่นภายใต้กว่าด้วยการขนส่ง (Rules for transportation) และกฎเกี่ยวกับการผลิต (Origin Criteria)⁷⁷

กฎเกี่ยวกับการผลิต ได้แก่ สินค้าที่กำเนิดหรือผลิตโดยใช้วัตถุดิบในประเทศผู้ส่งออกทั้งหมด (Wholly Produced or Obtained) หรือเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นแต่ส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดจากวัตถุดิบที่นำเข้ามาจากประเทศอื่นหรือไม่ทราบแหล่งที่มา จะถูกพิจารณาเมื่ออยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ (The sufficient Transformation) และจะถูกเปลี่ยนพิกัดศุลกากรเป็น 4 หลัก

3.4.4 นิวซีแลนด์

(มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 1972)

เกณฑ์ในการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป ของนิวซีแลนด์แบ่งตามกลุ่มประเทศ เป็น 2 กลุ่ม คือ ประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ซึ่งนิวซีแลนด์ได้จัดศรีลังกาให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด⁷⁸

นิวซีแลนด์ใช้กฎสำคัญว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า โดยสินค้านั้น ได้แก่ สินค้าใช้วัตถุดิบภายในประเทศผู้รับสิทธิ GSP ทั้งหมด คือผลิตในประเทศผู้รับสิทธิทั้งหมด และผลิตบางส่วน (Partly Manufactured) ในประเทศผู้รับสิทธิ GSP โดยใช้กฎร้อยละ 50 (50 percent Rule)⁷⁹ ซึ่งกฎร้อยละ 50 คือ ขั้นตอนสุดท้ายของการผลิต (The Last Process of Manufacture) กระบวนการผลิตรวมถึงองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งของวัสดุในกระบวนการผลิต การซ่อมแซม การรีดลอน การปรับสภาพไม้ถือเป็นกระบวนการผลิตสำหรับการดำเนินการที่น้อยที่สุดหรือกระบวนการ เช่น การตัดฉลาก การบรรจุภัณฑ์ การเตรียมการเพื่อการขาย การควบคุมตรวจสอบคุณภาพที่ไม่ได้ดำเนินการโดยผู้ผลิต จะนำมาพิจารณาว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการผลิต⁸⁰

นิวซีแลนด์ให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด คือ การลดหย่อนภาษี ซึ่งสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษ จะถูกเรียกเก็บนำเข้าต่ำกว่าอัตราปกติ

⁷⁶ โปรดดู Rule 8 Preferences Generalized System of HANDBOOK ON THE SCHEME OF JAPAN, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/japan_gsp.pdf

⁷⁷ Generalized System of HANDBOOK ON THE SCHEME OF JAPAN, Rule 9.2, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/japan_gsp.pdf

⁷⁸ GSP beneficiary list Generalized System of Preferences HANDBOOK ON THE SCHEME OF NEW ZEALAND, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/new_zealand_gsp.pdf

⁷⁹ Generalized System of Preferences HANDBOOK ON THE SCHEME OF NEW ZEALAND, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/new_zealand_gsp.pdf

⁸⁰ โปรดดู 50 percent rule Generalized System of Preferences HANDBOOK ON THE SCHEME OF NEW ZEALAND, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/new_zealand_gsp.pdf

การคำนวณขั้นตอนสุดท้ายของการผลิต ประกอบด้วย

- 1) **ค่าใช้จ่ายในการทำงาน (Factory or work cost)** ได้แก่ ผลรวมของค่าใช้จ่ายต่อไปนี้ วัสดุทั้งหมดซึ่งใช้ในกระบวนการผลิต ใช้จ่ายจากแรงงานและโรงงานที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ภาษีบรรจหรือหีบห่อภายใน (รวมถึงภายนอกด้วย) โดยค่าใช้จ่ายนี้รวมถึงภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีขาย ภาษีป้องกัน การทุ้มตลาด และภาษีตอบโต้การอุดหนุน
- 2) **ค่าใช้จ่ายที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ (Qualifying expenditure)** ได้แก่ วัสดุทั้งหมดซึ่งใช้ในกระบวนการผลิต ใช้จ่ายจากแรงงานและโรงงานที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ ภาษีบรรจหรือหีบห่อภายใน (รวมถึงภายนอกด้วย)

โดยคุณสมบัติดังกล่าวจะประเมินจากเกณฑ์การสะสม (Cumulative rule) และเกณฑ์ประเทศผู้ให้สิทธิ (Donor Country content) ว่าแหล่งที่มาของสินค้ามาจากประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด

3.4.5 นอร์เวย์

(มีผลบังคับใช้วันที่ 1 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1971)

เกณฑ์ในการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปของนอร์เวย์ แบ่งตามกลุ่มประเทศออกเป็น 2 กลุ่ม คือประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ซึ่งนอร์เวย์ได้จัดศรีลังกาให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด⁸¹

นอร์เวย์ใช้กฎสำคัญว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า โดยรวมถึงการแบ่งแยกสินค้า การขนส่งโดยตรง (direct transport) ในกรณีที่สินค้าส่งจากประเทศผู้ผลิตไปยังประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปหรือสวิตเซอร์แลนด์แล้วจึงส่งต่อไปนอร์เวย์ให้ถือว่าเป็นการส่งตรงจากประเทศผู้ผลิตไปนอร์เวย์ โดยมีเงื่อนไขว่าสินค้านี้จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของศุลกากรสหภาพยุโรปหรือสวิตเซอร์แลนด์ และต้องไม่มีการดำเนินการใดๆ กับสินค้านั้น มากไปกว่าการขนส่งขึ้นหรือลงเรือ หรือการดำเนินการให้สินค้าอยู่ในสภาพดี และมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าประกอบการขอใช้สิทธิตามความในบทที่ 8 ของรัฐบัญญัติศุลกากร

เกณฑ์ตามกฎสำคัญว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าของนอร์เวย์ ได้แก่ กฎเกี่ยวกับการผลิต (Origin Criteria) แบ่งออกเป็น หลักเกณฑ์สินค้าใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained: WO) คือ ผลิตในศรีลังกาทั้งหมดและหลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ (The sufficient Transformation) คือ กรณีที่มีการนำเข้าวัสดุจากต่างประเทศมาใช้ในการผลิต สหภาพยุโรปให้ถือว่าวัสดุที่มีแหล่งกำเนิดในสวิตเซอร์แลนด์ นอร์เวย์ หรือสหภาพยุโรปเปรียบเสมือนหนึ่งวัสดุของประเทศผู้รับสิทธิ GSP ที่เป็นผู้ผลิตตามกฎหมายการใช้วัสดุของประเทศผู้ให้สิทธิ GSP (Donor Country Content Rule) โดยวัสดุดังกล่าวจะต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า EUR I จากสวิตเซอร์แลนด์ นอร์เวย์ หรือสหภาพยุโรปกำกับมาด้วย⁸²

⁸¹ GSP beneficiary list Generalized System of Preferences HANDBOOK ON THE SCHEME OF NEW ZEALAND, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/new_zealand_gsp.pdf

⁸² The Norwegian GSP-system ,Rule 4 Rules of Origins, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/norway_gsp.pdf

สินค้าที่นำเข้าจากประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ได้รับสิทธิยกเลิกภาษีและลดอัตราภาษีในสินค้าเกษตร (Agricultural products) และสินค้าอุตสาหกรรม (Industrial products) ซึ่งความตกลงได้กำหนดไว้ว่าสินค้าใดบ้างได้รับการลดอัตราภาษีและยกเลิกภาษี

3.4.6 สวิตเซอร์แลนด์

(มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มีนาคม ปี ค.ศ. 1972)

สวิตเซอร์แลนด์แบ่งเกณฑ์การให้สิทธิพิเศษตามกลุ่มประเทศเป็น 2 กลุ่ม คือประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ซึ่งสวิตเซอร์แลนด์ได้จัดศรีลังกาให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับสิทธิ GSP จากสวิตเซอร์แลนด์ ผลิตภัณฑ์ที่ส่งมายังสวิตเซอร์แลนด์ จะต้องขนส่งโดยตรงจากประเทศซึ่งได้รับสิทธิมายังสวิตเซอร์แลนด์ และจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎสำคัญว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า และมีเอกสารครบถ้วนตามกฎหมายว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า⁸³

กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ได้แบ่งสินค้าออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอุตสาหกรรม (HS chapter 25 ถึง 97) และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร (HS chapters 1 ถึง 24) และเปลี่ยนพิกัดศุลกากรในระดับ 4 หลัก⁸⁴

สินค้าที่นำเข้าจากศรีลังกาได้รับโควตาภาษี โดยยกเลิกภาษีและลดอัตราภาษีในสินค้าที่กำหนด ในหมวดเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่น ผลิตภัณฑ์จากแร่ ผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอ ผลิตภัณฑ์จากตะกั่ว เป็นต้น ได้รับสิทธิให้นำเข้าโดยยกเลิกภาษี

3.4.7 ตุรกี

(มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 2002)

ตุรกีแบ่งกลุ่มประเทศที่ให้สิทธิพิเศษออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ซึ่งตุรกีได้จัดศรีลังกาให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดได้รับสิทธิพิเศษ คือ การได้รับการยกเว้นภาษีในการนำเข้าสินค้ามายังตลาดของตุรกี (Turkish markets) อันได้แก่ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอุตสาหกรรม (Chapter 25-97 ยกเว้น chapter 93) และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าที่กำหนดไว้ในสหภาพศุลกากรระหว่างตุรกีและสหภาพยุโรป⁸⁵

กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า จะพิจารณาว่าต้นกำเนิดของสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดจากตุรกีหรือประเทศซึ่งได้รับสิทธิ GSP โดยแบ่งออกเป็นสินค้าที่ชั่ววุดฤติบภายในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained: WO) คือ สินค้าที่ผลิตภายในประเทศผู้รับสิทธิทั้งหมด⁸⁶ และหลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ (The sufficient Transformation) ได้แก่ มูลค่ารวมของผลิตภัณฑ์นั้น ไม่เกินร้อยละ 10 ของราคาต้นทุนของผลิตภัณฑ์ หากมีอัตราเกินกว่าที่กำหนด จะไม่นำมาพิจารณา โดยการเปลี่ยนพิกัดศุลกากรจะเป็นไปตามกฎที่แตกต่างกันไปตามเฉพาะรายการสินค้า⁸⁷

⁸³ Rule 2 Rules of origin, Summary, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/switzerland_gsp.pdf

⁸⁴ Generalized System of Preferences HANDBOOK ON THE SCHEME OF SWITZERLAND, Scope of preferences New Zealand GSP, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/switzerland_gsp.pdf

⁸⁵ Generalized System of Preferences HANDBOOK ON THE SCHEME OF TURKEY, PART II: RULES OF ORIGIN UNDER, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/turkey_gsp.pdf

⁸⁶ โปรดดู Wholly Obtained Products Article 6, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/turkey_gsp.pdf

⁸⁷ โปรดดู Insufficient Working or Processing Article 8, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/turkey_gsp.pdf

3.4.8 สหรัฐอเมริกา

(มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 1976⁸⁸)

สหรัฐอเมริกาแบ่งกลุ่มประเทศที่ได้รับสิทธิ GSP ตามสถานะของประเทศ ได้แก่ ประเทศที่กำลังพัฒนา ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด และประเทศที่อยู่ในกลุ่มความร่วมมือระดับภูมิภาค (Regional Origin) เช่น สหภาพเศรษฐกิจและการเงินแห่งแอฟริกาตะวันตก (West African Economic and Monetary Union: WAEMU) และประชาคมเพื่อการพัฒนาแอฟริกาตอนใต้ (Southern African Development Community : SADC) เป็นต้น ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้จัดศรีลังกาให้อยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา⁸⁹

สินค้าที่จะได้รับสิทธิ GSP ต้องเป็นสินค้าซึ่งมาจากศรีลังกา และต้องเป็นสินค้าที่อยู่ในบัญชีสินค้าที่ได้รับสิทธิ GSP และอยู่ภายใต้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า⁹⁰

กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าของสหรัฐอเมริกา คือ สินค้านั้นจะต้องผลิตขึ้นโดยใช้วัตถุดิบในประเทศผู้รับสิทธิ (Wholly Obtained: WO) ทั้งหมด หรือ กรณีที่มีวัตถุดิบ หรือส่วนประกอบนำเข้าจากต่างประเทศ (Substantially Transformed) จะต้องมีส่วนประกอบวัตถุดิบในประเทศรวมกับต้นทุนการผลิตโดยตรงอย่างน้อยร้อยละ 35 ของราคาสินค้าจากโรงงาน (Ex-factory Price) หรือราคาประเมิน (Appraised Value) ของสินค้านั้นในสหรัฐอเมริกา⁹¹

สหรัฐอเมริกาได้กำหนดสินค้าซึ่งให้สิทธิยกเลิภาษี 4,650 รายการในสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม ซึ่งต้องเป็นสินค้าที่กำหนดไว้ตามรายการบัญชีสินค้า และนำเข้าโดยตรงจากประเทศผู้รับสิทธิ⁹²

สรุปการได้รับระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปของศรีลังกา

ศรีลังกาได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) จากหลายประเทศ โดยประเทศดังกล่าว ไทย ถูกถอนสิทธิในบางรายสินค้าหรือไทยไม่มีความตกลงการค้าเสรีด้วย อาทิ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ตุรกี และสหภาพยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาในตลาดการค้าหลักของไทย เช่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป จะเห็นได้ว่า ศรีลังกาได้สิทธิ GSP จากประเทศดังกล่าว ในสินค้าเกือบทุกรายการ กล่าวคือ สินค้าทุกรายการยกเว้นอาวุธ (everything but arms) สำหรับสหภาพยุโรป และอีก 4,650 รายการ ในกรณีสหรัฐอเมริกา

⁸⁸ World Trade Organization, List of PTAs, [online], <http://ptadb.wto.org/ptaList.aspx>

⁸⁹ Generalized System of Preferences HANDBOOK ON THE SCHEME OF THE UNITED STATES OF AMERICA , Appendix 1 Status of independent countries and non-independent countries and territories under the GSP, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/us_gsp.pdf

⁹⁰ C. Rules of origin, Generalized System of Preferences HANDBOOK ON THE SCHEME OF THE UNITED STATES OF AMERICA , BENEFITS AND ELIGIBILITY, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/us_gsp.pdf

⁹¹ Generalized System of Preferences HANDBOOK ON THE SCHEME OF THE UNITED STATES OF AMERICA, BENEFITS AND ELIGIBILITY C. Rules of origin, [online], http://www.doc.gov.lk/web/images/stories/pdf/us_gsp.pdf

⁹² Generalized System of Preferences HANDBOOK ON THE SCHEME OF THE UNITED STATES OF AMERICA, Which products are eligible for duty-free treatment?

ตารางที่ 3-5 : การได้รับระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปของศรีลังกา

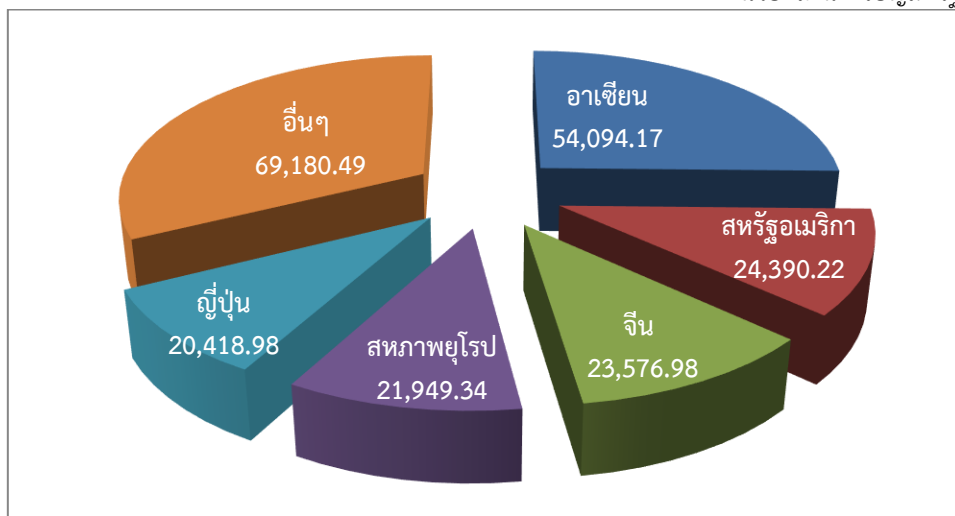
ประเทศ	การแบ่งเกณฑ์ประเทศ	เกณฑ์ในการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป
สหภาพยุโรป	ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด	ยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าทุกชนิด และให้เป็นประเทศที่อยู่ภายใต้โครงการ Everything but Arms กล่าวคือ ได้รับสิทธิพิเศษยกเลิภาษีและปลอดโควตาสินค้านำเข้าทุกชนิด ยกเว้น อาวุธยุทโธปกรณ์ แบ่งสินค้าเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสินค้าอ่อนไหว (Sensitive product) จะได้รับการลดอัตราภาษีลงร้อยละ 3.5 ส่วนกลุ่มสินค้าไม่อ่อนไหว (Non-Sensitive Products) ได้รับการยกเว้นภาษี
แคนาดา	ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด	ลดหย่อนภาษีเป็นไปตามเกณฑ์ Most Favored Nation Tariff (MFN) โดยสินค้าแต่ละชนิดจะมีการจัดเก็บในอัตราภาษีที่แตกต่างกันออกไป
ญี่ปุ่น	ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด	ยกเว้นพิกัดภาษีศุลกากรสิทธิพิเศษซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อสินค้าซึ่งอยู่ภายใต้ GSP
นิวซีแลนด์	ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด	การลดหย่อนภาษี ซึ่งสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษ จะถูกเรียกเก็บนำเข้าต่ำกว่าอัตราปกติ
นอร์เวย์	ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด	สิทธิยกเลิภาษีและลดอัตราภาษีในสินค้าทางการเกษตร (Agricultural products) และสินค้าทางอุตสาหกรรม (Industrial products) ซึ่งข้อตกลงได้กำหนดสินค้าไว้ว่าสินค้าใดบ้างได้รับการลดอัตราภาษีและยกเลิภาษี
สวิตเซอร์แลนด์	ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด	ให้สิทธิโควตาภาษีทั้งลดอัตราภาษีและยกเลิภาษีตามที่กำหนดในหมวดสินค้าทางการเกษตรและ อุตสาหกรรม
ตุรกี	ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด	การนำเข้าโดยยกเลิภาษีและได้รับโควตาภาษี (Duty and Quota Free) ในสินค้าทางอุตสาหกรรมเกือบทุกประเภท (chapters 25-97 ยกเว้น chapter 93) และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรบางชนิดภายใต้สหภาพศุลกากรระหว่างตุรกีและสหภาพยุโรป
สหรัฐอเมริกา	ประเทศกำลังพัฒนา	ได้กำหนดสินค้าซึ่งให้สิทธิยกเลิภาษี 4,650 รายการในสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม ซึ่งต้องเป็นสินค้าที่กำหนดได้ตามรายการบัญชีสินค้า และนำเข้าโดยตรงจากประเทศผู้รับสิทธิ

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

เมื่อพิจารณาระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรของศรีลังกากับประเทศต่างๆ เปรียบเทียบกับประเทศ/กลุ่มประเทศที่ไทยมีการส่งออกสูงสุด 5 อันดับแรกนั้น (ดังแสดงในรูปภาพที่ 3-1) พบว่า มีเพียงสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ที่ไทยไม่มีความตกลงการค้าเสรีระดับ FTA ดังนั้น หากไทยมีความตกลงการค้าเสรีกับศรีลังกา ไทยจะสามารถใช้ประโยชน์จาก GSP ของศรีลังกา ในกรณีของการเข้าไปลงทุนหรือการส่งออกสินค้าขั้นต้นเข้าไปแปรรูป ในชั้นกลางน้ำและปลายน้ำในศรีลังกาเพื่อได้รับสิทธิ GSP นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นตลาดส่งออกหลักของไทย

รูปภาพที่ 3-1 : ประเทศ/กลุ่มประเทศที่ไทยมีการส่งออกไปมากที่สุด 5 อันดับแรก ปี ค.ศ. 2016

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ที่มา: TradeMap, UNCTAD

อย่างไรก็ตาม United States International Trade Commission ได้จัดให้ศรีลังกาอยู่ในกลุ่ม 4(a) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งจะได้รับสิทธิ GSP และกลุ่มประเทศกลุ่มที่ 6 เช่นเดียวกับไทย⁹³ ซึ่งสามารถส่งออกสินค้าในปริมาณที่กำหนดโดยได้รับอัตราภาษีพิเศษ นอกเหนือจากสินค้าในกลุ่ม Note 5 ได้แก่ สินค้าในหมวดยานยนต์ ดังนั้น ศรีลังกาจึงไม่ได้ GSP สูงกว่าไทยในกรณีของสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ไทยจะไม่ได้รับประโยชน์ในการเข้าไปลงทุนยังศรีลังกาในกรณีการได้รับสิทธิ GSP จากสหรัฐอเมริกามากนัก

ดังนั้น เมื่อพิจารณาประโยชน์จากการได้รับสิทธิ GSP+ ของศรีลังกาจากประเทศตลาดส่งออกหลักของไทย พบว่า ไทยจะได้ประโยชน์จากการเข้าไปลงทุนยังศรีลังกาเพื่อได้รับสิทธิ GSP+ จากสหภาพยุโรป เนื่องจาก ศรีลังกาได้ GSP+ กับสหภาพยุโรป ขณะที่ในกรณีของไทย สหภาพยุโรปได้ตัดสิทธิพิเศษ GSP แล้ว เนื่องจากสหภาพยุโรปพิจารณาว่าไทยไม่ได้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาอีกต่อไป ภาษีศุลกากรที่สหภาพยุโรปจัดเก็บกับไทยจึงเป็นภาษีอัตรา MFN ปกติ ดังนั้น นักลงทุนไทยในศรีลังกาจึงจะได้ประโยชน์จากสิทธิ GSP+ จากสหภาพยุโรป ที่สหภาพยุโรปให้ศรีลังกาดังกล่าว ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราภาษี MFN แล้วพบว่า สหภาพยุโรปมีอัตราภาษีเฉลี่ย (Normal Average) ร้อยละ 7.53 โดยสินค้าเกือบร้อยละ 80 มีอัตราภาษีต่ำกว่าร้อยละ 10 อย่างไรก็ตาม สินค้าส่วนใหญ่ที่มีอัตราภาษีต่ำกว่าร้อยละ 10 นั้น โดยมากจะเป็นสินค้าในกลุ่มนอกภาคเกษตร กล่าวคือ สินค้าอีกเกือบร้อยละ 15 นั้น ถูกเก็บอัตราภาษีสูงกว่าร้อยละ 15 โดยสินค้าในกลุ่มนี้ มากกว่าร้อยละ 97 เป็นสินค้าในกลุ่มเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูป (พิกัด 01 ถึง พิกัด 24) กล่าวคือ สินค้าที่จะได้ประโยชน์จาก GSP+ สหภาพยุโรป สำหรับผู้ประกอบการไทยที่จะเข้าไปลงทุน (หรือส่งสินค้าต้นน้ำไปผลิต) ในศรีลังกา ได้แก่ สินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูป

⁹³ United States International Trade Commission (2017), "Harmonized Tariff Schedule of The United States 2017: Basic Edition". 4(a) ...treatment as one country (pursuant to section 507(2) of the Trade Act of 1974 (19 U.S.C.2467(2)) are designated beneficiary developing countries for the purposes of the Generalized System of Preference, provided for in Title V of the Trade Act of 1974, as amended (19 U.S.C.2461 et seq)

6 "Countries or territories identified in additional U.S. note 6 to this chapter" ... to enter, in the aggregate, the quantity specified in additional U.S. note 5 to this chapter.

ตารางที่ 3-6 : อัตราภาษี MFN ของสหภาพยุโรป จำแนกตามประเภทสินค้า (เกษตรและนอกเกษตร)

อัตราภาษี MFN	สัดส่วนรายการสินค้า (ร้อยละ)	ประเภทสินค้า
มากกว่าร้อยละ 30	4	เกษตรและเกษตรแปรรูปร้อยละ 99
มากกว่าร้อยละ 20 – 30	3	เกษตรและเกษตรแปรรูปร้อยละ 99
มากกว่าร้อยละ 15 – 20	5	เกษตรและเกษตรแปรรูปร้อยละ 97
มากกว่าร้อยละ 10 – 15	9	เกษตรและเกษตรแปรรูปร้อยละ 59 นอกภาคเกษตรร้อยละ 41
มากกว่าร้อยละ 5 – 10	30	นอกภาคเกษตรร้อยละ 85 เกษตรและเกษตรแปรรูปร้อยละ 15
มากกว่าร้อยละ 0 – 5	27	นอกภาคเกษตรร้อยละ 91 เกษตรและเกษตรแปรรูปร้อยละ 9
ไม่มีอากร (ร้อยละ 0)	22	นอกภาคเกษตรร้อยละ 85 เกษตรและเกษตรแปรรูปร้อยละ 15

ที่มา: UNCTAD

โดยสรุป ไทยอาจได้ประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้ากับศรีลังกา ด้วย 2 วิธี คือ (1) ส่งออกสินค้าทุนไปเพื่อการแปรรูปแล้วส่งออกต่อยังตลาดประเทศต่างๆ หรือ (2) ไทยอาจไปลงทุนยังศรีลังกาเพื่อใช้สิทธิประโยชน์ในการนำเข้าสินค้าทุนจากไทย และสิทธิประโยชน์ในการส่งออกสินค้าภายใต้สิทธิพิเศษทางการค้าไปยังประเทศที่ให้สิทธิ GSP แก่ศรีลังกาได้ อย่างไรก็ตาม GSP ที่ไทยจะได้ประโยชน์นั้น ได้แก่ GSP+ ที่สหภาพยุโรปให้แก่ศรีลังกา โดยสินค้าที่จะได้ประโยชน์ ได้แก่ สินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูป เนื่องจากปัจจุบันไทยต้องเสียภาษีศุลกากรในการนำเข้าไปยังสหภาพยุโรปในอัตราที่สูง

สินค้าที่คาดว่าจะไทยจะได้ประโยชน์จากสิทธิ GSP ของศรีลังกา

ศรีลังกาได้รับสิทธิพิเศษ จาก GSP และ FTA จากหลายชาติ ที่ไทยสามารถใช้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษเหล่านั้น ในการส่งออกสินค้าต้นน้ำไปให้บริษัทในศรีลังกาแปรรูป หรือลงทุนในศรีลังกาในการผลิตเพื่อส่งออก หรือนำเข้าวัตถุดิบจากไทยมาแปรรูปเพื่อส่งออก เพื่อรับสิทธิพิเศษเหล่านั้นได้ อย่างไรก็ตาม GSP และ FTA สำคัญที่ศรีลังกายามประชาสัมพันธ์ให้นักลงทุนชาติอื่นๆมาใช้ประโยชน์ และลงทุนในศรีลังกา มีทั้งหมด 3 สิทธิพิเศษ ได้แก่ GSP จากสหรัฐอเมริกา GSP+ จากสหภาพยุโรป และ FTA กับอินเดีย

สำหรับไทย หากจะใช้สิทธิพิเศษทางการค้าข้างต้น ผู้ประกอบการก็ย่อมจะมุ่งความสนใจไปยังสิทธิพิเศษทั้ง 3 แห่ง เช่นกัน ในส่วนนี้จึงจะทำการพิจารณาวิเคราะห์เพิ่มเติมในรายละเอียดระดับสินค้าพิกัด 6 หลัก (หรือระดับ tariff line ในบางกลุ่มสินค้าพิกัด 6 หลักที่เรียกเก็บอากรในระดับ tariff line ไม่เท่ากัน) แยกตามแหล่งสิทธิพิเศษ ทั้งนี้ เนื่องจากสินค้านี้ระดับพิกัด 6 หลักนั้น มีมากกว่า 5,000 รายการ ในการศึกษา จึงจะหยิบยกมาเพียงรายการเป้าหมายอันดับต้น 10 รายการ โดยจะพิจารณาจากสินค้าพิกัดระดับ 6 หลัก ที่มีมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศ/กลุ่มประเทศเป้าหมาย สูงที่สุด 10 อันดับแรกเท่านั้น เพื่อทำความเข้าใจ ทั้งนี้ จากการพิจารณาสัดส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้านี้ระดับพิกัด 6 หลัก 10 อันดับแรกที่มีการส่งออกสูงสุด พบว่า มีสัดส่วนการส่งออกประมาณร้อยละ 20 ถึง ร้อยละ 32 ของการขนส่งทั้งหมดของไทยไปยังประเทศ/กลุ่มประเทศเป้าหมายผู้ให้สิทธิพิเศษแก่ศรีลังกา โดยผลการวิเคราะห์ในแต่ละประเทศ/กลุ่มประเทศ มีดังนี้

สินค้าที่ได้ประโยชน์จาก สิทธิ GSP ที่สหรัฐอเมริกาให้ศรีลังกา

ในปี ค.ศ. 2016 ไทยส่งออกสินค้าไปยังสหรัฐอเมริกา มีมูลค่ารวม 24,388.30 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยสินค้า 10 อันดับแรกที่ส่งออกมีมูลค่ารวม 7,719.17 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.65 ของการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาทั้งหมดของไทย โดยสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด คือ หน่วยเก็บความจำคอมพิวเตอร์ (storage unit for automatic data-processing machine) มีมูลค่าการส่งออก 2,943.51 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาคือ ยางรถยนต์ชนิดใช้ลม มีมูลค่าการส่งออก 1,001.96 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาเปรียบเทียบอัตราภาษีที่สหรัฐอเมริกาจัดเก็บกับไทย และศรีลังกายกได้ สิทธิพิเศษสูงสุด หรือ GSP ในกรณีนี้ พบว่า เกือบทุกรายการสินค้า 10 อันดับแรก สหรัฐอเมริกาไม่เก็บอากรจากสินค้าที่ส่งออกจากไทย และศรีลังกาอยู่แล้ว ยกเว้น ยางรถยนต์ชนิดใช้ลมเท่านั้นที่เก็บภาษีศุลกากรร้อยละ 4 สำหรับไทย แต่ไม่เก็บกับศรีลังกา ดังนั้น สินค้าที่จะได้รับประโยชน์เป็นอันดับแรก หากลงทุนหรือส่งออกเพื่อแปรรูปขั้นสุดท้ายในศรีลังกา คือ ยางรถยนต์ชนิดใช้ลม (พิกัด 401110) ตามตารางที่ 3-7

ตารางที่ 3-7 : อัตราภาษีศุลกากรภายใต้สิทธิพิเศษสูงสุด ของสินค้าจาก ไทย และศรีลังกา ที่สหรัฐอเมริกาจัดเก็บสำหรับสินค้า 10 อันดับแรกที่มีมูลค่าการส่งออกจากไทยไปยังสหรัฐอเมริกาสูงสุด ปี ค.ศ. 2016

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

พิกัด	รายการสินค้า	มูลค่าส่งออกไทย	ระดับอากรไทย	ระดับอากรศรีลังกา
'847170	หน่วยเก็บความจำคอมพิวเตอร์	2,943.51	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'401110	ยางรถยนต์ชนิดใช้ลม	1,001.96	ร้อยละ 4	ไม่เก็บอากร
'844331	เครื่องจักรซึ่งทำหน้าที่ได้ตั้งแต่ 2 หน้าทีขึ้นไปเกี่ยวกับการพิมพ์	716.72	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'711311	เครื่องประดับจากเงิน	512.29	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'847330	ชิ้นส่วนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์	502.09	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'854140	แผงโซลาร์เซลล์ ⁹⁴	462.86	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'030617	กึ่งแข็งแข็ง	420.27	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'711319	เครื่องประดับที่ไม่ได้ทำด้วยเงิน	407.43	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'854239	แผงวงจรไฟฟ้า	384.82	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'851762	เครื่องรับสร้าง เสียง ภาพ และข้อมูล/ส่ง/อื่นๆ	367.23	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร

ที่มา: UNCTAD

สินค้าที่ได้ประโยชน์จาก สิทธิ GSP ที่สหภาพยุโรปให้ ศรีลังกา

ในปี ค.ศ. 2016 ไทยส่งออกสินค้าไปยังสหภาพยุโรป มีมูลค่ารวม 21,947.59 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยสินค้า 10 อันดับแรกที่ส่งออกไปยังสหภาพยุโรป มีมูลค่ารวม 6,110.88 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 27.84 ของการส่งออกไปยังสหภาพยุโรปทั้งหมดของไทย โดยสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด คือหน่วยเก็บความจำคอมพิวเตอร์ (storage unit for automatic data-processing machine) มีมูลค่าการส่งออก 1,666.09 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาคือ รถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกินห้าตัน มีมูลค่าการส่งออก 777.30 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

⁹⁴ การศึกษาในส่วนนี้พิจารณาเฉพาะการใช้สิทธิพิเศษภายใต้ GSP ที่สหรัฐอเมริกาดำเนินการเปรียบเทียบระหว่างไทย และศรีลังกาเท่านั้น ไม่ได้นำประเด็นการใช้มาตรการป้องกันการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น (Safe Guard) ของสหรัฐอเมริกากับสินค้านี้ต่อไทยมาพิจารณา ทั้งนี้ หากสหรัฐอเมริกาใช้ Safe Guard กับไทยแล้ว สินค้ากลุ่มนี้จะกลายเป็นสินค้าที่ไทยได้รับประโยชน์เป็นอันดับแรกหากลงทุนหรือส่งออกเพื่อแปรรูปขั้นสุดท้ายในศรีลังกา

หากพิจารณาตารางที่ 3-8 ซึ่งแสดงระดับการเปรียบเทียบระหว่างไทยและศรีลังกาที่สหภาพยุโรปจัดเก็บกับสินค้า 10 อันดับแรกที่ไทยส่งออกไปยังสหภาพยุโรปด้วยมูลค่าการส่งออกสูงสุด พบว่าระดับการภายใต้สิทธิ GSP ที่สหภาพยุโรปให้ศรีลังกา เป็นระดับการที่ต่ำกว่าไทยอยู่มากถึง 7 จาก 10 รายการ ได้แก่ รถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกินห้าตัน สหภาพยุโรปเก็บอากรสินค้าจากไทย ร้อยละ 10 ถึงร้อยละ 22 ในขณะที่เก็บอากรจากศรีลังการ้อยละ 0 ถึงร้อยละ 15.4 เครื่องประดับจากเงินเก็บอากรสินค้าจากไทยร้อยละ 2.5 ไม่เก็บอากรสินค้าจากศรีลังกา เลนส์แว่นตา เก็บอากรสินค้าไทยร้อยละ 2.9 ไม่เก็บอากรสินค้าจากศรีลังกา เครื่องปรับอากาศเก็บอากรสินค้าไทยร้อยละ 2.7 ไม่เก็บอากรสินค้าจากศรีลังกา กล้องถ่ายวิดีโอ เก็บอากรสินค้าไทยร้อยละ 4.1 ไม่เก็บอากรสินค้าจากศรีลังกา และเครื่องประดับที่ไม่ได้ทำด้วยเงินเก็บอากรสินค้าไทยร้อยละ 2.5 ไม่เก็บอากรสินค้าจากศรีลังกา สินค้าเหล่านี้จึงเป็นสินค้าที่น่าจะได้รับประโยชน์เป็นอันดับแรกหากลงทุนหรือส่งออกเพื่อแปรรูปขั้นสุดท้ายในศรีลังกา

ตารางที่ 3-8 : อัตราภาษีศุลกากรภายใต้สิทธิพิเศษสูงสุดของสินค้าจาก ไทย และศรีลังกาที่สหภาพยุโรปจัดเก็บสำหรับสินค้า 10 อันดับแรกที่มีมูลค่าการส่งออกจากไทยไปยังสหภาพยุโรปสูงสุด ปี ค.ศ. 2016

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

พิกัด	รายการสินค้า	มูลค่าส่งออกไทย	ระดับอากรไทย	ระดับอากรศรีลังกา
'847170	หน่วยเก็บความจำคอมพิวเตอร์	1,666.09	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'870421	รถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกินห้าตัน	777.30	ร้อยละ 22-10	ร้อยละ 15.4-0
'160232	เนื้อไก่แปรรูป	725.02	2,765 ยูโรต่อตัน	2,765 ยูโรต่อตัน ⁹⁵
'711311	เครื่องประดับจากเงิน	580.43	ร้อยละ 2.5	ไม่เก็บอากร
'844331	เครื่องจักรซึ่งทำหน้าที่ได้ตั้งแต่ 2หน้าที่ขึ้นไปเกี่ยวกับการพิมพ์	514.03	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'900150	เลนส์แว่นตา	395.70	ร้อยละ 2.9	ไม่เก็บอากร
'841510	เครื่องปรับอากาศ	394.05	ร้อยละ 2.7	ไม่เก็บอากร
'854239	แผงวงจรไฟฟ้า	378.41	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'852580	กล้องถ่ายวิดีโอ	354.02	ร้อยละ 4.1	ไม่เก็บอากร
'711319	เครื่องประดับที่ไม่ได้ทำด้วยเงิน	325.83	ร้อยละ 2.5	ไม่เก็บอากร

ที่มา: UNCTAD

สำหรับรถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกินห้าตัน ที่ไทยส่งออกไปยังสหภาพยุโรป เป็นมูลค่ามากที่สุดเป็นอันดับที่ 2 ที่ระบุว่า เก็บอากรสินค้าจากไทย ร้อยละ 10 ถึง ร้อยละ 22 ในขณะที่เก็บอากรจากศรีลังการ้อยละ 0 ถึงร้อยละ 15.4 นั้น เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเชิงลึก คือ ระดับ tariff line พบว่าสินค้าทุกรายการในระดับ tariff line ที่สหภาพยุโรปจัดเก็บอากร ศรีลังกาได้ระดับการที่ต่ำกว่าไทยทุกรายการ ยกตัวอย่างเช่น พิกัด 8704213100 และพิกัด 8704213900 สหภาพยุโรปจัดเก็บสินค้าจากไทยในระดับอากรที่สูงกว่าศรีลังกาถึงร้อยละ 43 (ร้อยละ 22 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 15.4) ส่วนพิกัด 8704213100 และพิกัด 8704219900 สหภาพยุโรปจัดเก็บสินค้าจากไทยในระดับอากรที่สูงกว่าศรีลังกาถึงร้อยละ 54 (ร้อยละ 10 เปรียบเทียบกับร้อยละ 6.5) ดังนั้น รถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกิน 5 ตันจึงเป็นสินค้าที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ หากไทยลงทุนหรือส่งออกเพื่อแปรรูปขั้นสุดท้ายในศรีลังกาจากการใช้สิทธิ GSP กับสหภาพยุโรป ในทุกประเภทสินค้าน้อยระดับ tariff line ในตารางที่ 3-9

⁹⁵ ข้อมูลระดับอากร ณ ปี ค.ศ. 2016 กล่าวคือ ก่อนที่ศรีลังกาจะได้รับสิทธิ GSP plus จากสหภาพยุโรปในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 2017

ตารางที่ 3-9 : อัตราภาษีศุลกากร ภายใต้สิทธิพิเศษสูงสุดของสินค้าจากไทยและศรีลังกา
ที่สหภาพยุโรปจัดเก็บสำหรับสินค้ากลุ่มรถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกิน 5 ตัน (พิกัด 870421)

พิกัด	รายการสินค้า	ระดับอากรศรีลังกา	ระดับอากรไทย
8704211000	รถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกินห้าตันออกแบบสำหรับการขนส่ง แก๊สธรรมชาติโดยเฉพาะ (Euratom)	ไม่เก็บอากร	3.50
8704213100	รถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกินห้าตัน ลูกสูบเล็กกว่า 2,500 ซีซี ยังไม่ได้ใช้งาน (new)	15.40	22.00
8704213900	รถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกินห้าตัน ลูกสูบเล็กกว่า 2,500 ซีซี ใช้งานแล้ว (used)	15.40	22.00
8704219100	รถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกินห้าตัน ลูกสูบใหญ่กว่า 2,500 ซีซี ยังไม่ได้ใช้งาน (new)	6.50	10.00
8740219900	รถบรรทุกขนาดน้ำหนักบรรทุกไม่เกินห้าตัน ลูกสูบใหญ่กว่า 2,500 ซีซี ใช้งานแล้ว (used)	6.50	10.00

ที่มา: UNCTAD

สินค้าที่ได้ประโยชน์จาก สิทธิ FTA ศรีลังกา-อินเดีย

ในปี ค.ศ. 2016 ไทยส่งออกสินค้าไปอินเดีย มีมูลค่ารวม 5,117.56 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยสินค้า
10 อันดับแรกที่ส่งออกไปยังอินเดีย มีมูลค่ารวม 1,096.04 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 21.42 ของ
การส่งออกไปยังอินเดียทั้งหมดของไทย โดยสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุดคือเครื่องปรับอากาศ มีมูลค่า
การส่งออก 177.77 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาคือ เพชรเจียรไน มีมูลค่าการส่งออก 167.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

หากพิจารณาตารางที่ 3-10 ซึ่งแสดงระดับอากรเปรียบเทียบระหว่างไทยและศรีลังกาที่อินเดียจัดเก็บ
กับสินค้า 10 อันดับแรกที่ไทยส่งออกไปยังอินเดียด้วยมูลค่าการส่งออกสูงสุด พบว่า ระดับอากรภายใต้สิทธิ FTA
ที่อินเดียให้ศรีลังกา เป็นระดับอากรที่ต่ำกว่าไทยอยู่ 4 รายการ จาก 10 รายการ ได้แก่ ชิ้นส่วนยานยนต์
อินเดียเก็บอากรสินค้าจากไทยร้อยละ 5 ในขณะที่ไม่เก็บอากรจากศรีลังกา ส่วนประกอบเครื่องยนต์ดีเซล หรือ
กึ่งดีเซล เก็บอากรสินค้าจากไทยร้อยละ 7.5 ไม่เก็บอากรสินค้าจากศรีลังกา ยาง Technically specified
natural rubber (TSNR) เก็บอากรสินค้าไทยร้อยละ 20 ไม่เก็บอากรสินค้าจากศรีลังกา และเครื่องรับสำหรับ
โทรทัศน์ ที่เก็บอากรสินค้าไทยร้อยละ 1 ไม่เก็บอากรสินค้าจากศรีลังกา สินค้าเหล่านี้จึงเป็นสินค้าที่น่าจะได้รับ
ประโยชน์เป็นอันดับแรก หากลงทุนหรือส่งออกเพื่อแปรรูปขั้นสุดท้ายในศรีลังกาเพื่อส่งออกไปยังอินเดีย
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของยาง TSNR⁹⁶ จะได้รับสิทธิพิเศษทางอากรจากร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 0

⁹⁶ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติปัจจุบันอาจเป็นไปได้ยาก เพราะการลงทุนแปรรูปขั้นสุดท้ายสำหรับยาง TSNR นั้น ต้องใช้เงินลงทุน และเทคโนโลยีสูง

ตารางที่ 3-10 : อัตราภาษีศุลกากร ภายใต้สิทธิพิเศษสูงสุดของสินค้าจากไทยและศรีลังกา
ที่อินเดียจัดเก็บสำหรับสินค้า 10 อันดับแรกที่มีมูลค่าการส่งออกจากไทยไปยังอินเดียสูงสุด ปี ค.ศ. 2016

พิกัด	รายการสินค้า	มูลค่าส่งออกไทย	ระดับอากรไทย	ระดับอากรศรีลังกา
'841510	เครื่องปรับอากาศ	173.73	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'710239	เพชรเจียรระโน	223.20	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'847170	หน่วยเก็บความจำคอมพิวเตอร์	172.67	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'390740	โพลีคาร์บอเนตขั้นปฐมภูมิ	90.86	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'870899	ชิ้นส่วนยานยนต์	131.82	ร้อยละ 5	ไม่เก็บอากร
'840999	ส่วนประกอบเครื่องยนต์ดีเซล หรือ กังคีเซล	12.84	ร้อยละ 7.5	ไม่เก็บอากร
'400122	ยาง Technically specified natural rubber (TSNR)	64.30	ร้อยละ 20	ไม่เก็บอากร
'852721	เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง ชนิดใช้กับยานยนต์	64.85	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'720421	เศษสแตนเลส	53.95	ไม่เก็บอากร	ไม่เก็บอากร
'850871	เครื่องรับสำหรับโทรทัศน์	69.48	ร้อยละ 1	ไม่เก็บอากร

ที่มา: UNCTAD

3.5 มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs)

มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี หมายถึง มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร ซึ่งเป็นกฎระเบียบข้อบังคับที่รัฐบาลประเทศต่างๆ กำหนดขึ้นเพื่อเป็นอุปสรรคของประเทศคู่ค้า หรือกำหนดขึ้นเพื่อกีดกันการนำเข้าแต่ละประเทศจะมีมาตรการโดยการออกกฎหมายเพื่อจำกัดการนำเข้าหรือเป็นการสร้างภาระแก่ผู้ประกอบการในการนำเข้าสินค้าที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี Mohamed Saqib และ Nisha Taneja (2005)⁹⁷ ได้ทำการวิจัย รวบรวม และสรุป มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) ของอาเซียน และศรีลังกา โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการอินเดีย 250 ราย ที่มีประสบการณ์การค้ากับกับประเทศดังกล่าว โดยรายงานนี้ได้แบ่ง ผลการศึกษาออกเป็นเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับศรีลังกา การศึกษาเชิงปริมาณ Saqib และ Taneja (2005) พบว่า ศรีลังกามีอัตรา NTBs ที่ต่ำมาก ทั้งในด้านความถี่ และสัดส่วนขนาด NTBs เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าสินค้านำเข้ารวม กล่าวคือ ในด้านความถี่ ศรีลังกามี NTBs เพียงร้อยละ 0.09 เท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับไทยที่ร้อยละ 26 ขณะที่ในเชิงสัดส่วนมูลค่า ศรีลังกามี NTBs คิดเป็นเพียงร้อยละ 0.5 ของมูลค่าสินค้านำเข้ารวม เทียบกับไทยที่ร้อยละ 25 ซึ่งจะเห็นว่า ต่ำกว่ากันค่อนข้างมาก ในเชิงคุณภาพ Saqib และ Taneja (2005) พบว่า มีอุปสรรคในบางรายการสินค้า คือ เรื่องของใบรับรอง (Certificate) โดยพบว่า ศรีลังกามีการกำหนดมาตรฐานเฉพาะของศรีลังกาเท่านั้น ซึ่งไม่ได้ใช้มาตรฐานเดียวกันกับองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO) เช่น เครื่องแปลงกระแสไฟฟ้า ศรีลังกาจะใช้มาตรฐานรับรองเครื่องแปลงกระแสไฟฟ้าในศรีลังกา (Keuring Van Electrotechnische Materialen: KEMA) ซึ่งเป็นมาตรฐานของศรีลังกา ในกรณีเครื่องสำอางจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุขของศรีลังกา และในกรณีสิ่งทอ จะต้องได้มาตรฐานของสถาบันมาตรฐานศรีลังกา (SLSI) เป็นต้น⁹⁸

⁹⁷ Mohamed Saqib และ Nisha Taneja (2005) "NON-TARIFF BARRIERS AND INDIA'S EXPORTS: The Case of ASEAN and Sri Lanka"

⁹⁸ สำหรับรายละเอียดในเรื่องการกำหนดมาตรฐานเฉพาะของศรีลังกา ศึกษาได้จากข้อ 3.5.5 อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า

การศึกษา NTBs ของศรีลังกาในการศึกษานี้ จะทำการศึกษารอบคลุมประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

3.5.1 การจำกัดการนำเข้าและการห้ามการนำเข้า (Import Restrictions)

มาตรการโควตาภาษี (Tariff Rate Quota: TRQ) เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมบางอย่างในประเทศ รัฐบาลของหลายประเทศ รวมถึงรัฐบาลศรีลังกา เลือกที่จะกำหนดโควตา การนำเข้าสินค้าประเภทต่างๆ โดยในการกำหนดโควตาสินค้า สามารถกำหนดได้ทั้งแบบห้ามนำเข้าหากเกินโควตา หรือเก็บภาษีเพิ่มเติมเป็น ภาษีสับสินค้าที่เกินโควตา ตัวอย่างสินค้าภายใต้โควตาภาษีของศรีลังกา คือ สินค้าเกษตรกรรม เช่น ข้าวบาสมати (Basmati rice) มันฝรั่ง โดยเป็นการให้โควตาแก่ปากีสถานตาม PSFTA⁹⁹

สินค้าที่ศรีลังกาห้ามนำเข้า (Banned) โดยเด็ดขาดนั้น มี 2 รายการคือ วัตถุหรือหนังสือลามก หรือสื่อ ที่เป็นภัยต่อศาสนา ยาเสพติด และสารเคมีบางชนิด 14 รายการ อาทิ polychlorinated biphenyls (PCB) Ethylene dichloride Methyl chloroform Chloro-pentafluoro-ethane Hexachloro-difluoro - propane เป็นต้น

นอกจากนี้ กฎหมายภายในของศรีลังกายังมีการกำหนดรายการสินค้าต้องห้ามนำเข้าและส่งออก ซึ่งถือเป็นเครื่องมือการกีดกันทางการค้าอีกทางหนึ่ง อาทิ ไข่ เนื้อสดหรือเนื้อแช่แข็งตามเงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งควบคุมโดยกรมผลิตภัณฑ์จากสัตว์และสุขภาพ (Department of Animal Production and Health)¹⁰⁰ โดยเฉพาะเนื้อไก่¹⁰¹ ไข่ไก่ ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมฟาร์มไก่ภายในประเทศได้ขยายตัวขึ้นจนมีผลผลิตพอเพียงต่อความต้องการภายในประเทศและพัฒนาไปสู่การส่งออกตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013¹⁰² และมียอดการส่งออกสูงสุดเมื่อเทียบกับเนื้อสัตว์อื่นๆ ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา

3.5.2 การออกใบอนุญาตการนำเข้า (Import Licensing)

ในการนำเข้าสินค้าของศรีลังกา ตามประกาศของประธานาธิบดี (The Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka Extraordinary: Government Notifications) ฉบับที่ 1813/14 ลงวันที่ 5 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2013 ซึ่งถืออำนาจประกาศภายใต้รัฐบัญญัติควบคุมการนำเข้าและส่งออก (the Import and Export (Control) Act) หมายเลข 1 ปี ค.ศ. 1969 โดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบหลัก คือ กรมควบคุมการนำเข้าและส่งออก (Department of Import and Export Control)

สินค้าที่ต้องขอใบอนุญาตการนำเข้า ประกอบไปด้วยสินค้าทั้งหมด 196 รายการ (ตามพิกัดศุภากร 4 หลัก) อาทิ อารูสปั้น ปลา เมล็ดพันธุ์ เหยี่ยวภูเขาปณั สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ สารเคมีอันตราย รถยนต์ และเครื่องจักร เครื่องยนต์เก่า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กรมควบคุมการนำเข้าและส่งออก ได้จัดแบ่งสินค้าออกเป็น 5 กลุ่มหลัก ซึ่งการขออนุญาตต้องติดต่อหน่วยงานเฉพาะ ในฐานะผู้ช่วยผู้ควบคุมการนำเข้า (Assistant Controller) ดังนี้

⁹⁹ Attachment III-Annex-B of Free Trade Agreement (FTA) between Pakistan and Sri Lanka, List of products (Tariff line) for which Sri Lanka agreed to grant tariff rate quota TRQ, [Online] <http://www.commerce.gov.pk/PSFTA/ann-B-3.pdf>. World Trade Organization (2017) "Trade Policy Review, Report by the Secretariat: Sri Lanka", WT/TPR/S/347/Rev.1, 1 March 2017.

¹⁰⁰ Customs Ordinance, Schedule B, Table of prohibitions and restrictions inwards <http://customs.gov.lk/public/files/law/rules/ScheduleB.pdf>

¹⁰¹ Korean journal for food science of animal resources, An overview of meat industry in Sri Lanka: A comprehensive review, [online], <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4869538/>

¹⁰² Poultry World, Sri Lanka eyes up poultry export markets, [Online].

ตารางที่ 3-11 : สินค้าที่ต้องขอใบอนุญาตนำเข้าและหน่วยงานติดต่อเพื่อขอใบอนุญาตนำเข้า

ประเภทหลัก	รายการย่อย	หน่วยงานติดต่อ (Assistant Controllers)
ยาและเวชภัณฑ์	ยาแผนตะวันตก	Cosmetics Devices and Drugs Authority
	ยาสัตว์	Department of Animal Production and Health
	ยาเวชศาสตร์ทางเลือก (Homeopathic Drug)	Sri Lanka Homeopathic Council
	ยาแผนโบราณ	Department of Ayurveda
	เวชภัณฑ์เพื่อการผ่าตัด	Cosmetic Devices and Drugs Authority & Department of Animal Production and Health
ยานยนต์	รถสถานทูต รถคนพิการ รถองค์การระหว่างประเทศ รถพิเศษ (special purpose) ชิ้นส่วนอากาศยาน จักรยานยนต์ เครื่องยนต์ ยานยนต์หนัก ยางใช้แล้ว แชชชีส์ เบาะนั่ง	ขอที่ Department of Import and Export Control เอกสารที่ต้องใช้ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vehicle Registration Certificate ▪ Pre Shipment Inspection Certificate ▪ Certificate of Soil and Mud
	เคมีภัณฑ์	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Precursor Control Authority ▪ State Trading Corporation/Ministry of Industry
	ปิโตรเลียมและสารหล่อลื่น	Ministry of Petroleum Industries
	ยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ย และฮอร์โมนพืช	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Registrar of Pesticide ▪ Central Environment Authority ▪ Ministry of Health ▪ National Fertilizer Secretariat ▪ Ministry of Agriculture
	สารกัมมันตรังสี (Radio Active Material)	Atomic Energy Authority
	สุรา	กรมสรรพสามิต
	ข้าวโพด และมะม่วงหิมพานต์	Ministry of Agriculture
	สารสนเทศ และ เครื่องใช้ไฟฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> อุปกรณ์สารสนเทศ และโทรศัพท์มือถือ Telecommunication Regulatory Authority คอมพิวเตอร์ ตู้เย็น และเครื่องปรับอากาศ ใช้แล้ว Central Environment Authority ที่กรองอากาศ Ozone Unit of Ministry of Environment เครื่องพิมพ์และเครื่องอัดภาพ Ministry of Defense and Urban Development
	อื่นๆ	สัตว์มีชีวิตและผลิตภัณฑ์จากสัตว์
แหจับปลา		Ministry of Fisheries and Aquatic Resources
ชา		Tea Board
อาวุธ วัตถุระเบิด เครื่องกระสุน		Ministry of Defense
ไม้ซุง		Department of Forest Conservation
เหรียญกษาปณ์ และเหรียญตรา		Central Bank of Sri Lanka
เครื่องกีฬา		Ministry of Sport
น้ำมันเรือ		Marine Environment Protection Authority
เศษโลหะ		Central Environmental Authority
ภาชนะพลาสติก		Central Environmental Authority

ที่มา: กรมควบคุมการนำเข้าและส่งออก ศรีลังกา

จากเอกสารแนะนำการขออนุญาต (Guideline on Import Control Licensing) ของสินค้าทั้ง 5 ประเภท พบว่า เมื่อผู้ดำเนินการขออนุญาตได้ทำการขออนุญาตพร้อมแนบเอกสารที่จำเป็น และจ่ายค่าธรรมเนียมแก่หน่วยงานที่ร่วมควบคุม (Assistant Controller) แล้ว หน่วยงานที่ร่วมควบคุมจะดำเนินการอนุมัติ/ไม่อนุมัติ ให้ทราบผลพร้อมใบอนุญาต (ในกรณีที่อนุมัติ) ภายใน 3 ชั่วโมง

ศรีลังกายกเลิกใบอนุญาตให้แก่สินค้านำเข้าบางประเภท และคงกฎเกณฑ์ไว้เฉพาะสินค้าด้านสุขอนามัยและสินค้าที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เช่น การนำเข้ายาจะต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการยาและเครื่องสำอางเวชภัณฑ์ กระทรวงสาธารณสุข (Drugs and Cosmetic Devices Committee of the Ministry of Health) การนำเข้าอาวุธปืน อาวุธยุทโธปกรณ์ที่ใช้ในราชการทหาร ตำรวจ และความมั่นคงของ

ชาติ อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงกลาโหม โดยอาวุธบางประเภทห้ามนำเข้าเด็ดขาด และบางประเภท ต้องได้รับการอนุมัติ รวมถึงของเล่นที่ควบคุมด้วยตัวส่งสัญญาณระยะไกล (Remote - Controlled Toy) ก็อยู่ ภายใต้การควบคุมด้วยใบอนุญาตเช่นกัน การนำเข้าสินค้าประเภทสัตว์ปีก และสินค้าโภคภัณฑ์ทางการเกษตร (Agriculture Commodities) บางชนิดอยู่ภายใต้การควบคุมที่จะต้องมีใบรับรองปลอดการดัดแปลง พันธุกรรม (Non-GMO Certificate)

3.5.3 การจำกัดการส่งออก (Export Restrictions)

มาตรการการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (Voluntary Export Restraint: VER) เป็นมาตรการที่ ประเทศผู้นำเข้าทำความตกลงร่วมกันกับประเทศผู้ส่งออกโดยความสมัครใจในการจำกัดปริมาณการค้า ระหว่างกัน

ด้านสินค้าที่ควบคุมการส่งออก ตามประกาศในรัฐกิจจานุเบกษาของสาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตย ศรีลังกา (The Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka Extraordinary: Government Notifications) ฉบับพิเศษที่ 1627/2 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2009 ยังคงกำหนดให้กรมควบคุมการนำเข้า และส่งออก เป็นหน่วยงานหลักในการควบคุม โดยรายการสินค้าที่ควบคุมการส่งออกนั้น กรมควบคุมการนำเข้า และส่งออก ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามตารางแสดงรายการสินค้าและหน่วยงานติดต่อเพื่อขอใบอนุญาต ในการส่งออก

ตารางที่ 3-12 : รายการสินค้าที่ควบคุมการส่งออกและหน่วยงานติดต่อเพื่อขอใบอนุญาต

รายการสินค้า	หน่วยงานติดต่อ (Assistant Controllers)
โลหะ และเศษโลหะ (มี 54 รายการ (พิกัต 4 หลัก))	Ministry of Industries and Commerce
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	Department of Forest Conservation
งาช้างและผลิตภัณฑ์จากงาช้าง ¹⁰³	Department of Wild Life Conservation
ยานยนต์ก่อนปี 1945	Department of Motor Vehicle

ที่มา: กรมควบคุมการนำเข้าและส่งออก ศรีลังกา

3.5.4 มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary Measures: SPS)

มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phyto-Sanitary Measures: SPS) คือมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้พัฒนาสุขภาพของมนุษย์และสถานะทางสุขอนามัยของพืชในประเทศ โดยให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงแหล่งผลิตว่ามาจากประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศด้อยพัฒนา¹⁰⁴ ทั้งนี้ เพื่อปกป้องชีวิตมนุษย์ สัตว์ และพืช จากสารปรุงแต่งปนเปื้อน สารพิษ เชื้อโรคในอาหาร โรคที่ติดมากับพืชหรือสัตว์ หรือศัตรูพืชและศัตรูสัตว์ รวมทั้งโรคระบาดต่างๆ

¹⁰³ กฎหมายดังกล่าวประกาศใช้ก่อน ศรีลังกาลงนามในความตกลง CITES เรื่องการต่อต้านการค้างาช้างปี 2014

¹⁰⁴ Amir Ullah Khan, Sanitary and Phytosanitary Measures (SPS) and Technical barriers to Trade (TBT), [Online], www.teriin.org/events/srilanka/ntb.pdf

ความตกลงว่าด้วยการใช้บังคับมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชโดยองค์การการค้าโลก (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures) อยู่ภายใต้กฎหมายของประเทศศรีลังกา คือรัฐบัญญัติว่าด้วยอาหาร (The Current Food Act) ปี ค.ศ. 1980 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 1991 ได้บัญญัติในเรื่ององค์ประกอบในเรื่องการผลิต การขาย การจำหน่าย การนำเข้าและการอายัดอาหาร นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวยังวางมาตรฐานในอาหารที่มาจากธรรมชาติหรือการเพิ่มเติมสารอื่นใดลงไปในการอาหารซึ่งอาจทำให้เกิดความเสี่ยงด้านสุขภาพ อย่างไรก็ตาม รัฐบัญญัตินี้ยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องตามมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่ออกโดยองค์การการค้าโลกเท่าที่ควร¹⁰⁵

การควบคุมโครงสร้างด้านอาหารในระดับสูง (High Level) จะถูกควบคุมโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยเรื่องอาหาร (Food Advisory Committee) ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการ 3 ชุด ได้แก่ (1) คณะกรรมการทางเทคนิคชุดย่อย (Technical Sub-Committees) สำหรับมาตรฐานและกฎระเบียบทั่วไป (2) คณะกรรมการแห่งชาติตามโครงการมาตรฐานอาหารขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (National Codex Committee) และ (3) คณะกรรมการประสานงาน (Co-Ordination Committee) ทั้งนี้ในการควบคุมในระดับสูงสุด (Apex Level) จะถูกควบคุมโดยกระทรวงสาธารณสุขเพื่อให้ออกประกาศในเรื่องความปลอดภัยด้านอาหาร และแจ้งเตือนในเรื่องมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชไปยังประชาชน พร้อมทั้งส่งการแจ้งเตือนในเรื่องดังกล่าวไปยังองค์การการค้าโลก นอกจากนี้ ยังมีสถาบันควบคุมคือ Sri Lanka Standard Institute (SLSI) ทำหน้าที่ควบคุมการนำเข้าสินค้าประเภทปลากระป๋องนมข้น ผลิตภัณฑ์แต่งกลิ่นเติมสีสังเคราะห์ น้ำตาล น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันถั่วลิสง น้ำมันเมล็ดดอกทานตะวัน และน้ำมันปาล์มและน้ำมันมะพร้าว¹⁰⁶ นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร (National Plant Quarantine Service) รับผิดชอบเกี่ยวกับสุขอนามัยพืช และกรมการผลิตและสุขภาพสัตว์ (Department of Animal Production & Health) รับผิดชอบเกี่ยวกับสุขภาพสัตว์ โดยจะต้องรายงานการแจ้งเตือนเกี่ยวกับมาตรการที่ออกโดยองค์การการค้าโลกให้แก่ประชาชนทราบ เช่น การแจ้งเตือนเรื่องไข้หวัดนก และสารปนเปื้อนในนมผง เป็นต้น

ศรีลังกาได้นำมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชขององค์การการค้าโลกมาบังคับใช้ในเรื่องสารกันบูด โลหะหนัก สีมผสมอาหาร สารต้านอนุมูลอิสระ และสารที่ใช้เป็นวัตถุเจือปนอาหาร (Emulsifying and Stabilizing Agents) แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมทุกชนิดตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก รวมถึงยังไม่บังคับใช้ในเรื่องสารเคมีตกค้าง¹⁰⁷

¹⁰⁵ Dr.Tika Bahadur Karki, SANITARY AND PHYTOSANITARY (SPS) MEASURES IN SAARC COUNTRIES, Sri Lanka, [online], <http://www.sawtee.org/publications/Discussion-Paper-10.pdf>

¹⁰⁶ Dr.Tika Bahadur Karki, SANITARY AND PHYTOSANITARY (SPS) MEASURES IN SAARC COUNTRIES, Sri Lanka, [online], <http://www.sawtee.org/publications/Discussion-Paper-10.pdf>

¹⁰⁷ Dr.Tika Bahadur Karki, SANITARY AND PHYTOSANITARY (SPS) MEASURES IN SAARC COUNTRIES, REGIONAL CONTEXT ON THE ENFORCEMENT OF SPS RELATED MATTERS, [online], <http://www.sawtee.org/publications/Discussion-Paper-10.pdf>

3.5.5 อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Technical Barriers to Trade: TBT)

ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Agreement on Technical Barriers to Trade) เป็นข้อตกลงซึ่งออกโดยองค์การการค้าโลก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT 1994) มีสาระสำคัญคือ ออกกฎระเบียบด้านเทคนิคและมาตรฐานต่างๆ ทั้งในส่วนของสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรมในแต่ละประเทศให้เกิดความสอดคล้องกัน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการผลิตและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการค้าระหว่างประเทศ ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าจึงได้กำหนดวิธีการประเมินความสอดคล้องกับข้อบังคับทางเทคนิคและมาตรฐานไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศที่ไม่จำเป็น¹⁰⁸

โดยมีสาระสำคัญแบ่งออกเป็น 1) ข้อบังคับทางเทคนิคและมาตรฐาน ได้แก่ การเตรียมการการออกและการใช้บังคับทางเทคนิคโดยรัฐบาล องค์การรัฐบาลส่วนท้องถิ่นและองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐ 2) ความสอดคล้องกับข้อบังคับทางเทคนิคและมาตรฐาน ได้แก่ วิธีการดำเนินการสำหรับการประเมินความสอดคล้องของรัฐบาล การยอมรับการประเมินความสอดคล้องของรัฐบาลกลาง วิธีการประเมินความสอดคล้องโดยรัฐบาลและวิธีการประเมินความสอดคล้องโดยองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐ 3) สารสนเทศและความช่วยเหลือ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและการปฏิบัติต่อประเทศที่กำลังพัฒนา 4) สถาบันการหารือและการระงับข้อพิพาท ได้แก่ การแต่งตั้งและวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า การหารือและการระงับข้อพิพาท โดยองค์กรระงับข้อพิพาท

ศรีลังกาได้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 11-15 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2016 โดยการประชุมมีขอบเขตในเรื่องข้อตกลงเกี่ยวกับอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (TBT) มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การประชุมในครั้งนี้มีเป้าประสงค์ให้รัฐบาลได้รับความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องข้อตกลงเกี่ยวกับอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (TBT) และมาตรการสุขอนามัยสุขอนามัยพืช (SPS) ให้ดำเนินการตามกรอบขององค์การการค้าโลก ทั้งด้านเทคนิคและการนำไปปฏิบัติในทางนโยบาย¹⁰⁹ ทั้งนี้ การประกาศข้อกำหนดทางด้านมาตรฐาน กฎระเบียบด้านเทคนิค และกระบวนการตรวจสอบและรับรองของศรีลังกา ซึ่งเป็นไปตามมติของคณะกรรมการ TBT ขององค์การการค้าโลก (Committee on Technical Barriers to Trade) จะเผยแพร่อย่างเป็นทางการผ่าน Sri Lanka Government Gazette and the SLSI Bulletin¹¹⁰ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) กฎระเบียบด้านเทคนิค (Technical Regulations)

หน่วยงาน Sri Lanka Standards Institution (SLSI) ซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO) ได้ยอมรับข้อตกลงของ WTO ภายใต้ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (TBT Code of Good Practice) ซึ่งได้มีการกำหนดความตกลงด้านมาตรฐานและการควบคุมคุณภาพสินค้านำเข้า ปี ค.ศ.2013 (Imports (Standardization

¹⁰⁸ ดร.สุชาติ จงประเสริฐ, ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า, [online], 203.157.72.106/fulltext2/public/15815/1.pdf

¹⁰⁹ World trade organization, WTO holds first workshop on standards, regulations and health, [online], https://www.wto.org/english/news_e/news16_e/stdf_11jul16_e.htm

¹¹⁰ "Implementation and Administration of the Agreement on Technical Barriers to Trade", Article 15.2 of the Agreement has been received from the delegation of Sri Lanka, Committee on Technical Barriers to Trade, World Trade Organization, 8 November 1996.

and Quality) Control Regulation 2013) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ห้ามการนำเข้าในสินค้า จำนวน 123 รายการที่กำหนดไว้ใน Column III ของ Schedules 1(A) และ 1(B) ภายใต้กฎหมายควบคุมการนำเข้าและส่งออก (Imports and Exports (Control) Act) หมายเลข 1 ปี ค.ศ. 1969 จนกว่าจะได้รับการรับรองมาตรฐานเฉพาะที่กำหนดจาก SLSI สำหรับสินค้าในแต่ละประเภท (HS Code) ตามที่ระบุชื่อมาตรฐานเฉพาะใน Column IV ของกฎหมายฉบับเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น การจะนำเข้านมข้น (Condensed Milk) จะกระทำไม่ได้ถ้าไม่ผ่านมาตรฐานเฉพาะของศรีลังกาสำหรับสินค้าประเภทนี้ นั่นคือมาตรฐาน SLS 179 ซึ่งว่าด้วยมาตรฐานเฉพาะสำหรับนมข้นหวานไขมันเต็มส่วน (Specification for Sweetened Full Cream Condensed Milk) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีสินค้าที่ศรีลังกา กำหนดมาตรฐานเฉพาะสำหรับการนำเข้า อาทิ เนย น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันปาล์ม ปลากระป๋อง น้ำตาลทรายแดง ขนบึงกรอบ ไอศกรีม น้ำดื่ม แป้งฝุ่นสำหรับทารก ยาสีฟัน สบู่เด็ก มุ้ง ยางล้อรถจักรยาน หนังสือเรียน แบตเตอรี่ กระเป๋าเบาะหลังคา อิฐก่อสร้าง และซีเมนต์ เป็นต้น

(2) มาตรฐาน (Standards)

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ (Product Standard) ทำหน้าที่เสมือนมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีเพื่อออกกฎระเบียบบรรทัดฐาน การติดฉลาก เป็นต้น ศรีลังกามีหน่วยงานที่ควบคุมมาตรฐาน คือ Sri Lanka Standard Institute (SLSI)¹¹¹ ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้รัฐบัญญัติสำนักงานมาตรฐานซีลอน (The Bureau of Ceylon Standards Act) หมายเลข 38 ปี ค.ศ. 1964 โดยดำเนินการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในมาตรฐานการวัดการประกันคุณภาพของสินค้า โดยปัจจุบัน มีกฎหมายที่ใช้กฎหมายที่ใช้ควบคุมซึ่งแทนที่กฎหมายดังกล่าว ได้แก่ รัฐบัญญัติสถาบันมาตรฐานอุตสาหกรรม (Sri Lanka Standards Institution Act) หมายเลข 6 ปี ค.ศ. 1984

มาตรฐานในศรีลังกามีมากกว่า 1,400 มาตรฐาน¹¹² ซึ่งโดยทั่วไปเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบ วัสดุกระบวนการผลิต ตลอดจนระเบียบแบบแผนการปฏิบัติ ทั้งนี้ 41 มาตรฐานจากทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับวัสดุก่อสร้าง เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน อาหาร และสินค้าอุปโภค จะเข้าข่ายอยู่ในกลุ่มของการบังคับใช้กฎระเบียบด้านเทคนิค (Technical Regulations)

นอกจากหน่วยงาน SLSI แล้ว สำหรับในภาคการสื่อสารโทรคมนาคม มีหน่วยงาน Telecommunications Regulatory Commission of Sri Lanka (TRCSL) ทำหน้าที่ออกกฎระเบียบควบคุมคุณภาพและคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิคสำหรับเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงการกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพการบริการ (Quality of Service: QOS)

¹¹¹ Sri Lanka Standard Institute (SLSI) เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Ministry of Science, Technology and Human Resources Development)

¹¹² SLSI online information; Viewed at: <http://www.slsi.lk>.

(3) กระบวนการตรวจสอบและรับรอง (Conformity Assessment Procedures)

ภายใต้รัฐบัญญัติสถาบันมาตรฐานอุตสาหกรรม (Sri Lanka Standards Institution Act) หมายเลข 6 ปี ค.ศ. 1984 หน่วยงาน SLSI สามารถอนุญาตออกตราเครื่องหมาย “SLS” รับรองผลิตภัณฑ์ให้ผู้ผลิตทั้งในและต่างประเทศ เพื่อรับรองว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีคุณลักษณะเฉพาะเป็นไปตามมาตรฐานของศรีลังกา ซึ่งได้รับการตรวจสอบและทดสอบโดย SLSI แล้ว ตามกระบวนการตรวจสอบและรับรองตามมาตรฐานในระดับสากล เช่น ISO 9001 และ ISO 22001 ทั้งนี้ เครื่องหมายที่จะได้อนุญาตนี้จะมีอายุ 3 ปี ซึ่งสามารถต่อใบอนุญาตได้ หรืออาจถูกยกเลิกได้หากผลิตภัณฑ์ดังกล่าวถูกระงับการผลิต หรือไม่ได้จ่ายค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกำหนด

3.5.6 ค่าใช้จ่ายตามมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีในการนำเข้าสินค้า (Non-Tariff Charges on Imports)

คณะกรรมการเพื่อพัฒนาการส่งออกของศรีลังกา (Sri Lanka Export Development Board: EDB) จัดเก็บภาษี ตั้งแต่ร้อยละ 10 ถึงร้อยละ 35 เรียกเก็บภาษีตามมูลค่าของสินค้า (Ad Valorem) ซึ่งระบุว่าเป็นสินค้าที่ไม่จำเป็น (Nonessential) เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ช็อคโกแลต น้ำมันปาล์ม และเครื่องสำอาง¹¹³ เป็นต้น ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่อยู่ในรายการที่ต้องจ่ายอัตราภาษีตามสภาพ การจัดเก็บภาษีของคณะกรรมการเพื่อพัฒนาการส่งออก จะคำนวณเพื่อให้ได้กำไรขั้นต่าร้อยละ 10 ซึ่งจะคิดเพิ่มจากราคานำเข้า แต่ในบางครั้งการจัดเก็บภาษีไม่คำนวณราคานำเข้า แต่คิดจากราคาขายปลีกสูงสุด (Maximum Retail Price) ร้อยละ 65 โดยการจัดเก็บภาษีนี้ไม่รวมถึงสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ

ค่าใช้จ่ายในส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax: VAT) อัตราจะอยู่ที่ร้อยละ 12 ซึ่งในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มของสินค้านำเข้านั้นจะต้องนำอัตรากำไรส่วนเกิน (Profit Margin) ในอัตราร้อยละ 10 ไปรวมกับราคานำเข้า

ค่าใช้จ่ายในส่วนของภาษีสรรพสามิต (Excise Fee) ซึ่งจะเก็บเฉพาะสินค้าบางประเภท เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ และยานพาหนะ เป็นต้น สำหรับการคำนวณภาษีสรรพสามิตของสินค้านำเข้าจะต้องนำอัตรากำไรส่วนเกิน (Profit Margin) ร้อยละ 15 ไปรวมกับราคานำเข้า และราคาของสินค้าที่ใช้ในการคำนวณภาษีสรรพสามิตจะใช้ราคาสินค้าที่รวมกับภาษีอื่นๆ แล้วเป็นฐานในการคำนวณภาษีสรรพสามิต

3.6 มาตรการเยียวยาทางการค้า (Contingency Trade Measures)

3.6.1 มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping Measure: AD)

มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด เป็นมาตรการที่ให้ความคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ ผู้นำเข้าที่ได้รับความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะได้รับความเสียหายจากการนำเข้าสินค้าที่มีการทุ่มตลาดจากต่างประเทศ โดยเป็นมาตรการป้องกันการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมจากราคาส่งออก (Export Price) ที่ต่ำกว่ามูลค่าปกติ (Normal Value) ของสินค้าชนิดเดียวกันที่จำหน่ายเพื่อการบริโภคภายในประเทศ ผู้ส่งออก ดังนั้นหากพิสูจน์ได้ว่าการทุ่มตลาด (Dumping) ในสินค้านำเข้า ประเทศผู้นำเข้าที่ได้รับผลกระทบจากสินค้านำเข้าที่ทุ่มตลาด สามารถเก็บอากรตอบโต้การทุ่มตลาดดังกล่าว

¹¹³ Lanka Business Online, Sri Lanka slaps limits on non-essential imports to curb credit growth, [online], <http://www.lankabusinessonline.com/sri-lanka-slaps-limits-on-non-essential-imports-to-curb-credit-growth>

3.6.2 การอุดหนุนและภาษีตอบโต้การอุดหนุน

(Subsidies and Countervailing Duties: CVD)

มาตรการอุดหนุนผลผลิตภายในประเทศ (Domestic Production Subsidy) รัฐบาลได้กำหนดทิศทางในการสนับสนุนการผลิตในกรณีอุตสาหกรรมแรกตั้ง (Infant Industries) โดยเฉพาะการลดต้นทุนการผลิต เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในระยะเปลี่ยนผ่าน ทั้งนี้เพื่อให้อุตสาหกรรมดังกล่าวในประเทศ สามารถพัฒนาศักยภาพในการผลิตในการแข่งขัน ซึ่งมาตรการนี้ใช้บังคับเพื่อลดราคาสินค้าตามระยะเวลา ตามจำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุนการอุดหนุนที่ใช้

มาตรการอุดหนุนผลผลิตภายในประเทศศรีลังกามีมายาวนานโดยแฝงอยู่ในนโยบาย ด้านการเกษตร โดยเฉพาะสินค้าสำคัญของประเทศจำพวก ชา ยาง มะพร้าว และข้าว แม้จะมีการปฏิวัติด้านการค้าและเปิดเสรีมากขึ้น แต่ยังสามารถเห็นได้ว่ามาตรการดังกล่าวยังไม่หมดไป ดังเช่นในผลิตภัณฑ์ชาซึ่งถือเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการชาศรีลังกา (Sri Lanka Tea Board) คณะกรรมการชุดนี้มีได้มีบทบาทแค่ควบคุมดูแลผู้ส่งออกชาในศรีลังกา แต่ยังไม่ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมชาเพื่อการส่งออก อาทิ คณะกรรมการฯ ได้มีการวางนโยบายช่วยประชาสัมพันธ์ชาซีลอนไปยังทั่วโลก (Global Campaign for Ceylon Tea Promotion) โดยมีการจัดสรรงบประมาณ สรรหาบริษัทที่ปรึกษาและบริษัทโฆษณาเอกชนเพื่อออกแบบและจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตามนโยบายนี้ได้เริ่มเสนอและเตรียมการตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 และเริ่มมีความชัดเจนในกลางปี ค.ศ. 2014 แต่ยังคงมีความล่าช้าในขั้นตอนของการทำสัญญากับบริษัทโฆษณา ซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ในกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมชาอยู่ในขณะนี้¹¹⁴ และในปี ค.ศ. 2013 คณะกรรมการฯ ได้ยื่นข้อเสนอขอจัดสรรงบประมาณสำหรับปี ค.ศ. 2014 เป็นจำนวนกว่า 2.28 พันล้านรูปีศรีลังกา เพื่อจัดทำกิจกรรมประชาสัมพันธ์ต่างๆ โดยการโฆษณาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การจัดแสดงสินค้าในต่างประเทศ จัดเทศกาลและโครงการพิเศษต่างๆ เช่น พิธีชา เพื่อประชาสัมพันธ์ชาซีลอนของศรีลังกา นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ยังมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ประกอบการ (Finance Assistance and Promotion) โดยคณะกรรมการฯ มีแผนการที่จะลดต้นทุนการผลิตให้แก่ผู้ประกอบการ โดยจัดสรรเงินช่วยเหลือผู้ประกอบการชาในประเทศเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตให้เป็นระบบคอมพิวเตอร์และเครื่องมือที่ทันสมัย หรือระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ (รวมถึงให้การสนับสนุนด้านความรู้และเทคนิค) ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณภาพสินค้าและลดพลังงานที่ใช้ในการผลิต อันจะส่งผลโดยตรงต่อธุรกิจการส่งออกชาของประเทศ

นอกจากผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรแล้ว มาตรการการอุดหนุนผลผลิตยังพบได้ในสินค้าอื่นๆ เช่น ผลิตภัณฑ์สัตว์ปีก โดยในปี ค.ศ. 2016 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 90 ล้านรูปีศรีลังกา เพื่อการช่วยเหลือด้านการดำเนินธุรกิจ (Self-employment assistance) แก่ฟาร์มสัตว์ปีกขนาดเล็กและขนาดกลาง¹¹⁵ หรือแม้แต่ในช่วงที่ผ่านมา ก็มีรายงานว่า ศรีลังกาถูกคณะกรรมการการค้าระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (The United States International Trade Commission: USITC) สอบสวนและตัดสิน

¹¹⁴ The Island, The future of Sri Lanka's tea industry-gloomy or rosy?, [online], http://www.island.lk/index.php?page_cal=article-details&page=article-details&code_title=151643

¹¹⁵ Poultry World, Sri Lanka eyes up poultry export markets. [Online]

ว่าศรีลังกาให้การอุดหนุนสินค้าประเภทล้อยางรถยนต์อัดลมชนิดยางที่ใช้ในสภาพรุกรณะ (Off-The-Road Tire) ที่ส่งออกมายังประเทศสหรัฐอเมริกาโดยสหรัฐอเมริกา¹¹⁶ จะเก็บอากรตอบโต้ที่อัตราร้อยละ 2.9

ศรีลังกามีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอุดหนุนผลผลิตสินค้าเกษตรหลายโครงการ รวมถึง การอุดหนุนสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกที่สำคัญ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะอุดหนุนการซื้อปุ๋ยของเกษตรกร ดังแสดงในตารางที่ 3.9 นอกจากนี้ ยังมีโครงการอุดหนุนภาคเกษตรอีกหลายโครงการ ซึ่งรวมถึง โครงการ New Comprehensive Rural Credit Scheme (NCRCS) โครงการ Supplementary Food Crop Promotion Programme และโครงการ Commercial Farm Programme เป็นต้น สนับสนุนโดย Ministry of Plantation Industries ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้นสนับสนุนสินค้าจำพวก ชา กาแฟ ยางพารา และข้าวเปลือก เป็นต้น

ตารางที่ 3-13: การอุดหนุนผลผลิตสินค้าเกษตรภายในประเทศของศรีลังกา

หน่วย: ล้านรูปีศรีลังกา

	2010	2011	2012	2013	2014
การอุดหนุนปุ๋ย	23,028	29,802	36,456	19,706	31,858
การอุดหนุนด้านอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ภาคเกษตร	683	750	172	282	178
การรับซื้อข้าวเปลือก	1,805	1,629	1,440	1,789	228
ชา	190	171	182	272	331
ยางพารา	370	484	435	587	763
มะพร้าว	269	293	353	403	485
มะม่วงหิมพานต์	24	28	27	49	40
ผลผลิตด้านเกษตรอื่นๆ (ซินนามอน โกโก้ กาแฟ พริกไทย ฯลฯ)	180	220	184	254	254

ที่มา: Ministry of Finance, Sri Lanka. [online]: <http://www.treasury.gov.lk>

สำหรับมาตรการอุดหนุนการส่งออกสินค้าที่สำคัญของศรีลังกา ได้แก่ ชา โดยส่วนใหญ่เป็นชาดำ (Black tea) ซึ่งถือว่าศรีลังกาเป็นประเทศผู้ส่งออกชารายใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก (มีมูลค่าการส่งออกชาในปี ค.ศ. 2016 เท่ากับ 1,251.73 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ซึ่งสร้างรายได้ การจ้างงาน และความเจริญให้กับคนในประเทศ โดยในวันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 1976 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการชาแห่งชาติ (Sri Lanka Tea Board) โดยมีกฎหมายรองรับคือ รัฐบัญญัติคณะกรรมการชาแห่งชาติ (Sri Lanka Tea Board Act) หมายเลข 14 ปี ค.ศ. 1975 (แก้ไขเพิ่มเติมหมายเลข 17 ปี ค.ศ. 1985, หมายเลข 44 ปี ค.ศ. 1990, หมายเลข 29 ปี ค.ศ. 2003, และหมายเลข 44 ปี ค.ศ. 2006) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอย่างครบวงจร ควบคุมดูแลคุณภาพ และออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมชา ตลอดจนส่งเสริมชาศรีลังกา (Ceylon Tea) ในระดับโลก

¹¹⁶ สถาบันวิจัยการยาง การยางแห่งประเทศไทย, US Department of Commerce announces a negative preliminary determination for anti-dumping duties on new pneumatic off-the-road tires from India (19/08/2559), [online], <http://www.rubberthai.com/index.php/newsyang/rubber-prices-and-economic-factors-involved4/item/4400-u-s-department-of-commerce-announces-a-negative-preliminary-determination-for-anti-dumping-duties-on-new-pneumatic-off-the-road-tires-from-india-19-08-2559>

นอกจากนี้ ยังมีองค์กรภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในรูปบริษัทที่ถือหุ้นโดยรัฐบาล เพื่อดูแลเรื่องการกระจายสินค้าและการตลาด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้กับภาคเกษตรสำหรับสินค้าที่สำคัญหลายประเภท อาทิ Sri Lanka Tea Board, Sri Lanka Poultry Development Company, Galoya Plantation Co. Ltd., Sugarcane Research Institute, Food Promotion Board, Colombo Commercial Fertilizer Company, และ Hingurana Sugar Co. Ltd. เป็นต้น

มาตรการตอบโต้การอุดหนุน (Countervailing Duties: CVD) คือ การที่รัฐให้การสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อภาคเอกชน เพื่อเพิ่มปริมาณการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ หรือลดปริมาณการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ โดยก่อให้เกิดผลเสีย (Adverse Effects) ต่อผลประโยชน์ของสมาชิกอื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม จากข้อผูกพันภายใต้เจตจำนงหรือเสื่อมประโยชน์ (Nullification or impairment of benefits) และก่อความเสียหายต่ออุตสาหกรรมภายใน (Injury to the domestic industry) ของประเทศคู่ค้า หากมีการพิสูจน์ได้ว่าได้รับผลกระทบจากการอุดหนุนดังกล่าว ประเทศคู่ค้าสามารถใช้มาตรการตอบโต้การอุดหนุนได้ ซึ่งเป็นไปตามความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและมาตรการตอบโต้ (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures) ขององค์การการค้าโลก

ในปี ค.ศ. 2006 ร่างกฎหมายมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและมาตรการตอบโต้การอุดหนุนได้ถูกนำเสนอต่อรัฐสภาศรีลังกาเพื่อพิจารณาและประกาศบังคับใช้ตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade 1994: GATT) และความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและมาตรการตอบโต้การอุดหนุน (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures)¹¹⁷ แต่ขั้นตอนการพิจารณาก็ประสบกับความล่าช้า โดยรัฐสภาเพิ่งผ่านร่างกฎหมายดังกล่าว พร้อมร่างกฎหมายมาตรการปกป้องในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 2016 ที่ผ่านมา ทั้งนี้ จะต้องทำการแก้ไขและเสนอต่อรัฐสภาอีกครั้ง เพื่อประกาศบังคับเป็นกฎหมายต่อไป โดยรัฐบาลศรีลังกาหวังว่ากฎหมายดังกล่าวจะช่วยแก้ปัญหาการค้าที่ไม่เป็นธรรมได้¹¹⁸ อย่างไรก็ตามร่างกฎหมายฉบับล่าสุดที่ได้ผ่านการแก้ไขแล้วยังคงไม่ได้ถูกนำเสนอต่อรัฐสภาจากที่มีการคาดการณ์ว่าจะถูกนำเสนอในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 2007¹¹⁹

3.6.3 มาตรการปกป้องจากการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น (Safeguard Measures)

มาตรการปกป้องจากการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น (Safeguard Measures) เป็นมาตรการทางการค้าที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผลกระทบที่เกิดจากการนำเข้าสินค้าอย่างไม่เป็นธรรม อันส่งผลให้อุตสาหกรรมภายในประเทศผู้นำเข้าเกิดความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะได้รับความเสียหายจากการทะลักเข้ามาของสินค้านำเข้า เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวและแข่งขันในสถานการณ์ที่ไม่เป็นธรรมดังกล่าวได้ ซึ่งอาจดำเนินการในรูปแบบของการชดเชย (Trade Compensation) ผ่านกระบวนการหารือ (Consultation) ซึ่งหากไม่สามารถตกลงกันได้ภายใน 30 วัน ประเทศที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว สามารถระงับสิทธิประโยชน์ในระดับที่เท่ากัน (Suspend Equivalent Concessions) หรือสามารถใช้มาตรการตอบโต้ (Retaliate) ได้

¹¹⁷ Dailymirroronline, Anti-dumping and countervailing measures vital for Sri Lanka, [online], <http://www.dailymirror.lk/52808/anti-dumping-and-countervailing-measures-vital-for-sri-lanka>

¹¹⁸ Economynext, Sri Lanka to urgently enact anti-dumping laws, [online], http://www.economynext.com/Sri_Lanka_to_urgently_enact_anti_dumping_laws-3-6404-1.html

¹¹⁹ Dailymirroronline, Hidden hand blocking Sri Lanka's anti-dumping law?, [online], <http://www.dailymirror.lk/article/Hidden-hand-blocking-Sri-Lanka-s-anti-dumping-law--125360.html>

ปัจจุบัน ศรีลังกาได้เปิดตลาดการค้าการลงทุนมากขึ้น ดังนั้น จึงประสบปัญหาผู้ผลิตต่างชาติสามารถเข้าถึงตลาดของศรีลังกามากขึ้น ทำให้มีผลกระทบต่อความสามารถของผู้ผลิตในประเทศบางส่วนที่ไม่สามารถแข่งขันด้านราคากับผู้ผลิตต่างชาติได้¹²⁰ ถึงแม้ว่าการร่วมมือในเรื่องเขตการค้าเสรีจะอยู่บนความเป็นไปได้ว่าแต่ละประเทศจะมีมาตรการเยียวยาทางการค้า อย่างไรก็ตาม ศรีลังกายังไม่มีกฎหมายใดที่ใช้บังคับเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาทางการค้า ทั้งนี้ ศรีลังกากำลังอยู่ระหว่างการร่างกฎหมายตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-dumping laws) ซึ่งจะครอบคลุมการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti - Dumping Measure: AD) การตอบโต้การอุดหนุน (Countervailing Duties: CVD) และการปกป้องจากการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น (Safeguard Measures) ซึ่งปัจจุบันร่างกฎหมายดังกล่าว ได้ผ่านคณะรัฐมนตรีแล้ว อยู่ในขั้นตอนการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาทางการค้าให้รัฐสภาอนุมัติ ซึ่งกระบวนการออกกฎหมายที่ล่าช้านี้ ถูกกดดันจากหลายฝ่ายให้มีการเร่งรัดการออกกฎหมายดังกล่าว อาทิ Lanka Confectionery Manufacturers Association (LCMA) และ The Chamber of Young Lankan Entrepreneurs (COYLE) เป็นต้น

3.7 การอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation)

การอำนวยความสะดวกทางการค้ามีจุดประสงค์เพื่อลดต้นทุนทางธุรกรรมในการค้าและการขนย้ายสินค้าระหว่างประเทศ โดยยกเลิกภาระทางด้านการบริหารจัดการและเอกสารต่างๆ ที่ไม่จำเป็น ซึ่งแต่เดิมเป็นความตกลงระหว่างประเทศของประเทศคู่ค้าเท่านั้น ต่อมาภายหลังสหประชาชาติ องค์การการค้าโลก และองค์การศุลกากรโลก ได้ผลักดันให้การอำนวยความสะดวกทางการค้าเป็นประเด็นระดับนานาชาติ¹²¹ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการค้าของประเทศต่างๆ รวมถึงเป็นการเพิ่มการลงทุนจากต่างประเทศ

3.7.1 การอำนวยความสะดวกทางการค้าภายใต้ความตกลงขององค์การการค้าโลก

ศรีลังกาเป็นสมาชิกของขององค์การการค้าโลกที่ให้สัตยาบันตามข้อตกลงการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation Agreement: TFA)¹²² ในวันที่ 31 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2014 ศรีลังกาได้เข้าร่วมตามหมวดหมู่ A ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้สมาชิกเข้าร่วมและมีผลใช้บังคับตามระยะเวลา หรือในกรณีของประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดให้มีผลใช้บังคับ 1 ปี นับแต่เข้าร่วม¹²³ ศรีลังกาอยู่ภายใต้พันธกรณีตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade 1994: GATT 1994) ในข้อบท 5 เรื่องเสรีภาพในการขนส่ง ข้อบท 8 เรื่องค่าธรรมเนียมและพิธีการ และข้อบท 10 เรื่องการเผยแพร่และการบริหารระเบียบทางการค้า¹²⁴

¹²⁰ The Sunday Times Sri Lanka, April 24, 2016, Unfair practices and dumping: Trade remedies are a double-edged sword, [online], <http://www.sundaytimes.lk/160424/business-times/unfair-practices-and-dumping-trade-remedies-are-a-double-edged-sword-190589.html>

¹²¹ ชมเพลิน สุวรรณภณ .การอำนวยความสะดวกทางการค้า: www.econ.tu.ac.th/econuarchive/การอำนวยความสะดวกทางการค้า/download

¹²² The World Trade Organization, Sri Lanka ratifies Trade Facilitation Agreement, [Online], https://www.wto.org/english/news_e/news16_e/fac_31may16_e.htm

¹²³ The World Trade Organization ,Trade facilitation, [Online], https://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm#tradfac

¹²⁴ Mr. V.S. Sidath Kumar, Prevailing Sri Lanka's Position on GATT Articles V, VIII and X, http://artnet.unescap.org/tid/artnet/mtg/tfri_sl.pdf

การอำนวยความสะดวกทางการค้าด้านการขนส่ง ในข้อบทที่ 5 ซึ่งว่าด้วยเรื่องเสรีภาพในการขนส่ง ได้กำหนดให้ต้องไม่เลือกปฏิบัติในการขนส่งสินค้า โดยใช้กระบวนการตรวจและปล่อยสินค้าที่ไม่ซับซ้อน ให้การรับรองสินค้าในกระบวนการทางศุลกากร จัดให้มีโครงการระบบการปล่อยสินค้าล่วงหน้าให้อยู่ในกระบวนการขนส่งสินค้า รวมถึงการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย (Post Clearance Audit) ในขณะนำเข้า จัดให้มีการขนส่งสินค้าเร่งด่วนและแบ่งแยกกระบวนการทางศุลกากรสำหรับสินค้าที่เน่าเปื่อยได้ และการประเมินความเสี่ยงต้องอยู่ในกระบวนการดำเนินการด้วย¹²⁵

การอำนวยความสะดวกทางการค้าด้านค่าธรรมเนียมและพิธีการ ในข้อบท 8 ได้กำหนดให้ไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องค่าธรรมเนียมและพิธีการทางศุลกากร ภาระเบียบทั่วไปเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าและส่งออกสินค้าให้มีการดำเนินงานเพียงบางส่วน โดยกระบวนการทางศุลกากรให้เป็นไปโดยอัตโนมัติ (Customs Declaration Message: CUSDEC) ให้เป็นไปตามที่องค์การสหประชาชาติวางรูปแบบเอาไว้ การชำระเงินในระบบออนไลน์ให้มีอยู่ในระดับที่จำกัด ระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (Single window) ให้มีการดำเนินการเพียงบางส่วน ตัวแทนออกของให้กับผู้ส่งและผู้รับสินค้า (Customs brokers) ไม่บังคับใช้กับ baggage clearance ไม่ให้ใช้บังคับในเรื่องการตรวจสอบก่อนการส่งมอบและการรับรองเอกสาร (Consular transaction) และการออกใบอนุญาตให้ออกท่าที่จำเป็นกับสินค้าบางรายการเท่านั้น¹²⁶

การอำนวยความสะดวกทางการค้าด้านการเผยแพร่และการบริหารระเบียบทางการค้า ในข้อบท 10 ได้กำหนดให้ ผู้มีส่วนได้เสียต้องเผยแพร่กฎระเบียบทางการค้าและบทบัญญัติเกี่ยวกับโทษผ่านทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงจัดตั้งศูนย์ตอบข้อซักถาม (Enquiry points) ประจำแต่ละหน่วยงาน¹²⁷

3.7.2 การอำนวยความสะดวกทางการค้าของศรีลังกา

การดำเนินงานภายใต้ข้อตกลงการค้าอำนวยความสะดวกทางการค้า กรมศุลกากรของศรีลังกาได้จัดตั้งหน่วยประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ (Automated Data Processing unit) ในปี ค.ศ. 1993 และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 การประเมินผลและยื่นรายการโดยใช้ ASYCUDA (Automated System for Customs Data) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่แสดงการจัดการด้านศุลกากร ซึ่งครอบคลุมกระบวนการทางการค้าจากต่างประเทศ (Foreign trade procedures) โดยระบบจะจัดการและสำแดงทางศุลกากร (Customs Declaration) ปัจจุบัน ASYCUDA ได้พัฒนาเพื่อสร้างผู้ติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งมีผู้ใช้กว่า 5,000 รายต่อเดือน ทั้งผู้นำเข้าและส่งออก

กระทรวงอุตสาหกรรมและพาณิชย์ของศรีลังกาเป็นหน่วยงานที่สำคัญ ซึ่งรับผิดชอบการเจรจาทางการค้าในระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาค และในระดับพหุภาคีของศรีลังกา โดยสร้างกลไกเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างองค์การการค้าโลกและกลุ่มผู้เจรจาต่อรองของเขตการค้าเสรีอื่นๆ โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาและบุคคลอื่นๆ ในกระบวนการต่อรองทางการค้า ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ในกำกับของรัฐมนตรี หน่วยงานและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาเป็นคณะกรรมการ และคณะกรรมการจะประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ตลอดจนการยื่นข้อเสนอต่างๆ กระทรวงพาณิชย์ประจำประเทศศรีลังกาได้จัดประชุมหารือกับผู้มีส่วนได้เสียและเตรียมพร้อมทั้งการเสนอความเห็น ตามข้อเสนอแนะที่จัดทำโดยประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกและสุดท้ายส่งเสนอแนะไปยังองค์การการค้าโลก¹²⁸

¹²⁵ โปรตดู Article V – Freedom of Transit GATT 1994

¹²⁶ โปรตดู Article VIII – Fees and Formalities GATT 1994

¹²⁷ โปรตดู Article X – Publication and Administration of Trade Regulations GATT 1994,

¹²⁸ Mr. V.S. Sidath Kumar, WTO Trade Facilitation Negotiations in Sri Lanka, [online], http://artnet.unescap.org/tid/artnet/mtg/tfri_sl.pdf

ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกต่างตระหนักถึงความสำคัญของการอำนวยความสะดวกทางการค้าซึ่งการให้ความช่วยเหลือและสร้างขีดความสามารถที่จะให้ประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่เมื่อมีการเจรจาต่อรอง ศรีลังกาอยู่ในภูมิภาคซึ่งมีทั้งประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ดังนั้น การพัฒนาขีดความสามารถทางการค้าจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ในด้านของปัญหาและอุปสรรคทางการค้าของประเทศศรีลังกา มีดังนี้

- 1) นโยบายของภาครัฐต่างๆ ที่ออกมานั้น ยังไม่เอื้อประโยชน์ต่อนักลงทุนภายในประเทศ ในการทำการค้าหรือการลงทุนต่างๆ
- 2) การจัดเก็บภาษีในอัตราที่สูง ทำให้บริษัทเอกชนต้องแบกรับภาระภาษีจำนวนมาก และก่อให้เกิดการเสียเปรียบในการทำการค้าและการลงทุน
- 3) การจัดเก็บอากร ค่าธรรมเนียม และภาษีอื่นๆ เพิ่มเติมจำนวนมาก ทำให้นักลงทุนหรือผู้นำเข้าสินค้าต้องเผชิญกับภาระภาษี อากร และค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บเพิ่มเติมจำนวนมาก และถูกเรียกเก็บในอัตราที่สูง โดยอัตราอากร ค่าธรรมเนียม และภาษีอื่นๆ ที่เรียกเก็บเพิ่มเติมจะอยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 60 - 100 จากฐาน C.I.F. ตามราคาของสินค้า
- 4) กำแพงอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษีในกรณีการนำเข้าสินค้าเกษตร ซึ่งผู้นำเข้าสินค้าต้องเผชิญกับอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษีต่างๆ เช่น การกำหนดมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และการห้ามนำเข้าสินค้าเกษตรบางประเภท เช่น เนื้อไก่ เป็นต้น

3.8 การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Rights)

ศรีลังกาเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิก WTO ซึ่งจะต้องให้ความคุ้มครองต่อทรัพย์สินทางปัญญา โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ที่จะเกิดกับสังคมทั้งในระยะสั้น และในระยะยาว อันสอดคล้องเป็นไปตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศสำหรับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา อย่างน้อยในระดับของการคุ้มครองขั้นพื้นฐาน อยู่บนหลักการห้ามเลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) ซึ่งรวมถึงหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) และหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured-Nation) รวมทั้ง การสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้เกิดประโยชน์กับทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศศรีลังกามีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาแห่งชาติประจำประเทศศรีลังกา (National Intellectual Property Office of Sri Lanka) โดยมีกฎหมายฉบับเดียวที่วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในศรีลังกา คือ รัฐบัญญัติทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Act) หมายเลข 36 ปี ค.ศ. 2003 ซึ่งกฎหมายนี้ครอบคลุมทรัพย์สินทางปัญญาหลายประเภท โดยมีประเด็นหลักด้านทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ เครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร

3.8.1 เครื่องหมายการค้า (Trademarks)

การคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในศรีลังกาเป็นไปตามรัฐบัญญัติทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Act) หมายเลข 36 ปี ค.ศ. 2003 โดยมีการระบุถึงการจำแนกและอธิบายถึงประเภทของเครื่องหมายการค้า (Trade Marks) และชื่อทางการค้า (Trade Names) ไว้ใน ส่วนที่ 5 บทที่ 19 โดยนิยามความหมายของคำว่าเครื่องหมายการค้าไว้ว่า “สัญลักษณ์ใดๆ ที่อาจมองเห็นได้ซึ่งใช้จำแนกสินค้าของผู้ผลิตหนึ่งออกจากสินค้าประเภทเดียวกันที่ผลิตโดยผู้ผลิตอื่น”¹²⁹

ในบทที่ 20 ของรัฐบัญญัติทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Act) หมายเลข 36 ปี ค.ศ. 2003 ได้กำหนดเงื่อนไขในการรับรองเครื่องหมายการค้าไว้ในมาตรา 102 - 107 โดยมีรายละเอียดที่อาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้¹³⁰ ผู้ที่อ้างสิทธิในเครื่องหมายการค้านั้นจะต้องเป็นผู้ที่นำเครื่องหมายการค้าไปจดทะเบียนภายในเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง ดังนี้ เป็นผู้แรกที่ดำเนินการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า หรือเป็นผู้ที่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่าเป็นผู้ที่ยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าก่อน อย่างไรก็ตาม ภายใต้มาตรา 103 และ 104 เครื่องหมายการค้าที่ยื่นขอจดทะเบียนนั้นอาจถูกปฏิเสธได้ ถ้าหากเข้าเงื่อนไขบางประการ เช่น มีลักษณะที่แสดงออกถึงธรรมชาติหรือลักษณะของการใช้งานผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายการค้า มีความเชื่อมโยงกับแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทั้งที่เป็นชื่อเรียกอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ หรือมีลักษณะที่แสดงออกถึงธงชาติ ประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้อธิบดี (Director-General) ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าอาจไม่รับการจดทะเบียนในเครื่องหมายดังกล่าว หากพบถึงความซ้ำซ้อนใดๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

ในมาตรา 121 - 123 ของกฎหมายเดียวกัน ได้กำหนดสิทธิของผู้จดทะเบียนเครื่องหมายไว้ว่าเป็นเพียงผู้เดียวที่มีสิทธิที่จะใช้หรือมอบหมายให้ผู้อื่นใช้เครื่องหมายการค้านั้น การคุ้มครองเช่นนี้ นอกจากจะเป็นการห้ามไม่ให้ผู้อื่นเอาเครื่องหมายการค้าไปใช้โดยตรงแล้ว ยังรวมถึงการดัดแปลงใดๆ ในเครื่องหมายการค้าดังกล่าว และนำเอาไปใช้ในลักษณะที่จะก่อให้เกิดความสับสนกับสาธารณชนด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อห้ามหรือสิทธิของผู้จดทะเบียนนี้ ไม่สามารถใช้ได้กับผู้ที่กระทำการลงไปโดยสุจริตในการใช้ชื่อ ที่อยู่ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สิ่งซึ่งแสดงถึงจำนวน คุณภาพ หรือการระบุแหล่งกำเนิดใดๆ เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนในลักษณะที่จะไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดแก่สาธารณะ รวมถึงการนำเข้าสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าเดียวกันเพื่อเก็บไว้ภายใต้วัตถุประสงค์ใดๆ ในประเทศศรีลังกา โดยสินค้านั้นไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแปรสภาพให้แตกต่างไปจากลักษณะดั้งเดิม ภายใต้เครื่องหมายการค้าที่ตนแต่ประการใด¹³¹

ข้อพิจารณาสำคัญเกี่ยวกับความสอดคล้องกันระหว่างการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของศรีลังกาและความตกลงลิสบอนนั้น แบ่งได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกคือการพิจารณาหลักเกณฑ์โดยทั่วไปเกี่ยวกับการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในศรีลังกาตามที่ได้อธิบายแล้วข้างต้น ในที่นี้จะกล่าวถึงข้อตกลงลิสบอนโดยสังเขปเพื่อนำไปพิจารณากับเรื่องที่เกี่ยวข้องในทางกฎหมายของศรีลังกาต่อไป

¹²⁹ Intellectual Property Act, No. 36 of 2003, Article 101, “For the purposes of this Part, unless the context otherwise requires... “ trade mark” means any visible sign serving to distinguish the goods of one enterprise from those of another enterprise ”

¹³⁰ โปรดดู Intellectual Property Act, No. 36 of 2003, Chapter XX : Admissibility of Marks

¹³¹ โปรดดู Intellectual Property Act, No. 36 of 2003, Chapter XXIII : RIGHTS OF THE REGISTERED OWNER OF A MARK

ความตกลงกรุงลิสบอนว่าด้วยการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด และการจดทะเบียนระหว่างประเทศ (Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration 1958) เป็นความตกลงระหว่างประเทศที่สร้างขึ้นเพื่อหวังที่จะคุ้มครองเครื่องหมายและแหล่งกำเนิดซึ่งระบุถึงแหล่งกำเนิดของสินค้า (Appellations of Origin) อันเป็นชื่อทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ภูมิภาค หรือท้องถิ่น ซึ่งได้ใช้เป็นสิ่งทีระบุว่าเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มีแหล่งกำเนิดจากที่นั้นๆ และผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะจำเพาะที่เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งหมายรวมถึงปัจจัยที่เป็นธรรมชาติและปัจจัยที่เกิดจากมนุษย์¹³² ความตกลงกรุงลิสบอนนั้นกำหนดให้ประเทศภาคีที่ต้องการจะจดทะเบียนชื่ออันเป็นแหล่งกำเนิดของสินค้า จะต้องแจ้งการจดทะเบียนมายังองค์กรที่กำหนดในความตกลงนี้ เพื่อทำการจดทะเบียนชื่ออันเป็นแหล่งกำเนิดของสินค้า ซึ่งหากกระบวนการดังกล่าวไม่ได้รับการคัดค้านจากประเทศคู่สัญญาใด ชื่ออันเป็นแหล่งกำเนิดนั้นจะได้รับการป้องกันจากการทำซ้ำ หรือการลอกเลียน รวมถึงการเปลี่ยนถ้อยคำต่างๆ เช่น ประเภท ชนิด หรือคล้ายด้วย¹³³ สรุปได้ว่า ตามความตกลงกรุงลิสบอน ชื่ออันเป็นแหล่งกำเนิดของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ จะได้รับความคุ้มครองก็ต่อเมื่อชื่อดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพหรือคุณลักษณะจำเพาะของผลิตภัณฑ์ รวมถึงต้องนำชื่อดังกล่าวไปจดทะเบียนเสียก่อนจึงจะได้รับความคุ้มครอง

สำหรับประเทศศรีลังกา ชื่ออันเป็นแหล่งกำเนิดของสินค้า หรือเป็นข้อบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 161 ของกฎหมายที่ระบุไว้ข้างต้น โดยใน (1) กำหนดให้บุคคลใดก็ได้ไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือรัฐ มีหน้าที่ในการป้องกันไม่ให้มีการใช้ข้อบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นชื่อความเท็จ ซึ่งอาจทำให้สาธารณชนเกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดกับผลิตภัณฑ์ดังกล่าว โดยใน (2) กำหนดให้การใช้ชื่ออันเป็นแหล่งกำเนิดของสินค้าหรือมีลักษณะเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อันเป็นเท็จถือเป็นการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งจากลักษณะเช่นนี้เองทำให้การคุ้มครองชื่ออันเป็นแหล่งกำเนิดสินค้าในศรีลังกา มีมาตรฐานต่ำกว่าที่กำหนดในความตกลงกรุงลิสบอน เนื่องจากยังไม่มีระบบที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนชื่อ รวมถึงยังไม่มีกฎหมายของชื่ออันเป็นแหล่งกำเนิดเข้ากับคุณสมบัติ หรือคุณภาพสินค้าอันมีลักษณะเฉพาะ ทำให้การปกป้องชื่ออันเป็นแหล่งกำเนิดสินค้าอาจไม่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานนานาชาติ¹³⁴

3.8.2 ลิขสิทธิ์และสิทธิที่เกี่ยวข้อง (Copyright and related rights)¹³⁵

กฎหมายด้านลิขสิทธิ์ของศรีลังกา ได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ 1 ในรัฐบัญญัติทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Act) หมายเลข 36 ปี ค.ศ. 2003 ซึ่งลิขสิทธิ์ในความหมายของศรีลังกานั้น หมายถึง สิทธิซึ่งกฎหมายมอบให้กับผู้ที่สร้างงานวรรณกรรมหรืองานศิลปะ โดยสิทธิดังกล่าวนั้น สะท้อนออกมาใน 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือสิทธิในทางเศรษฐกิจซึ่งหมายถึงสิทธิที่จะทำซ้ำ ขาย ให้เช่า รวมถึงการเผยแพร่ งานต่างๆ ส่วนลักษณะที่สองคือ สิทธิในทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นสิทธิที่จะอ้างความเป็นเจ้าของและสิทธิที่จะต่อต้านการบิดเบือนผลงาน

¹³² ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์, หน้า 4, [Online], <http://ip.payap.ac.th/file/geography.pdf>

¹³³ WIPO, Summary of the Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (1958), [Online], http://www.wipo.int/treaties/en/registration/lisbon/summary_lisbon.html

¹³⁴ Lm De Silva, Geographical Indications – Need of a Registration System for Sri Lanka, pp. 43 – 44, [<http://www.kdu.ac.lk/proceedings/irc2015/2015/law-009.pdf>]

¹³⁵ Copyright, <http://www.nipo.gov.lk/copy.htm>

การคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้นครอบคลุมถึงงานเขียน เช่น หนังสือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ บทความ รวมถึง การปาฐกถาและคำสอน นอกจากนี้ ยังรวมถึงงานศิลปะประเภทต่างๆ เช่น เพลง ภาพยนตร์ ภาพวาด ภาพถ่าย ฯลฯ และยังครอบคลุมถึง การจัดทำฐานข้อมูลและงานแปลต่างๆ ด้วย โดยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในศรีลังกานั้น คุ้มครองลิขสิทธิ์โดยที่ไม่ต้องมีการยื่นขอจดทะเบียนใดๆ

ลิขสิทธิ์นั้นเป็นสิทธิที่มอบให้กับบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของผลงาน ผู้สามารถใช้ผลงานในทางเศรษฐกิจได้ โดยมีกรณียกเว้นบางประการ เช่น งานที่สร้างโดยลูกจ้างซึ่งโดยปกติแล้วถือว่าเป็นผลงานของนายจ้าง โดยสิทธิในเชิงเศรษฐกิจนั้น สามารถถ่ายโอนกันได้ในลักษณะของการมอบอำนาจ หรือซื้อขายใบอนุญาต แต่สิทธิในเชิงศีลธรรมนั้น เป็นสิทธิที่สงวนไว้สำหรับเจ้าของผลงานซึ่งเป็นผู้สร้างโดยตรงเท่านั้น โดยระยะเวลาคุ้มครองลิขสิทธิ์ในศรีลังกา คือ ตลอดชีวิตของเจ้าของผลงานและขยายไปอีก 70 ปี นับแต่วันที่เจ้าของผลงานนั้นถึงแก่ความตาย โดยผู้ที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์นั้น สามารถใช้หรือแสดงออกซึ่งสิทธิได้ด้วยตนเองหรืออาจใช้ในลักษณะของกลุ่มผู้ถือลิขสิทธิ์ร่วมกันในนามขององค์กรต่างๆ ทั้งนี้ การคงอยู่ของความคุ้มครองลิขสิทธิ์ครอบคลุมถึงประเทศทุกประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญากรุงเบิร์น ว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม

3.8.3 สิทธิบัตร (Patents)

รัฐบัญญัติทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Act) หมายเลข 36 ปี ค.ศ. 2003 ได้วางหลักในเรื่องของสิทธิบัตรไว้ในส่วนที่ 4 บทที่ 11 และ 16 โดยในมาตรา 62 ได้มีการกำหนดไว้ว่า สิทธิบัตรนั้นจะเป็นสิ่งที่มอบให้กับการประดิษฐ์ (Invention) ซึ่งนักประดิษฐ์ได้ทำการประดิษฐ์คิดค้นขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาทางเทคโนโลยีบางประการ

มาตรา 83 ได้กำหนดระยะเวลาในการคุ้มครองสิทธิบัตรไว้เป็นเวลา 20 ปี นับแต่วันที่ผู้ประดิษฐ์หรือนายจ้างของผู้ที่ทำการประดิษฐ์สิ่งประดิษฐ์ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรและได้รับสิทธิบัตรตามที่ขอ อย่างไรก็ตาม ในมาตราเดียวกันนั้น กำหนดว่า ก่อนพ้นปีที่สองนับแต่วันที่ได้รับสิทธิบัตร หากผู้ทรงสิทธิบัตรประสงค์ที่จะให้สิทธิบัตรนั้นได้รับความคุ้มครองต่อไป จะต้องจ่ายเงินค่าธรรมเนียมรายปีก่อนหมดระยะเวลาความคุ้มครองในแต่ละปี ตลอดระยะเวลาการคงอยู่ของสิทธิบัตร ส่วนการคุ้มครองสิทธิบัตรนั้น มาตรา 84 ได้ให้การคุ้มครองผู้ถือสิทธิบัตรไว้ว่าเป็นผู้ที่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งประดิษฐ์ที่มีสิทธิบัตร ส่งมอบหรือถ่ายโอนสิทธิในสิทธิบัตร ทำสัญญากับผู้อื่นเพื่ออนุญาตให้ใช้สิทธิบัตร ซึ่งบุคคลที่จะถือว่าการกระทำใดๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิบัตรนั้น จะต้องเป็นผู้ที่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนสิทธิที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

อย่างไรก็ตาม การจะพิจารณาว่าการกระทำใดๆ เป็นการละเมิดสิทธิบัตรได้หรือไม่ก็อาจพิจารณาจากการกระทำที่กฎหมายไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิบัตรได้เช่นกัน โดยการกระทำที่กฎหมายนี้ถือว่าไม่เป็นการขัดต่อการใช้สิทธิบัตรตามมาตรา 86 และ 87 ได้แก่ การกระทำเพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การกระทำซึ่งอาจเข้าข่ายละเมิดสิทธิบัตร แต่ได้เกิดขึ้นนอกประเทศ หรือบนอากาศยาน ยานอวกาศ ยานพาหนะใดๆ ซึ่งไม่ว่าจะโดยชั่วคราวหรือโดยอุบัติเหตุ ได้เข้ามาอยู่ในเขตแดนของประเทศศรีลังกา การกระทำใดๆ ซึ่งกระทำลงโดยเคารพสิทธิบัตรและได้รับอนุญาตจากเจ้าของสิทธิบัตร ผู้ที่ยื่นคำขอยังเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อขอใช้ประโยชน์ในสิทธิบัตรนั้นภายในขอบเขตที่สิทธิบัตรนั้นอนุญาตให้ทำได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายนี้ที่จำเป็นต้องใช้ประโยชน์สิทธิบัตรเพื่อจัดการกับเหตุฉุกเฉินในระดับชาติ หรือภายใต้เหตุผลความจำเป็นของรัฐ ซึ่งมีลักษณะไม่เป็นไปในทางการค้า หรือเป็นการกระทำซึ่งอาจละเมิดสิทธิบัตรแต่เกิดขึ้นจากการกระทำโดยสุจริต เป็นต้น